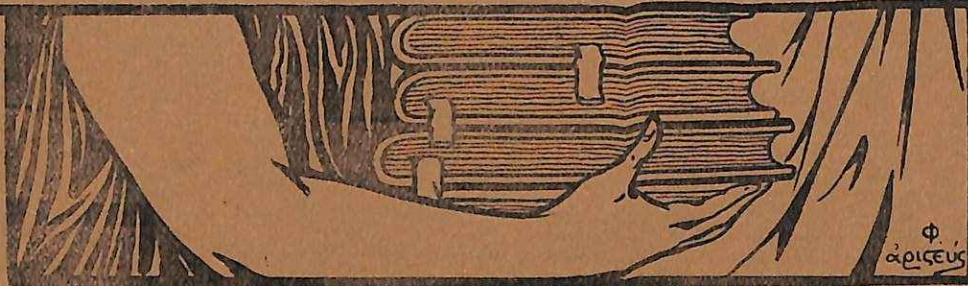

ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Α. Π. ΚΟΥΡΤΙΔΗ Φρεϊδριχ Σχίλλερ.
 Μ. ΜΑΛΑΚΑΣΗ Ποιήματα.
 Δ. Ν. ΒΟΥΤΥΡΑ Τὸ Κούφιο Δένδρο, διήγημα.
 Δ. Γ. ΚΑΜΠΟΥΡΟΓΛΟΥ Ἐπιστολὴ τοῦ Βασιλέως Ἀνδρονίκου τοῦ Παλαιολόγου.
 ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΥ Ὁ Κόκκινος Βράχος — μυθιστόρημα, συνέχεια.
 ΑΔΕΞΑΝΔΡΟΥ ΜΑΥΡΟΥΔΗ Ἡ πεντάμορφη, ποίημα.
 Γ. ΦΙΛΑΡΕΤΟΥ Δημοκρατία Ἀγίου Μαρίνου, τέλος.
 ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΥ Φιλολογικὴ Ζωή.
 ΝΙΚΟΥ Α. ΒΕΝ Ἐπιστημονικὴ Ζωή.
 ΚΙΜΩΝΟΣ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗ Ἡ ἔκθεσις τοῦ «Παργασσοῦ».
 ΑΓΡΙΠΠΑ Πολιτικὴ Ἐπιθεώρησις.

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΤΕΧΝΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ — Θεοράντες. — Σκαρδόν. — Βυζαντιανά. — Διάφορα. —
 Προτομή τοῦ Σολωμοῦ ἐν Ἀθήναις. Εἰκόνες: Ἐρμῆς ὑπὸ Π. Τσιριγώτη, ἐκτὸς τοῦ κεμέντου. — Παν-
 ομοϊότυπον ἐπιστολῆς τοῦ βασιλέως Ἀνδρονίκου τοῦ Παλαιολόγου. — Ἐπίσημος ἐορτὴ ἐν Ἀγίῳ Μαρίνῳ.
 — Ἡ γελοιογραφία τοῦ δεκαπενθήμερου.

Ἐκαστὸν τεύχος Δρ. 120.

ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΑΙ ΠΛΗΡΟΝΟΝΤΕΣ ΚΑΤΑ ΔΟΣΕΙΣ: Δρ.—Φρ. 5 κατά τὴν ἐγγράφην, Δρ.—Φρ. 3 μετὰ 2 μῆνας καὶ οὕτω καθ' ἑξῆς μέχρις ἀποπληρωμῆς.

— Πᾶσα αἰτήσις πρὸς ἐγγράφην συνοδεύεται ἀπαραιτήτως ὑπὸ τοῦ ἀντιτίμου εἰς τραπεζ.

ἢ ταχ. ἐπιταγὴν.
πρὸς τὸν κ.

ΚΙΜΩΝ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ

Διευθυντὴν τῶν «Παναθηναίων» δὸς Ἀριστοτέλους 35, Ἀθήνας.

ἢ πρὸς τὴν

ΤΡΑΠΕΖΑΝ ΕΜΠΕΔΟΚΑΕΟΥΣ—ΑΘΗΝΑΣ

Ὅλα τὰ τεύχη τῶν προηγουμένων ἐτῶν πωλοῦνται ὑπερτιμημένα.

ΓΕΝΙΚΟΣ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΣ τῶν «Παναθηναίων» εἰς ὅλην τὴν Ρωσσίαν ὁ κ. Ἀναστάσιος Μάλτος.
Ὁδὸς rue Pouschkin N° 66.

ΓΕΝΙΚΟΣ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΣ εἰς ὅλην τὴν Αἴγυπτον ὁ κ. Τριαντάφυλλος Τσιτσέλης Βιβλιοπωλεὺς ὁ «Ερμής» ἐναντὶ τοῦ Ἀβερωφίου Γυμνασίου.

Ὁ συνεργάτης μας κ. Πέτρος Ζητουριάτης μεταβαίνει εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ ἀνὰ τὸν Αἴμον ὡς ἀντιπρόσωπος τῶν «Παναθηναίων» εἶναι ἐντεταλμένος διὰ πᾶν ὅ,τι ἀφορᾷ τὸ περιοδικόν. Εἰς τοὺς κ.κ. συνδρομητὰς μας καὶ φίλους τοῦ περιοδικοῦ συνιστῶμεν τὸν ἀντιπρόσωπόν μας καὶ ἐλπίζομεν ὅτι διὰ τῆς φιλικῆς τῶν ὑποστηρίξεως θὰ συντελέσουν εἰς ἐκπλήρωσιν τῆς ἐντολῆς του.

Η ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΟΥ ΤΕΥΧΟΥΣ ΤΗΣ 15 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1905

ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΥ—Ὁ Κόκκινος Βράχος—μυθιστόρημα.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΜΑΥΡΟΥΔΗ—Μικρὰ Τραγούδια.

ΝΙΚΟΛΑΟΥ Γ. ΧΑΤΖΙΔΑΚΗ—καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου—Χὰν Κ. Ἀνδρersen.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΑΝΑΣΤΑΣΟΠΟΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΘΗΝΑΙΟΥ—Ὁ Ρώσος προσκυνητής.

JEAN CSENGERI—Ἡ διδασκαλία τῆς ἀρχαιολογίας καὶ τῆς τέχνης εἰς τὰ σχολεῖα

τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως.

Δ. Κ.—Ὁ Κάϊζερ.

Ν. ΣΠΑΝΔΩΝΗ—Ἡ πλατεῖα τῆς Ὁμονοίας.

ΔΗΜ. ΒΟΛΙΑΔΗ—Τὸ Πάσχα ἐν Κωνσταντινουπόλει κατὰ τὸ 1772.

ΔΙ ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ ΤΩΝ «ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΩΝ»—Διάλεξις Α. Μάτεσι.

ΔΙΕΘΝΕΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΝ ΣΥΝΕΔΡΙΟΝ—Ἡ τέχνη τοῦ πλέειν παρ' ἀρχαίοις ἀνακοίνωσις Π. Ρε-

διάδη. Τὸ Βυζαντινὸν τμήμα.

ΑΓΡΙΠΠΑ—Πολιτικὴ Ἐπιθεώρησις.

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΤΕΧΝΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ—Φιλολογία.—Μουσική, αἱ συναυλίαι τοῦ Ὁδείου Ἀθηνῶν.—
Ἡ «Ἀντιγόνη» εἰς τὸ Στάδιον.—Διάφορα.—Δημοσιεύματα.—Εἰκόνες: Ἀπὸ τὸν Παρθενῶνα, ἐκ τῆς
συλλογῆς τοῦ κ. Ν. Σπανδωνῆ, ἐκτὸς τοῦ κειμένου.—Ἡ παράστασις τῆς «Ἀντιγόνης» εἰς τὸ Στάδιον.—
Τὸ Διεθνὲς Ἀρχαιολογικὸν Συνέδριον 3 εἰκόνες.—Ἡ πλατεῖα τῆς Ὁμονοίας.—Ἡ γελοιογραφία τοῦ
δεκαπενθημέρου.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΟΥ ΤΕΥΧΟΥΣ ΤΗΣ 30 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1905.

Γ. Β. ΤΣΟΚΟΠΟΥΛΟΥ—Ἡ Βασίλισσα Ὀλγα.

ΠΙΝΔΑΡΟΥ—Εἰς Ἡλίου ἐκλειπν—μετάφρ. Σίμου Μενάρδου.

Γ. Ν. ΦΙΛΑΡΕΤΟΥ—Δημοκρατία Ἀγίου Μαρίνου.

Α. Π. ΚΟΥΡΤΙΑΝ—Ἡ Μηλιά τοῦ Βιζυνοῦ.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΥ—Ὁ Κόκκινος Βράχος—μυθιστόρημα—συνέχεια.

ΘΕΟΦΩΡΟΥ ΟΥΣΠΕΝΣΚΥ—Ἡ βιβλιοθήκη τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει Σεραγίου

καὶ ἡ ἐν αὐτῇ εἰκονογραφημένη Ὀκτάτευχος.

ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ ΤΩΝ «ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΩΝ»—Διάλεξις Γρηγορίου Ξενοπούλου Ἀπαγγε-

λία Ἀδὸς Ξανθάκη.

ΚΙΜΩΝ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ—Καλλιτεχνικὴ Ζωὴ—Ἀπὸ τὴν ἐκθεσιν τῶν «Παρνασσῶν».

ΙΩΝΟΣ—Ἐπιστολαὶ ἐκ Παρισίων.

Α. ΑΔΑΜΑΝΤΙΟΥ—Τὸ Διεθνὲς Ἀρχαιολογικὸν Συνέδριον—Τμήμα βυζαντινῆς ἀρχαιολογίας.

ΑΓΡΙΠΠΑ—Πολιτικὴ Ἐπιθεώρησις.

ΝΙΚΟΥ Α. ΒΕΝ—Ἀντώνιος Μηλιαράκης.

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΤΕΧΝΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ—Νέοι Μῦθοι.—Θέατρον.—Μουσική, δημόδη ἑλληνικά
ᾄσματα.—Διάφορα.—Εἰκόνες: Ἡ Α. Μ. ἡ Βασίλισσα Ὀλγα, ἐκτὸς τοῦ κειμένου, φωτογραφία Μπέργι-
κερ.—2 εἰκόνες τῆς Δημοκρατίας τοῦ Ἀγίου Μαρίνου.—Ἡ Α. Μ. ἡ Βασίλισσα τῆς Ἀγγλίας Ἀλεξάνδρα.—
Ἡ πανήγυρις τῶν Μεγάρων.—Ἀντώνιος Μηλιαράκης.—Δ. Βενετοκλῆς ἔργον Θωμᾶ Θεοδοπούλου.—Ὁ
κ. Παχτίκος ἐν Βιθυνία συλλέγων δημόδη ᾄσματα.

Αἱ ἐγγράφαι λογίζονται ἀποστέ-
ναι ἀπὸ 15 Ὀκτωβρίου ἢ 15 Α-
πριλίου.
Τὰ χειρόγραφα δὲν ἐπιστρέ-
φονται.
Ἐν τεύχῳ ἀποστέλλεται δωρεάν
ὡς δῆγμα.
Ἀγγέλλεται πᾶν νέον βιβλίον, τοῦ
ὁποίου ἀποστέλλονται εἰς τὸ γρά-
φειον δύο ἀντίτυπα.

Ὅλοι οἱ ἐγγραφόμενοι συνδρομηταὶ τῶν «Παναθηναίων» λαμβάνουν δῶρον τὰ «Μυθιστορήματα καὶ Διηγήματα»—ἐκδοσίς «Παναθηναίων»—τόμον περιέχοντα τὴν «Βάρεγκαν Ὀλέσσοβα» μυθιστόρημα Μαξίμ Γόρκυ μετάφρ. Γρ. Ξενοπούλου καὶ 10-15 ξένα διηγήματα, κατὰ μετάφρασιν διαφόρων συνεργατῶν μας.

ΤΡΑΠΕΖΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΕΝ ΑΘΗΝΙΑΣ

Κεφάλαιον ἑταιρικὸν 10.000.000.—Ἀποθεματικὸν 4.700.000.

ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ἐν Πειραιεῖ, Πάτραις, Βόλῳ, Σύρῳ, Καλάμεις, Ἀλεξανδρείᾳ
Χανίοις καὶ Ἡρακλείῳ Κρήτης.

Προεξοφλήσεις, εἰσπράξεις γραμματίων, προκαταβολαὶ ἐπὶ χρεωγράφων καὶ ἐμπορευμάτων
Τρεχ/νοι λ.σμοὶ ἡγυνημένοι, Φύλαξις χρεωγράφων, Ἑνοικίας χρηματοκιβωτίων εἰς ἰδιώτας.

ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ εἰς χρυσὸν ἢ τραπεζογραμμάτια:

3% εἰς πρώτην ζήτησιν.—3½% ἀπόδοσις μετὰ 6 μῆνας.—4% μετὰ ἐν ἔτος.—5%
μετὰ δύο ἔτη καὶ ἐπέκεινα.

ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟΝ λειτουργοῦν καθ' ἑκάστην, πρὸς 4%.

N. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ N. CONSTANTINIDES

ΕΜΠΟΡΟΡΡΑΠΤΗΣ

MARCHAND-TAILLEUR

30—Ὁδὸς Σταδίου—30

30—Rue de Stade—30

ΑΓΓΛΙΚΑ ΥΦΑΣΜΑΤΑ Α. ΓΚΑΝΙΕΡ & ΣΙΑΣ

ETOFFES ANGLAISES A. GAGNIERE & Co

Εἰδικὸς κόπτης δι' ἐνδυμασίας Κυριῶν.

Costumes-tailleur pour Dames.

ESTD. 1848.

THE GRESHAM LIFE
SSURANCE SOCIETY LIMITED

ΑΓΓΛΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΖΩΗΣ ΓΚΡΕΣΑΜ

ΕΔΡΑ: ST MILDRED'S HOUSE POULTRY, LONDON

ΙΔΡΥΘΕΙΣΑ ΕΝ ΛΟΝΔΙΝῳ Τῷ 1848

ΕΓΚΕΚΡΙΜΕΝΗ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ ΔΙΑ Β. ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΟΣ

Ἑνεργητικὸν	Διρ. Ἀγγλ.	8,688,242.14	Δραχ.	347,529,683
Ἑτήσιον εἰσόδημα	»	1,332,130.05	»	53,285,201
Πληρωθέντα ποσά	»	19,549,056.00	»	781,962,240

ΣΥΝΑΨΙΣ ΑΣΦΑΛΕΙΩΝ ΕΙΣ ΔΡΑΧΜΑΣ
ΤΑ ΑΣΦΑΛΙΣΤΗΡΙΑ ΕΚΔΙΔΟΝΤΑΙ ΕΛΛΗΝΙΣΤΙ

Ὡστε ὁ ἀσφαλιζόμενος νὰ εἴη ἐν γνώσει τῶν ὁρῶν ὑφ' ὅδῃ ἀσφαλίζεται.

Συμμετοχὴ τῶν ἀσφαλιζομένων κατὰ 90% εἰς τὰ κέρδη.

Ἀσφάλεια ἰσόβιοι, μὲτα, προικοδοτήσεις κτλ.

Ἑποκατάστημα διὰ τὴν Ἑλλάδα ἐν Ἀθήναις ὁδὸς Κοραῆ 5.

Διευθυντὴς

Νομικὸς Σύμβουλος

Β. Α. ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ

Δ. ΡΑΛΛΗΣ βουλευτὴς κλπ.

Τραπεζίτης τῆς Ἑταιρίας ἐν Ἑλλάδι: Η ΙΟΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

RICHARD JOHNSON CLAPHAM & MORRIS L^d

24 — 26 LEVER STREET

MANCHESTER

Εμποροι και Προμηθευται εις τα εξής είδη:

Γαλβανισμένοι λαμαρίναι ίσαι και αὐλακωταί.	Σύρματα σιδηρᾶ, γαλβανισμένα και μή.
Λαμαρίναι μαῦραι.	» χάλκινα, ὀρειχάλκινα και κασσιτερωμένα
Τενεκέδες διάφοροι.	Συρματοφράκται γαλβανισμένοι.
» γαλλικοί.	Σουηδικὸς Σίδηρος.
Μόλυβδος εις φύλλα και χελῶνας.	Ἄγκυραι και Ἄλυσσι.
Κασσίτερος.	Κλῖναι διάφοροι.
Χαλκὸς εις φύλλα και κύκλους.	Χημικὰ προϊόντα.
Σωλήνες διὰ κλίνας.	Χρώματα διάφορα.
Σιδηροσωλήνες διὰ φωταέριον και ὕδωρ.	Ἐλαια.
Σωλήνες ἐκ χαλκοῦ, ὀρειχάλκου και μολύβδου.	Γλυκερίνη.

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ : ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΜΠΕΔΟΚΛΕΟΥΣ

HOBBS, HART & Co. L^{td}.

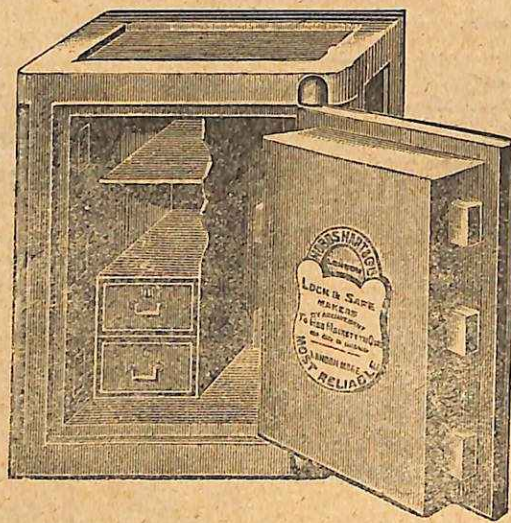
ΜΟΝΟΚΟΜΑΤΑ

ΧΑΛΥΒΔΙΝΑ

ΧΡΗΜΑΤΟΚΙΒΩΤΙΑ

ΚΑΤΑ ΤΟΥ ΠΥΡΟΣ, ΤΗΣ ΠΤΩΣΕΩΣ
ΚΑΙ ΤΩΝ ΚΛΕΠΤΩΝ

ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΑΙ ΤΩΝ ΘΥΣΑΥΡΟΦΥΛΑΚΙΩΝ
ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ ΤΗΣ ΑΓΓΛΙΑΣ

ΔΙΑΡΚΗΣ ΕΚΘΕΣΙΣ: 76, Cheapside, London E. C.

ΓΡΑΦΕΙΑ ΚΑΙ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑ: Arlington Street, Islington, N.

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ : ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΜΠΕΔΟΚΛΕΟΥΣ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ Π. Δ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΟΥ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΛΕΞΙΚΑ

ΑΠΑΝΤΑ ΕΠΙ ΑΡΙΣΤΟΥ ΧΑΡΤΟΥ ΠΩΜΕΝΑ

ΛΕΞΙΚΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛ. ΓΛΩΣΣΗΣ ὑπὸ Α. Α. Σακελλαρίου Τόμοι 3.	σελ.	4400	δρ.	48
ΛΑΤΙΝΟΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ ὑπὸ Ε. Δ. Τσακαλώτου	»	780	»	12
ΕΛΛΗΝΟΛΑΤΙΝΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ ὑπὸ Ε. Δ. Τσακαλώτου	»	872	»	10
ΟΜΗΡΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ ὑπὸ Α. Ι. Ὀλυμπίου	»	360	»	6
ΓΑΛΛΟΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ ὑπὸ Ν. Κοντοπούλου	»	1087	»	11
ΕΛΛΗΝΟΓΑΛΛΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ ὑπὸ Ν. Κοντοπούλου	»	1100	»	11
ΑΓΓΛΟΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ ὑπὸ Ι. Περγάνου	»	1087	»	11
ΕΛΛΗΝΟΑΓΓΛΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ ὑπὸ Ι. Περγάνου	»	1000	»	11
ΓΕΡΜΑΝΟΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ ὑπὸ Α. Ν. Γιάνναρη	»	1146	»	10
ΕΛΛΗΝΟΓΕΡΜΑΝΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ ὑπὸ Ρ. Ρουσοπούλου	»	1080	»	10

Εὐρίσκονται ἐν τοῖς κυριωτέροις βιβλιοπωλείοις και ἐν τῷ βιβλιοπωλείῳ
Π. Δ. Σακελλαρίου, ὁδὸς Λυκούργου 8.

ΤΑ ΠΑΠΟΥΤΣΙΑ ΣΤΟ ΧΕΡΙ

Ὑπουργοὶ και τμηματάρχαι και πάντες οἱ τοῦ δημοσίου και ἐταιριῶν και ἰδιωτῶν ὑπάλ-
ληλοι, μὴ φοβῆσθε, δὲν πρόκειται νὰ πάρετε
τὰ παπούτσια στὸ χέρι ἀπὸ τοὺς προϊσταμέ-
νους σας. Ἀλλὰ πρόκειται περὶ τῶν ὑποδημά-
των τοῦ κ. **Σκαρδιάκου** τῶν ὁποίων ἡ τελειό-
της ὑπὸ ἐποψιν κομψότητος και ἐργασίας και
στερεότητος εἶνε τοιαύτη, ὥστε οἱ φιλόκαλοι πε-
λάται του, λυπούμενοι νὰ ποδοπατήσουν ἀρι-
στοτεχνήματα τῆς τέχνης, τὰ κρατοῦν ἐπὶ πολὺ
εἰς τὰς χεῖράς των θαυμάζοντες αὐτὰ. Νομίζετε,
ὅτι εἶναι ὑπερβολή; Περάστε ἀπὸ τὸ ὑποδημα-
τοποιεῖον του και θὰ βεβαιωθῇτε.

Εὐρίσκεται εἰς τὴν ὁδὸν **Προαστείου ἀρ. 10**

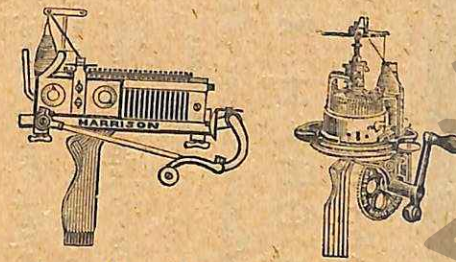
ΙΩΑΝΝΗΣ ΣΟΛΩΝ & Σ^a

ΟΙΝΟΙ, ΗΛΥΠΟΤΑ, ΚΟΝΙΑΚ, ΒΕΡΜΟΥΘ
κτλ.

Ἀνώτατα βραβεῖα και διπλώματα τι-
μῆς εἰς τὰς διαφόρους Ἐκθέσεις οἱ
μόνοι δὲ εἰς τὴν τελευταίαν Ἐκθεσιν
τοῦ 1900 τῶν Παρισίων λαβόντες δύο
Μεγάλα Βραβεῖα (Grand prix).

HARRISON PATENT KNITTING MACHINE C^o. L^{td}.
WORKS 257 UPPER BROOK STREET, MANCHESTER.

ΠΛΕΚΤΟΜΗΧΑΝΑΙ

Ἐνασχόλησις ἐπωφελὴς και εὐχάριστος.

Ἡ μηχανὴ αὐτὴ πλέκει **Κάλτσες** ἀπλῆς και ριγω-
τές, **χειρόντια** και **ἐνδύματα** μάλλινα, μεταξοτὰ ἢ
βαμβάκερά. **Εἰδικῶς** πλέκει ἐσώρουχα **χωρὶς ρα-
φὴν** και **σκουφάκια** ὀνομαζόμενα Tam—O—Shan-
ters. Χειροκίνητοι ἢ ἀτμοκίνητοι. Στέλλονται τιμο-
λόγια εἰς τὸν ζητοῦντα.

Ἀντιπρόσωποι ἐν Ἀθήναις: Τράπεζα Ἐμπεδοκλέους.

ΧΑΡΤΟΠΩΛΕΙΟΝ
ΠΑΛΛΗ & ΚΟΥΤΣΙΑ
Ὀδὸς Ἑρμοῦ Ἀθῆναι

Πλούτος γραφικῆς ὕ-
λης.— Ἐντυπα και ἐπι-
σκεπτήρια καλλιτεχνικά.—
Ἐργοστάσιον φακέλων τέ-
λειον.— Χάρτης τυπογρα-
φικὸς λευκὸς και ἐξωφύλ-
λων παντὸς εἶδους και
ποιότητος.

Εὐθηνία, ταχύτης, ἀκρίβεια.

ΤΑ ΚΑΛΥΨΤΕΡΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ
Καλλιτεχν. Διακοσμητικὸς Οἰκοδομῶν

Ἀδελφοὶ Ρόδιοι, ὁδὸς Βουλῆς, 8.

Κοζῶνια

Κ. Βελισσάριος, ὁδὸς Σταδίου, 67.

Κουμῶδες Κιτριῶν

Κ. Βελισσάριος, Λεωφόρος Πανεπιστημίου, 4.

Modes

Ἑρμεῖον, Ἐργοστάσια φορεμάτων, ἐπανωφο-
ρίων, ἀσπρορροῦχων, στηθοδέσμων (cor-
sets) πῶλων, ὅλοι οἱ τελευταῖοι νεωτερι-
σμοί, Γαλλίδες ράπτριαι, καὶ ράπται, αἱ
Mes Jeanne, Henriette, Clémence κλπ.

Μαρμαρογλυφεῖα

Ἰωάννης Γ. Χαλκῆς, ὁδὸς Πανεπιστημίου 6.

Γαλακτοκομεῖα

Ι. Χρυσάκη, ὁδὸς Φιλελλήνων 4.

Α. Τριανταφυλλίδου, ὁδὸς Ἡπείρου 67.

Ἀποικιακὰ

Δημ. Ἀγγλος, ὁδὸς Ἀγίου Μάρκου.

Βιβλιοδετεῖα

Σ. Ἀμπατζόπουλος, ὁδὸς Κολοκοτρώνη 7.

Φαρμακεία

Π. Βασιλείου, ὁδὸς Σταδίου καὶ Αἰόλου.

ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΜΠΕΔΟΚΛΕΟΥΣ

ΙΔΡΥΘΕΙΣΑ ΤΩ 1886

ΑΘΗΝΑΙ-ΣΟΦΟΚΛΕΙΟΝ

ΤΜΗΜΑ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΝ

ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑ. Ἐκδόσεις ἐπιταγῶν ἐπὶ τοῦ Ἐξωτερικοῦ.
— Ἀγοραπωλησίαι συναλλαγματικῶν, ἐπιταγῶν, χροσσοῦ,
ξένων τραπεζικῶν γραμματικῶν καὶ τίτλων.

ΕΙΣΠΡΑΞΕΙΣ συναλλαγματικῶν, τίτλων καὶ τοκομεριδίων
ἐνταῦθα καὶ ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ.

ΔΑΝΕΙΑ. Προκαταβολαὶ ἐπὶ χρεωγράφων Λογαριασμοὶ
τρεχοῦμενοι.

ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ:

3 1/2 οἷο ἐτησίως, ἀπόδοσις εἰς πρώτην ζήτησιν.

4 " " " " μετὰ ἓνα μῆνα.

4 1/4 " " " " τρεῖς μῆνας.

4 1/2 " " " " ἑξ μῆνας.

5 " " " " ἐν ἔτος.

5 1/2 " " " " 2 ἔτη καὶ πλέον.

ΦΥΛΑΞΙΣ ΤΙΤΛΩΝ ΚΑΙ ΤΙΜΑΛΦΩΝ ἐπὶ ἐλαχίστοις ἀσφα-
λίστροις.

ΤΜΗΜΑ ΑΠΟΤΑΜΙΕΥΣΕΩΝ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ ἐπὶ ἀνατοκισμῷ.

ΜΗΝΙΑΙΑ ΔΟΣΕΙΣ πρὸς ἀγορὰν λαγ. ὁμολογιῶν τῆς Ἑ-
θνικῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος.

ΤΜΗΜΑ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΥ

Ἀγοραπωλησίαι τίτλων ἐνταῦθα καὶ ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ
ἐπὶ ἀπλῇ μεσιτείᾳ.

ΤΜΗΜΑ ΕΜΠΟΡΙΟΥ

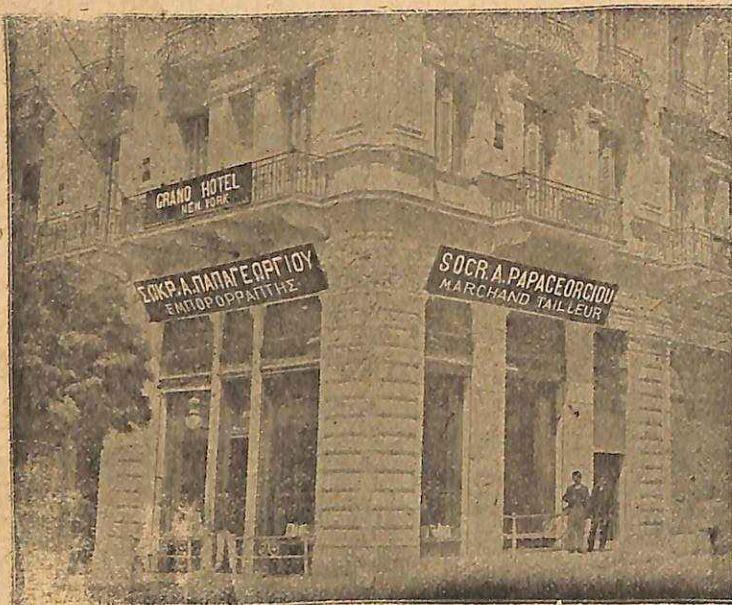
ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΑΙ.

ΠΡΟΜΗΘΕΙΑΙ παντὸς εἶδους ἐμπορευμάτων, μηχανῶν, με-
τὰλλων, χρηματοκιβωτίων κλπ.

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΑ ΟΙΚΩΝ.

ΔΕΡΜΑΤΑ ΚΑΤΕΙΓΑΣΜΕΝΑ Βυρσοδεψείου Μοσχάτου.

ΑΣΦΑΛΕΙΑΙ ΖΩΗΣ New-York. Γενικὸν Πρακτορεῖον ἐν
Ἑλλάδι.

ΜΕΓΑ ΕΜΠΟΡΟΡΡΑΠΤΙΚΟΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ

ΣΩΚΡ. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ

Ὁδὸς Σταδίου 12, (Ἐναντὶ Βουλῆς).

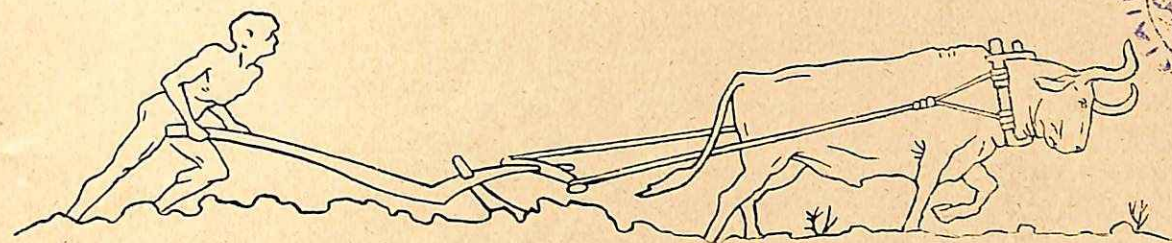
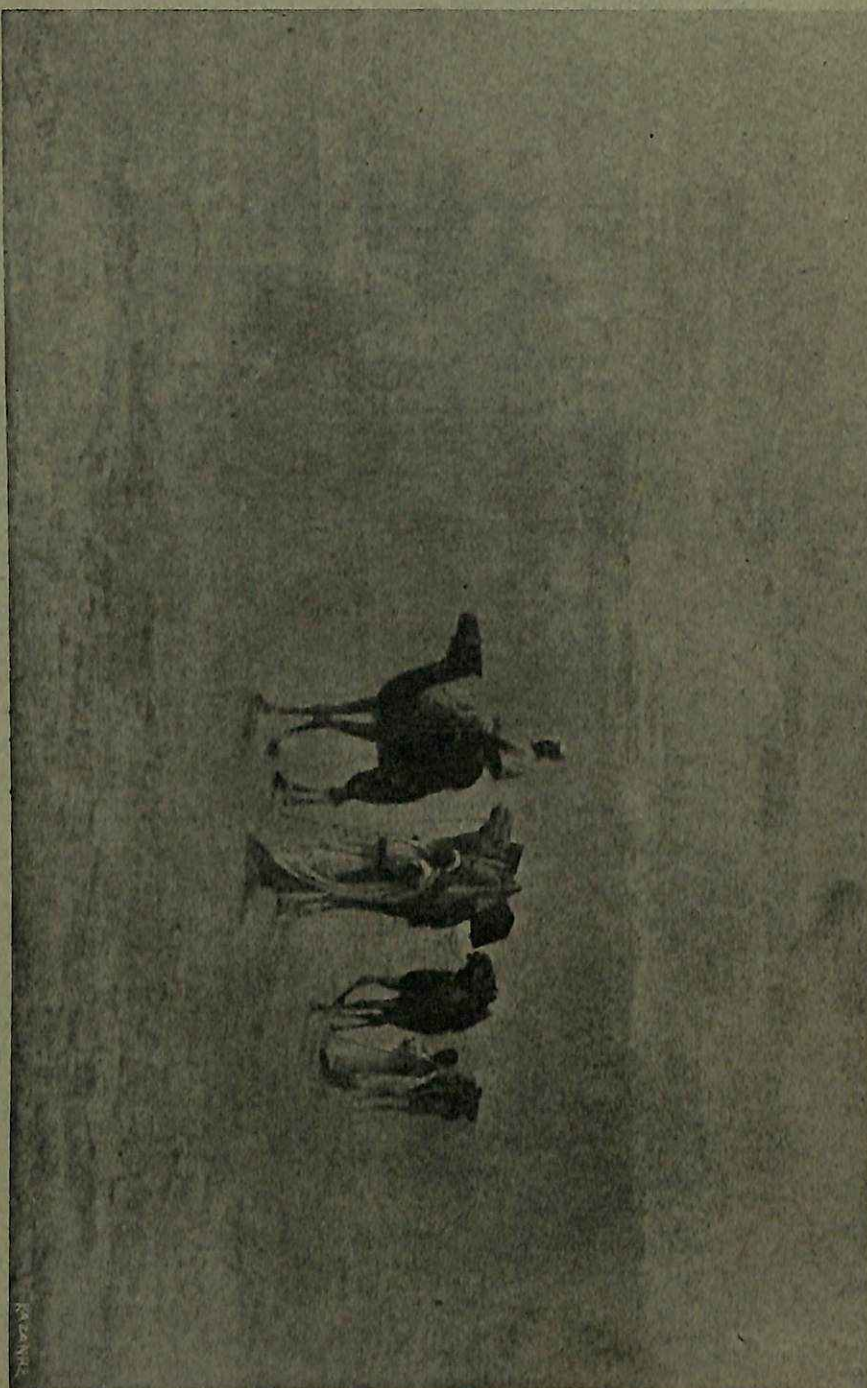
ΚΛΕΑΝΘΟΥΣ ΓΑΓΓΑΝΟΥ
ΑΠΟΘΗΚΗ ΧΑΡΤΟΥ

Πλατεῖα Ἀγίων Θεοδώρων
Ἀθήναι.

Ὅλα τὰ εἶδη χάρτου τυπογραφικοῦ
πρωτοκόλλων, γραφῆς κλπ.

Τιμαὶ ἐκτὸς συναγωνισμοῦ.

ΠΑΝΔΘΗΝΑΙΔΑ

ΕΤΟΣ Ε' 15
ΜΑΙΟΥ 1905

ΦΡΕΙΔΡΙΧ ΣΧΙΛΛΕΡ

Τραγουδώντας εούντριπα τὰ δεσμά μου ...
ΣΧΙΛΛΕΡ

Εἰς τοὺς χρόνους τῆς φλογεράς πίστεως τὰ ἀνήσυχα καὶ μυστικά ὄνειρα ἐλάμβανον αἰσθητὴν μορφήν, καὶ οἱ πιστοὶ προσκυνηταί, ἐν θρησκοληπτικῇ παραισθήσει, ἤκουον φωνὰς κ' ἐβλεπον ὁράματα καὶ ὀπτασίας. Καὶ ἐγώ, τὰς ἡμέρας ταύτας, μέσα εἰς τὸν θαυμασμόν μου — εἶνε δὲ καὶ ὁ θαυμασμός λατρεία καὶ λαοί τινες ἀπονέμουν τιμὰς θρησκευτικὰς εἰς τὴν μνήμην τῶν Ὑπερόχων — ἡσθάνθη ἐκ νέου, εἰς παραίσθησιν ἔντονον καὶ παράδοξον, μὲ στερεοσκοπικὴν ἀκρίβειαν λεπτομερειῶν, τὰς βαθείας συγκινήσεις τοῦ προσκυνήματός μου εἰς τὰ ἱερὰ τοῦ Σχίλλερ, ὡς νὰ ἐπάτουν δευτέραν φορὰν τὰ ἅγια χώματα.

Καὶ εἶδα τὸ θέατρον τοῦ Μαννχάιμ, τῆς παραρρηγείου πόλεως μὲ τὰ ζατρικιοειδῆ κανονικὰ τετράγωνα, σχεδὸν τὸ ἴδιον, ὅπως τῷ 1782, ὅταν κρυφίως καὶ ἄνευ ἀδείας ἦλθεν ὁ Σχίλλερ, νεορὸς στρατιωτικὸς ἰατρός, νὰ παραστῇ εἰς τὴν πρώτην παράστασιν τῶν *Λησιῶν* του. Τὸ ὀργίλον δράμα εἶχε γράψῃ ὁ ἀνυπότακτος ποιητὴς εἰς τὸ νοσοκομεῖον τῆς στρατιωτικῆς ἀκαδημίας, προσποιούμενος τὸν ἄρρωστον, διότι ὁ αὐστηρὸς κανονισμὸς δὲν ἐπέτρεπε φῶς τὴν νύκτα. Ὅταν ἐτύπωσε τὸ ἔργον του, εἰς τὸ ἐξώφυλλον ἔθεσεν ὡς σύμβολον λέοντα ἐφορμῶντα καὶ ὑποκάτω *in tirannos*. Ἡ ἀγρία κραυγὴ κατὰ τῆς τυραννίας ἐξήρχετο ἀπὸ τὰ πληγωμένα στήθη δεσμώτου. Ἐπνίγετο ἐκεῖ μέσα. Τὸν ἐτιμώρησαν μὲ φυλάκισιν δι' ἄλλην μετάβασίν του εἰς Μαννχάιμ. Ἀλλ' ὅταν ὁ αὐστηρὸς δοῦξ τῆς Βυρτεμβέργης Κάρολος ἀπήτησεν ἀπ' αὐτὸν νὰ μὴ γράψῃ πλέον τίποτε ἄλλο ἀπὸ ἱατρι-

κὰς πραγματείας — εἶχε μάθει ὅτι ὁ Σχίλλερ ἔγραφε τὸν *Φιέσκον*, — ὁ ποιητὴς ἔλαβε τὴν ἀπόφασίν του.

Εἰς τὸ σκότος τῆς νυκτὸς μία ἄμαξα κατὰ-κλειστος ἔφυγεν ἀπὸ τὴν Στουτγάρδην. Ὅταν ἐξῆλθεν ἀπὸ τὴν πόλιν, ἐπρόβαλεν ἀπὸ τὴν θυρίδα ἡ ὠχρὰ μορφή τοῦ Σχίλλερ. Τὸ ἡγεμονικὸν ἀνάκτορον ἔνεκα ἐορτῆς τινος ἀπήστραπτεν ἐκ φωταψίας· εἰς ἕν ἄλλο παράθυρον διηυθύνθη τὸ βλέμμα τοῦ ποιητοῦ. Ὅπισω ἀπ' αὐτὸ δύο μάτια ἔχυναν δάκρυα, καὶ μία καρδιά ἐσπαράσσετο διὰ τὸν χωρισμὸν τοῦ μονάρχιδου υἱοῦ, κ' ἐλάττιζε μὲ ἀγωνίαν τὸ στήθος διότι ἐδραπέτευεν ὡς λιποτάκτης καὶ διέτρεχε τὸν ἔσχατον κίνδυνον ἕως ὅτου ἐξέλθει ἀπὸ τὰ σύνορα.

Ἐθραυσε τὰ δεσμά του, ἀλλ' αἱματομένος. Ἐκρύπτετο διὰ νὰ μὴ συλληφθῇ καὶ παραδοθῇ εἰς τὸν ἐξωργισμένον δοῦκα. Ἦλθεν εἰς τὸ Μαννχάιμ. Τὸν ἐβασάνιζεν ἡ ἔνδεια. Εἶχε χρεωθῇ διὰ νὰ τυπώσῃ τοὺς *Λησιῶς*. Ἰσως ἔμεινε νησιτικός κανὲν βράδυ εἰς τὴν θέσιν ὅπου τὰρᾶ τῇφώνεται ὁ ἀνδριάς του. Τὸ μέλλον ἀβέβαιον, σκοτεινόν. Ἡ ὑγεία του ἐπισφαλής. Τὸν πνέει ὁ πυρετός· ἀλλ' ἔχει καὶ ἕνα ἄλλον πυρετόν, τῆς ἐμπνεύσεως αὐτὸς καὶ ὁ ἐλεύθερος ἀήρ, τὸν ὁποῖον ἀναπνέει μὲ δίψαν καὶ ἡδονήθειαν, τὸν ζωογονοῦν. Ἐδῶ, εἰς τὸ θέατρον τοῦ Μαννχάιμ παρεστάθησαν ἀκόμη καὶ ὁ *Φιέσκος* καὶ ἡ *Λουίζα Μίλλερ*· ἐδῶ ἐξεργάγησαν τὰ χειροκροτήματα τὰ ὅποια μετεδόθησαν ἔπειτα εἰς ὅλην τὴν Γερμανίαν, εἰς ὅλον τὸν κόσμον.

Τώρα βλέπω εμπρός μου τὸν οἰκίσκον μετὰ τὴν δξείαν καὶ μαύρην ἀπὸ σχιστόλιθον στέγην, εἰς τὸ Γκόλις, τὸ προάστειον τῆς Λειψίας. Διὰ μέσου τοῦ κιγκλιδώματος ἀπὸ τὸν στενὸν δρόμον διακρίνεται στεφανωμένη ἡ προτομή τοῦ ποιητοῦ. Συχνὸν εἶνε τὸ εὐλαβὲς προσκύνημα. Ἐδῶ μέσα ἐπεπνεύσθη ὁ Σχίλλερ τὸν θεῖον ὕμνον *Πρὸς τὴν Χαράν*, τὴν ὁποίαν τόσον ἐλαχτάρῃσεν ἡ ψυχὴ του:

Freude, schöner Götterfunken
Tochter aus Elysium

Ἐδῶ ὁ Σχίλλερ συνδηλλάχθη πρὸς τὴν ζωὴν. Εἶχε δύαν ἀγάπης, φιλίας. « Μόνη ἡ φιλία, ἔγραφε, ἦτο δυνατόν νὰ ἐπαναφέρῃ τὴν Μοῦσαν μου εἰς τὴν ζωὴν, ἀφ' οὗ ἤδη διήνυσεν τὸν ἡμισυν δρόμον πρὸς τὸν Κωκυτόν ». Τοιοῦτον φίλον εὑρε τὸν Κέρνερ, (τὸν πατέρα τοῦ ποιητοῦ Θεοδώρου Κέρνερ). Εἰς αὐτὸν καὶ εἰς τὴν μνηστὴν του ἔγραφε συντετριμμένος, ἔτοιμος ν' αὐτοχειριασθῇ, ἀπὸ τὸ Μιαννχάιμ: « Κοντὰ σὲ σὰς θὰ εἶμαι εὐτυχής. Δὲν ἔγινε ποτὲ μου ἀκόμη ». Εἰς τὴν Σαξονίαν ὅπου τὸν ἐπροσκάλεσεν ὁ Κέρνερ, εὑρε τὴν ἀτμόσφαιραν τῆς στοργῆς, τῆς ὁποίας εἶχεν ἀνάγκην. Καὶ ἀπὸ τὸν οἰκίσκον τοῦ Γκόλις ἔγραφε πρὸς τὸν φίλον του: « Ἡ θεία Πρόνοια, ἡ ὁποία εἰσήκουσε τὰς σιωπηλὰς προσευχάς μου, μετέφερεν εἰς τὴν ἀγκάλην σου ».

Εἰς τὸ δωμάτιον, τὸ βλέπον πρὸς τὸν κήπον, ὅπου θροεῖ ἀκόμη τὸ φύλλωμα τῶν δένδρων, ποῦ τὸν ἐσκίασαν, καὶ ἔπειτα εἰς τὴν Δρόσδην, ἐτελείωσε τὸν *Δὸν Κάρολον*. Ἔργον ἐπαναστατικὸν καὶ φλογερὸν ὅπως τᾶλλα· ἀλλὰ ὠριμώτερον, ἀπηλλαγμένον ἀπὸ τὰς νεανικὰς τραχύτητας. Εἶνε τὸ πρῶτον δράμα του τὸ γραφὲν εἰς στίχους. Ἀπὸ τώρα ὅλα τὰ δραματικά του ἔργα θὰ εἶνε ἔμμετρα. Μετὰ ἔτη ἤρχισεν εἰς πεζὸν λόγον τὸν *Βαλλενστάϊν*· ἀλλὰ γρήγορα τὸν μετέγραψεν εἰς ἱάμβους « διὰ νὰ πληροῖ ὅλους τοὺς ὅρους τοὺς ὁποίους ἡμπορεῖ κανεὶς ν' ἀπαιτῇ ἀπὸ τελείαν τραγωδίαν ».

Ἡ Ἰένα, ἡ γραφικὴ παρὰ τὴν συμβολὴν δύο ποταμῶν πολίχνη, ἡ περιώνυμος διὰ τὸ πανεπιστήμιόν της καὶ τὴν πανωλεθρίαν τῶν Πρώσων ὑπὸ τοῦ Ναπολέοντος, εἶνε γεμάτη ἀπὸ Σχίλλερ. Ἀνὰ πᾶσαν καμπὴν τῶν στενῶν καὶ σκολιῶν δρόμων τῆς μετ' ἀνώμαλα καὶ τραχέα λιθόστρωτα, τὸ βλέμμα συναντᾷ εἰς τὰς προσ-

οίψεις τῶν γηραιῶν καὶ ιδιορρυθμῶν οἰκιῶν πινακίδας μετὰ τὸ ὄνομα τοῦ Σχίλλερ.

Ἰδοὺ τὸ γηραιὸν Πανεπιστήμιον, ἀληθὲς ἐρείπιον, ἐγκαταλειφθὲν καὶ καταρρέον, ὅπου ὁ Σχίλλερ, διορισθεὶς καθηγητὴς τῆς Ἱστορίας, μετὰ τὴν ὑποστήριξιν τοῦ Γκαίτε, ἠλέκτρισε τὴν γερμανικὴν νεολαίαν. Τὸ ἐναρκτήριον μάθημά του, παραλληλισμὸς τοῦ χειρῶνακτος λογίου πρὸς τὸν φιλοσοφικὸν νοῦν, ἦτο ἀληθὲς θρίαμβος, καὶ τόσον μεγάλος, ὥστε — πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ποτὲ δὲν ἔγεινεν εἰς νεοδιορισθέντα καθηγητὴν — τὴν νύκτα οἱ φοιτηταὶ ἔψαλαν ᾠσματα ὑπὸ τὸ παράθυρόν του καὶ ἐζητωκραύγαζον. Ἐπαναβλέπων, παρὰ τὴν ὄχθην τοῦ Σάαλ, καὶ τὸ ἀπλοῖκὸν ἐκκλησιάκι, ὅπου τὸ 1790 ἔγεινεν ὁ ποιητικὸς γάμος τοῦ Σχίλλερ μετὰ τὴν Καρλότταν φὸν Λέγγεφελδ, τὴν ὡραίαν Λόττε, τὴν ἀξίαν σύντροφον τῆς ζωῆς του, τῆς ὁποίας ἡ ψυχὴ ὑψώθη μέχρι τῆς ψυχῆς του, τῆς ὁποίας ἡ ἀγκάλη ὑπῆρξε λίκνον στοργῆς διὰ τὴν πονεμένην ὑπαρξίν του, καὶ ἡ ἀφοσίωσίς της πρᾶως καὶ γλυκέως ἡρωϊκὴ πρὸς τὸν ἐπὶ ἔτη παλαίοντα μετὰ τὸν θάνατον.

Ἰδοὺ ἡ αἴθουσα ὅπου ὁ Σχίλλερ καὶ ὁ Γκαίτε συνηντήθησαν τῷ 1794 εἰς μίαν συνεδρίαν τῆς Ἑταιρείας τῆς φυσικῆς ἱστορίας. Ἱστορικὴ συνάντησις, ἣτις ἐπέδρασεν ἐπὶ τῆς ὑπάρξεως καὶ τῶν δύο, καὶ ἐπὶ τῆς γερμανικῆς φιλολογίας καὶ τῆς παγκοσμίου. Οἱ δύο μεγάλοι ποιηταὶ ἦσαν ἐντελῶς ἀντίθετοι φύσεις. Ὁ Σχίλλερ μετὰ τὴν πρῶτην πρὸς τὸν Γκαίτε ἐπίσκεψιν, πρὸ ἐτῶν, εἰς τὸν Ρουδολφστάτην ἔγραφε πρὸς τὸν φίλον του Κέρνερ: « Ἀμφιβάλλον ἂν θὰ ἡμπορέσωμεν ποτὲ νὰ συνδεθῶμεν. Τόσον προτρέχει ἀπ' ἐμὲ (ὀλιγώτερον κατὰ τὴν ἡλικίαν ὅσον κατὰ τὴν πείραν τῆς ζωῆς καὶ τὴν ἀνάπτυξιν) ὥστε ποτὲ δὲν θὰ συναντηθῶμεν καθ' ὁδόν ». Ὁ Γκαίτε ἐπιστρέψας ἀπὸ τὸ περιώνυμον εἰς Ἱταλίαν ταξίδιον, ἀπὸ τὸν ἀνέφελον οὐρανὸν τῆς μεγάλης καὶ ἡρέμου τέχνης, ἠσθάνθη ἀληθὲς μῖσος πρὸς τὰ « θαυμάσια ἐκτρώματα » ὅπως ἀπεκάλει τὰ ἄγρια καὶ παράφορα ἔργα τῆς πυρετώδους περιόδου τοῦ Σχίλλερ. Οἱ δύο ἀντίπαλοι ἐν τούτοις ἐθαύμαζον ἀλλήλους. « Παράδοξον κράμα ἀγάπης καὶ μίσους ἐγέννησε μέσα μου ὁ ἄνθρωπος αὐτός, ἔγραψεν ἀργότερα ὁ Σχίλλερ πρὸς φίλον του: ὅ,τι αἰσθάνομαι ὁμοιάζει μετὰ τὸ συναίσθημα τοῦ Βρούτου καὶ τοῦ Κασίου πρὸς τὸν Καίσαρα· θὰ ἡμπορούσα νὰ ἐξοντώσω τὸ πνεῦμα του διὰ νὰ τὸ ἀγαπήσω πάλιν μετὰ τὴν ψυχὴν μου ».

Μετὰ τὸ τέλος τῆς συνεδριάσεως ὁ Γκαίτε

καὶ ὁ Σχίλλερ, ὅπως διόλου κατὰ τύχην, ἀνεχώρησαν μαζί καὶ εἰς τὸν δρόμον συνῆψαν συνδιάλεξιν. Οἱ δύο μεγαλοφυεῖς ἀπὸ τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἐπλησίασαν ἀλλήλους διὰ νὰ μὴ ἀπομακρυνθοῦν ποτὲ πλέον. Ὁ Σχίλλερ ἐξήτησε τὴν συνεργασίαν τοῦ Γκαίτε διὰ τὰς Ὁρας, τὸ περίφημον περιοδικόν, εἰς τὸ ὁποῖον συνειργάσθησαν καὶ ὁ Κάντιος, ὁ Φίχτε, οἱ δύο Οὐμβολδ, ὁ Ἐρδερ.

Ἡ φιλία τῶν, μοναδικὴ εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν γραμμάτων, ἐβλάστησε διὰ μιᾶς, μετὰ ἀπίστευτον σφριγός. Ὁ Γκαίτε ἐπροσκάλεσε τὸν Σχίλλερ εἰς τὴν Βεῖμάρην. Ἐμειναν μαζί δύο ἐβδομάδας. Ἀπὸ τὴν πλουσίαν ἀνταλλαγὴν ἰδεῶν εἰδαν, μετὰ ἐκπληξίν των, ὅτι εἰς τὰ σπουδαῖα καὶ εἰς τὰ μεγάλα ἦσαν σύμφωνοι. Ἀνυπολόγιστος ὑπῆρξεν ἡ ἐπίδρασις τοῦ ἑνὸς ἐπὶ τοῦ ἄλλου. Ὁ Γκαίτε ἤνοιξε νέους κόσμους εἰς τὸν Σχίλλερ, οὗτος μετέδωκε εἰς τὸν Γκαίτε ἐνδιαφέρον, ἐνθουσιασμόν. Τὸ μεσότοιχον τὸ χωρίζον τὰ άτομα ἐρημνίσθη διὰ παντὸς μεταξύ των, καὶ αἱ ψυχαὶ των συνεκοινώνησαν πρὸς ἀλλήλους μετὰ ἐμπιστοσύνην καὶ ἀφοσίωσιν. « Εἶνε, ἀληθινὰ, δῶρον Θεοῦ νὰ ἔχῃ κανεὶς σοφὸν φίλον, ἔγραψεν ὁ Σχίλλερ πρὸς τὸν Γκαίτε » μετὰ τὰς παρατηρήσεις αὐτοῦ εἰς τὸν *Βαλλενστάϊν*, τοῦ ὁποίου τοῦ εἶχε στείλει τὸ χειρόγραφον. « Εἰς ἐμέ, ἔγραψεν ὁ Γκαίτε, ἐπῆλθε νέα ἀνοιξίς, ἡ παλαιὰ σπορὰ ἀνεβλάστησε καὶ οἱ ξηρανθέντες κλάδοι ἀνθήσαν ἐκ νέου ». Καὶ πάλιν: « Μοῦ ἐδῶκατε δευτέραν νεότητα καὶ μετέκαματε ἐκ νέου ποιητὴν ».

Καὶ ὁ Σχίλλερ ἀφῆκε τὰς ἱστορικὰς καὶ φιλοσοφικὰς μελέτας, αἱ ὁποῖαι τὸν εἶχον δεσμεύσει ὀλόκληρα ἔτη, καὶ ἔγεινε καὶ αὐτὸς καὶ πάλιν ποιητής. Ἀλλ' ὅσον δυναμώνει ἡ ψυχὴ του, τόσον κλονίζεται τὸ σῶμα του. Τῷ 1791 ἔχει φθάσει εἰς τὸ χεῖλος τοῦ τάφου. Ἡ νόσος τὸν διαβιβρώσκει· εἰς αὐτὸν εἶνε προγεγραμμένος, ἀλλὰ θέλει τοῦλάχιστον « νὰ σώσῃ ἀπὸ τὴν καταστροφὴν ὅ,τι ἀξίζει νὰ σωθῇ ». Μετὰ πεισματώδη, πυρετώδη δραστηριότητα, μετὰ ὑπερέντασιν τῶν δυνάμεων μέχρι θραύσεως αὐτῶν, ζητεῖ νὰ ἐπωφεληθῇ τὰ ὀλίγα ἔτη τῆς ἀνακωχῆς, τὴν ὁποίαν τῷ παραχωρεῖ ὁ θάνατος.

Κατ' ἀρχὰς ἀκτοπλοεῖ, ὅπως λέγει ὁ ἴδιος, παρὰ τὴν ὄχθην τῆς φιλοσοφίας, πρὶν ἀναχθῇ εἰς τὸ ἐλεύθερον πέλαιος τῆς δημιουργικῆς ἐπινοίας. Ενδύει μετὰ ποίησιν τὰς ἀφηρημένας θεωρίας. Μετὰ κίνησιν πτερύγων ἀέτειον ἀνυψοῖ εἰς τὸν οὐρανὸν τῆς τέχνης τὰς ἀληθείας τῆς διανοήσεως. Πλάττει ὡς καλλιτέχνης τὸν χρυ-

σὸν τὸν ὁποῖον ἐξώρυσεν ὡς φιλόσοφος, ὅπως *Τὸ Ἰδεῶδες καὶ τὴν Ζωὴν* ἀπὸ τὰς ἐπιστολὰς πρὸς τῆς αἰσθητικῆς ἀνατροφῆς τοῦ ἀνθρώπου.

Μετὰ τὰ *βαλλίσματα* του (Balladen) πλησιάζει πρὸς τὴν περιγραφικὴν καὶ παραστατικὴν ἐκείνην ποίησιν, τῆς ὁποίας ὁ Γκαίτε εἶνε ὁ κατ' ἐξοχὴν ἀριστοτέχνης, καὶ τὴν ὁποίαν εἰς αἰσθητικὸς ὠνόμασε *plastische Augenprosie* (πλαστικὴν ποίησιν τῶν ὀφθαλμῶν). Αἱ ποιητικαὶ αὐταὶ εἰκόνες μετὰ τὸ εὐκρινὲς περίγραμμα καὶ τὸν ζωηρὸν χρωματισμὸν εἶνε ὥς τώρα εἰς τὴν Γερμανίαν τὰ δημοφιλέστατα τῶν ἐπικολυρικῶν ἔργων τοῦ Σχίλλερ. Ἀλλ' οἱ ὀλίγοι προτιμοῦν τὴν ἄλλην του ποίησιν, τὴν κινουμένην εἰς τὸ ἀπειρον, τὴν γείτονα τοῦ κερανοῦ, *die Nachbarin des Donners*, ὅπως ὁ ἴδιος λέγει εἰς τὸ *Ἄσμα τοῦ Κώδωνος*.

Ἐπαναβλέπων εἰς τὸ ἄκρον τῆς Ἰένης τὸν ἐξοχικὸν οἰκίσκον, ὅπου ἐκατοίκησεν ὁ Σχίλλερ ἀπὸ τὸ 1796 - 99. Τὸ « *Gartenhaus* » κεῖται εἰς τὸ χεῖλος βραχέων προεξοχῆς, εἰς τοὺς πρόποδας τῆς ὁποίας ἔρπει ὀφιοειδῶς, διὰ μέσου καταφύτου κοιλάδος, ὁ μικρὸς ποταμὸς Λώυτρε. Εἰς τὸν κήπον μία ἐπιγραφὴ διαλαλεῖ μετὰ ὑπερηφάνειαν ὅτι ἐκεῖ ἐποιήθη ἡ μεγάλη τριλογία τοῦ *Βαλλενστάϊν*. Καὶ ἡ φαντασία μου ἐπαναφέρει τὸν ὄχρον ποιητὴν εἰς τοὺς πρασίνοὺς διαδρόμους παλαιοντά μετὰ τὴν ἰδέαν ὡς ὁ Ἰακώβ μετὰ τὸν Γεχοβά.

Εἰς τὴν Λειψίαν, ἡ πλατεῖα τοῦ παλαιοῦ θεάτρου μοῦ ἐνθυμίζει τὴν ἀποθέωσιν τοῦ Σχίλλερ. Παριστάνετο πρῶτην φορὰν ἡ *Ἀθηναῖα Παρθένος*, καὶ ὁ ποιητὴς μετέβη νὰ παραρρεθῇ εἰς τὴν παράστασιν τοῦ ἔργου του. Τὸ πλῆθος τὸν διέκρινεν εἰς ἓν θεοεῖον καὶ μόλις μετὰ τὴν πρῶτην προᾶν κατεβιβάσθη ἡ αὐλαία, θυελλώδης ζητωκραυγὴ ἐπλήρωσε τὸ θέατρον: Ζήτω ὁ Φοεῖδρι Σχίλλερ!... Σαλπίσματα ἐπευφημίας ἀντήχησαν καὶ ἀνεμίσθησαν μετὰ τὰς φωνάς. Μετὰ τὸ πέρας τῆς παραστάσεως ὅλοι ἐξώρμησαν ἔξω, ἐν συνωστισμῷ, διὰ νὰ ἴδουν ἐκ τοῦ πλησίον τὸν μέγαν ποιητὴν.

Καὶ ὅτε ἐφάνη ὁ Σχίλλερ, καταβεβλημένος, φέρον ἐπὶ τοῦ προσώπου τὰ ἴχνη προσφάτου ἀσθενείας, τὸ πλῆθος ἐχωρίσθη εἰς δύο μετὰ σεβασμοῦ διὰ νὰ διέλθῃ. Ἐξαφνα μία φωνὴ ἠκούσθη. « Ἀποκαλυφθῶμεν!... Καὶ διὰ μιᾶς αἱ κεφαλαὶ ἐγυμνώθησαν. Σιωπὴ θερησκευτικὴ ἐξηπλώθη. Ὅλοι αἱ καρδιαί, ὅλοι οἱ ὀφθαλμοὶ πρὸς αὐτὸν διηυθύνθησαν· οἱ πατέρες, αἱ μη-

τέρες εσήκωνον τὰ παιδιά των δεικνύοντές τον καὶ ψιθυρίζοντες σιγά: αὐτὸς εἶνε! Καὶ ὁ Σχίλλερ διήλθε διὰ μέσου τῶν γυνῶν σκυμμένων κεφαλῶν, μέγας καὶ θριαμβευτής!...

Ἡ Βεϊμάρη ἐνθυμίζει εἰς πᾶν βῆμα τὸν Σχίλλερ. Ἀπὸ τὸ 1801 ἐγκατεστάθη ὀριστικῶς εἰς τὴν περίφημον πόλιν, τῆς ὁποίας οἶονεὶ ποιοῦχος θεότης εἶνε ὁ Γκαίτε. Ἰδοὺ τὸ μικρὸν ἡσυχον δωμάτιον τοῦ ὑπουργικοῦ μεγάρου τοῦ Γκαίτε, παρὰ τὸν κήπον, ὅπου τόσας φορὰς ἐκάθισε μετὰ τῶν δύο ποιητῶν ὁ Δοῦξ τῆς Σαξοβειμάρης Κάρολος Αὐγουστος, ὁ θαυμαστής καὶ προστάτης των. Ἰδοὺ καὶ τὸ θαυμάσιον ἄλσος παρὰ τὰς γραφικὰς ὄχθας τοῦ Ἰλμ, μετὰ τὸν λευκὸν ἐξοχικὸν οἰκίσκον τοῦ Γκαίτε καὶ μετὰ τὸ τεχνητὸν ἑρείπιον, ἀνάμνησιν τῆς Ἰταλίας. Πόσας φορὰς διήλθον ὑπὸ τὰς δεινροστοιχίας τὰ δύο ὑψηλὰ ἀναστήματα, καὶ πόσας φορὰς ἔψαυσε τὰ πυκνὰ φυλλώματα ἢ ἔμπνευσίς των καὶ ἡ σκέψις των!

Εἰς τὴν μικρὰν πλατεῖαν, πρὸ τοῦ θεάτρου ὅπου παρεστάθησαν τὸ πρῶτον ὁ Βαλλενστάιν, ἡ Μαρία Στούαρτ, ἡ Νύμφη τῆς Μεσοήνης, ὁ Γουλιέλμος Τέλλος, ὑψοῦται τὸ ὄραϊον χαλκοῦν σύμπλεγμα τῶν δύο Διοσκούρων, τῶν Dichter-heroen. Ὁ Γκαίτε, ὀλύμπιος καὶ μέγας, κρατεῖ μετὰ τὴν δεξιὰν στέφανον δάφνης καὶ στηρίζει μετὰ ἀριστερὰν φιλικὴν νωχέλειαν τὴν ἀριστερὰν εἰς τὸν ὦμον τοῦ Σχίλλερ. Ὁ Σχίλλερ, ἀπλόνων τὴν δεξιὰν πρὸς τὴν δάφνην, κρατεῖ μετὰ τὴν ἀριστερὰν συνεπτυγμένον χειρὸς γραφὸν καὶ βλέπει ὑψηλὰ, εἰς ἔμπνευσιν ἔνθεον, ὥς ν' ἀκούῃ μυστηριώδη φωνὴν ἀπὸ τὸν οὐρανόν. Ἡνωμένοι ὑψώνονται εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα ἐπάνω εἰς τὸ ὑπόβαθρον, ὅπως ἠνωμένοι ἦσαν αἱ ψυχαὶ των, ὅπως ἠνωμένοι ζοῦν εἰς τὴν καρδίαν τοῦ γερμανικοῦ λαοῦ καὶ εἰς τὸν θαυμασμὸν τῶν γενεῶν.

Ἡ οἰκία τοῦ Σχίλλερ, εἰς τὴν φερώνυμον ὁδόν, διώροφος μετὰ ὑπερκεῖμενον εἰς τὸ μέσον τρίτον ὄροφον, φέρει εἰς τὸν νοῦν ζωηρὰ τὰ τελευταῖα τραγικὰ ἔτη καὶ τὸν θάνατον τοῦ ποιητοῦ. Ἰδοὺ ἡ κλίνη ἐπὶ τῆς ὁποίας ἐβασανίσθη καὶ ἐξέπνευσε, ἰδοὺ καὶ οἱ στέφανοι οἱ κατατεθέντες ἐπὶ τοῦ νεκροῦ· τριγύρω εἰκόνες, σκευή, τὰ ὅποια συνέζησαν μετὰ τὸν ποιητὴν, τὰ ἠγγισεν ἡ χεὶρ του, τὰ ἔψαυσε τὸ βλέμμα του.

Ὡ! αὐτὰ τὰ τελευταῖα ἔτη! Τὸ σῶμα ῥαγισμένον καὶ ἡ ψυχὴ ἑτοιμὸς νὰ διαφύγῃ!...

Ὁ Γκαίτε τὸ πρῶτ' τῆς πρωτοχρονιάς τοῦ

1805 ἐσκέφθη νὰ γράψῃ ἐν συγχαρητήριον δελτάριον εἰς τὸν Σχίλλερ. Χωρὶς νὰ θέλῃ, ἀντὶ «νέας πρωτοχρονιάς», ἔγραψε «τελευταία πρωτοχρονιά». Ὅταν τὸ ἀνέγνωσε ἡ σπάνη φρικίασιν καὶ τὸ ἔσχισε. Ἦρχισεν ἐκ νέου, ἀλλὰ καὶ πάλιν ἡ χεὶρ του ὠθεῖτο νὰ γράψῃ «τελευταία πρωτοχρονιά» καὶ μετὰ κόπον τὴν ἐκράτησε. Ὁ Γκαίτε διηγήθη τὸ παράδοξον γεγονός εἰς φίλους του καὶ ἐπρόσθεσε: — Ἐγὼ τὸ προαίσθημα, ὅτι αὐτὸ τὸ ἔτος ἕνας ἀπὸ τοὺς δύο μας θ' ἀποθάνῃ, ἢ ὁ Σχίλλερ ἢ ἐγὼ.

Ὁ Σχίλλερ δὲν κατέθετε τὰ ὄπλα. Εἰργάζετο ὀλοψύχως εἰς τὴν τελευταίαν τραγωδίαν του τὸν *Δημήτριον*, τοῦ ὁποίου ἔγραψε τὸ ὄλον διάγραμμα καὶ σκηνάς τινας θαυμασίας γραφικότητος καὶ μεγαλοπρεπείας. Ἀλλ' ἐμάντευεν ὅτι ἐπλησίαζεν ἡ ὥρα τῆς ἥττης. Εἰς τὸ σημειωματάριόν του ἔγραφε: *9 Φεβρουαρίου* ὅλην τὴν νύκτα φοβερὸν πυρετόν. — *11 Φεβρουαρίου* παροξυσμὸς πυρετοῦ *τὴν νύκτα*.

Πόσον ἡρωϊκὸν ἦτο τὸ στωϊκὸν κράτος του ἐπὶ τῆς σωματικῆς ἀλγηδόνης καὶ μέχρι τίνος μεγαλείου ἔφθανεν ἡ εὐγένεια τῆς ψυχῆς του μᾶς τὸ λέγει ὁ Φός, ὅστις παρηκολούθησεν ἀγωνιωδῶς τὸ μαρτύριον τοῦ Σχίλλερ. «Ἐνα βράδυ ἡ Λόττε, ἐξηντημένη ἀπὸ τὴν περιποίησιν τῶν ἀρρώστων παιδιῶν, ἔμεινεν ἕως τὰ μεσάνυκτα πλησίον τοῦ συζύγου της. Ἐξαφνα ὁ Σχίλλερ ἔγεινεν ἀνήσυχος καὶ τὴν παρεκάλεσε νὰ ὑπάγῃ ν' ἀναπαυθῇ. Ἐκείνη ἐδίσταξε, καὶ αὐτὸς τὴν παρεκάλει θερμότερον, τὸ ἀπῆτει. Μόλις ἐξηλθεν ἀπὸ τὸ δωμάτιον καὶ κατέβη τὴν κλίμακα, ὁ Σχίλλερ ἔπεσεν ἀναίσθητος εἰς τὴν ἀγκάλην μου καὶ ἔμεινε λιπόθυμος, ἕως ὅτου τὸν ἐπαναφέρω εἰς τὰς αἰσθήσεις του μετὰ ἐντριβὰς οἰνοπνεύματος εἰς τὸ στῆθος καὶ εἰς τοὺς κροτάφους. — Ἐννόησε τίποτε ἢ γυναῖκα μου; ἠρώτησεν ἀνήσυχος μόλις συνῆλθε».

Ἐν τῷ μετὰ εἶχεν ἀσθενήσει ἐπικινδύνως καὶ ὁ Γκαίτε. Ἐβδομάδας οὔτε εἶδεν ὁ εἰς τὸν ἄλλον, οὔτε ἔγραψαν πρὸς ἀλλήλους. Πρῶτος ἀνέρρωσε ὁ Σχίλλερ, καὶ μόλις ἠμπόρεσε νὰ βαδίξῃ, ἐπῆγε νὰ ἰδῇ τὸν φίλον του. Ὁραῖα περιγράφει τὴν συγκινητικωτάτην συνάντησιν ὁ Φός: «ὤρμησεν ὁ εἰς εἰς τὴν ἀγκάλην τοῦ ἄλλου, καὶ ἀντήλλαξαν μακρὸν ἐγκάρδιον φίλημα, πρὶν ἐκστομίσουν λέξιν. Κανείς των δὲν ἐνθυμήθη οὔτε τὴν ἰδικήν του οὔτε τοῦ ἄλλου τὴν ἀσθένειαν, ἀλλὰ καὶ οἱ δύο ἀπῆλθον ὀλοψύχως τὴν ἀνεκλάλητον χαρὰν ὅτι ἦσαν πάλιν μαζί».

Ἦλθεν ἡ ἀνοιξίς, ἀλλὰ τὴν ἀνθησίαν της δὲν ἔμελλον νὰ ἐπανίδουν οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ

Σχίλλερ. Οἱ δύο φίλοι συνητηθήσαν ὑστάτην φορὰν τὴν πρώτην Μαΐου. Ἐπρόκειτο νὰ ὑπάγουν μαζί εἰς τὸ θέατρον· ἀλλ' αἰφνιδία ἀδιαθεσία ἠμπόδισε τὸν Γκαίτε, καὶ ἀπεχωρίσθησαν πρὸ τῆς οἰκίας τοῦ Σχίλλερ. Ἀπεχωρίσθησαν διὰ παντός!.. Ὁ Γκαίτε εἶχε τὸ προαίσθημα τῆς ἐπικειμένης καταστροφῆς. Ὁ Φός τὸν εὔρε μίαν ἡμέραν εἰς τὸν κήπον νὰ κλαίῃ καὶ ἀνέγνωσεν εἰς τοὺς ὀφθαλμούς του ἀπερίγραπτον πόνον.

Ὁ Σχίλλερ ἔκειτο πλέον εἰς τὴν ἐπιθανάτιον

κλίνην του. Μέσα εἰς τὸν πυρετόν του σινεπλήρωνε τὴν τελευταίαν τραγωδίαν του. Ἀπέθνησκε δημιουργῶν ὅπως ἄλλοι ἐκπνέουν πολεμοῦντες. Ἦρχισεν ἡ ἀγωνία. Ἡ Λόττε ἠθέλησε νὰ στηρίξῃ τὴν κεφαλὴν του. Τὴν ἀνέγνωσε, τῆς ἐμειδίασε, λάμψις ἐφώτισε τὸ βλέμμα του. Ἡ Λόττε ἔσκυψε εἰς τὸ πρόσωπόν του. Τὴν ἐφίλησε. Ἐν μειδιάμα καὶ ἐν φίλημα ὑπῆρξεν τὸ τελευταῖον σημεῖον τῆς ζωῆς του. Ἐπειτα τὸν ἐκάλυψεν ἡ σκιά τοῦ θανάτου!...

[Ἐπεται τὸ τέλος] ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ ΚΟΥΡΤΙΑΝΗΣ

ΟΝΕΙΡΟ

Θάνατε ὦραϊε, κ' ἦρθες
Σὰ δροσόβολη πνοή,
Κ' ἔρριξες, σὰν ἓνα ἀνθάκι,
Μιὰν ἀνώφελη ζωή.

Τί γλυκύτατος ποῦ ἦσουν,
Δὲ σὲ λησμονῶ ποτές,
Περάσανε τόσα χρόνια
Καὶ μοῦ φαίνεται σὰ χιτῆς.

Ὅμως, τί καὶ μοῦ μάφηκες,
Καὶ ποιάν ἔγνοια περισσή,
Νὰ σὲ καρτερῶ σ' ἀλήθεια,
Καὶ νὰργοπορῇς ἐσύ.

Σ' ΕΝΑ ΠΑΛΙΟ ΚΑΘΡΕΦΤΗ

Στὸ θαμπὸ γιালί σου ἀπάνω,
Σὰν ἀράχνη δολερή,
Χάραξε ἡ σκουριά ἓνα δίχτυ
Πολυπλόκαμο, βαρὺ.

Τόσο, ποῦ καὶ τὸ χρυσάφι
Γύρω τῶζωσε κ' αὐτό,
Καὶ σοῦ μάρανε καθένα
Λουλουδάκι σκαλιστό.

Ὅμως ἔτσι, πὺρ μ' ἀρέσεις,
Πὺρ μὲ συγκινεῖς πικρά,
Καθρεφτίζεις ἡσκιους τόρα
Καὶ φαντάσματα ἱερὰ.

Σ' ΕΝΑΝ ΤΑΦΟ

Ἐρμε τάφε, ξεχασμένε,
Μὲ τὸν ἀγραφο σταυρό,
Νᾶξερες πόσο, καὶ μὲνε,
Κι' ἀπὸ πότε, σ' ἀγαπῶ.

Κι' ὅπως εἶσαι σὰ δικός μου,
Βράδυ βράδυ δὲν ἀργῶ,
Φεύγω τὴ βοή τοῦ κόσμου
Καὶ γιὰ σένα ξεκινῶ.

Ξέρω ἐκεῖ πῶς πάντα θαῶρω
Μιὰ στιγμή νὰ ξεχαστῶ,
Κάτ' ἀπ' τὸ βαρὺ σου, μαῦρο,
Περιπλόκαμο κισσό.

Μ. ΜΑΛΑΚΑΣΗΣ

ΤΟ ΚΟΥΦΙΟ ΔΕΝΔΡΟ

Η χώρα ὅλη τὸ ἀποφάσισε ἐπὶ τέλους! Ἐπρεπε νὰ πολεμήσῃ! Τὸ κούφιο δένδρο ἔπρεπε νὰ καῖ, καὶ ὁ Δράκοντας, ποῦ ἦταν μέσα, νὰ σκοτωθῇ.

Ζήτησαν ἓναν τολμηρό· καὶ βρῆκαν καὶ πῆραν ἀπὸ τοὺς πολλοὺς ἓναν, τὸν Σμυρτιά! Αὐτὸς ἦταν ἀληθινὸ παληκάρι, καὶ ἀπὸ καιρὸ πάντα ὀνειρευότανε νὰ πολεμήσῃ τὸν Δράκοντα, γιὰ νὰ σώσῃ τὴ χώρα, καὶ τὸ εἶχε πῆ καὶ τὸ ἔλεγε καὶ τώρα!

Ἀρχισαν τότε νὰ τὸν ἐτοιμάζουν γιὰ τὸ πάλεμα. Τὴ νύχτα, τὰ καμίνια τῶν σιδηρουργείων, ἐκείνων ποῦ ἔκαναν τὰ μαχαίρια, ἔβγαζαν μεγάλες λάμπες καὶ σπίθες, καὶ φωτίζαν τὸ χωριό, καὶ μαζί ἀκούγοντο καὶ τὰ μανισμένα σφυροκοπήματα τοῦ ἀτσαλιοῦ! Ὅλοι ἐργαζότανε νὰ κάνουν καὶ νὰ δώσουν τὸ καλλίτερο σπαθὶ στὸν Σμυρτιά.

Καὶ ἔπρεπε τὸ σπαθὶ νὰ πελεκᾷ τὰ σίδερα, νὰ κόβῃ τὸ ἀτσάλι καὶ νὰ θρυμματίζῃ τὸν βράχο!

Γιὰ τὸ βάψιμο ἔτρεξαν καὶ ἔφεραν σκουλίγια μακρὰ, σκυρπιούς μέσα σὲ λάδι, καὶ κάποιος πῆρε τὰ φαρμακερὰ φεΐδια καὶ μετὰ τὰ φαρμάκια τοῦ ἔκανε τὸ βάψιμο τοῦ σπαθιοῦ! Καθὼς γινόντανε αὐτὰ ἀπ' τοὺς σιδηρουργούς καὶ μαχαιράδες, στὰ σπίτια δούλευαν ἡ γυναῖκες καὶ τὰ κορίτσια πλέκοντας φτερά πάνω σὲ θώρακα ἐλαφροὺ καὶ τρυπητό. Ἐτσι ἦταν ἀρματωμένοι καὶ ὁ Δράκοντας, μὰ κείνου ὁ θώρακας ἦταν βαρὺς, σιδερένιος! Καὶ δούλευαν μόνο τῆς νύχτες, γιατί φοβόντανε μὴ τὸ μυρισθῇ ὁ Δράκοντας τὴν ἡμέρα. Τὴ νύχτα κοιμώτανε βαθεῖα, κουρασμένος, καὶ μόνο ἀπὸ περπάτημα κοντὰ τὸ κούφιο δένδρο θὰ ξυπνοῦσε.

Ἦρθε ἡ ἡμέρα, ποῦ ἦταν ὅλα ἔτοιμα καὶ τὰ δοκίμασαν. Ἐκείνο τὸ σπαθὶ μετὰ τὰ φαρμακεμένα φεΐδια κατακομμάτιασε τὰ ἄλλα, καὶ ἓνα μόνο, τοῦ σκυρπιοῦ μέσα σὲ λάδι ἀντιστάθηκε. Δοκίμασαν καὶ τοὺς θώρακας μετὰ τὰ φτερά χτυπώντας αὐτοὺς μετὰ βέλη δυνατά. Κ' εἶδαν πὺ γερὸ καὶ ἐλαφρὸ ἓναν θώρακα, ποῦ εἶχε κάνει μιὰ κόρη ἄσπρη μετὰ μαῦρα μαλλιά καὶ μετὰ σῶμα σὰν κυπαρίσσι!

Τὰ ντύθηκε αὐτὰ ὁ Σμυρτιάς καὶ τράβηξε γιὰ τὸ κούφιο δένδρο, ἀφοῦ πρῶτα δοκίμησηκε στὴ νέα, ποῦ τοῦ ἔκανε τὸν θώρακα μετὰ τὰ φτερά, πίστι καὶ νὰ τὴν θυμᾶται!

Τὸ κούφιο δένδρο ἦταν ἓνα μεγάλο θεόρατο δένδρο, χωρὶς κλαδιά, ἓνας κορμὸς μόνο, φυτρών-

μένο στὴ μέση τοῦ μεγάλου δρόμου καὶ πιάνωντας σχεδὸν ὅλον. Οἱ γέροι ἔλεγαν, καθὼς εἶχαν ἀκούσει ἀπὸ ἄλλους γέροντας καὶ αὐτοὶ ἀπ' ἄλλους, ὅτι πρὸ χρόνων πολλῶν τὸ εἶχαν φυτέψει ἐκεῖ γιὰ νὰ σιαζήτοὺς ὁδοιπόρους. Αὐτὸ ἀφοῦ πρῶτα μεγάλωσε καὶ ἔκλεισε τὸν δρόμο, μαράθηκε!

Ποῖος ὅμως νὰ τὸ κόψῃ, νὰ τὸ κάψῃ, ποῦ εἶχε κατοικήσει ἓνας Δράκοντας μέσα στὴν κουφάλα του; Καὶ δὲν μπορούσε νὰ περάσῃ κανεὶς ἀπ' τὸν δρόμο χωρὶς τὴν ἄδειά του, χωρὶς νὰ τοῦ ἀφίση τὰ περισσότερα πράγματά του καὶ τὰ καλλίτερα! Καὶ ὁ Δράκοντας, καθισμένος στὴν πόρτα τῆς κουφάλας μένα μακρὸν τσιμποῦκι, ἔρριχνε μιὰ λοξὴ ματιὰ καὶ κύτταζε τὰ πράγματα, ποῦ τοῦ ἄφιναν. Ἄν τύχαινε καὶ ἔβλεπε πῶς ζητοῦσαν νὰ τὸν γελᾶσουν, νὰ τοῦ πάρουν τὸ δίκαιό του, καθὼς ἔλεγε, πεταγόταν ἄγριος καὶ ἄρπαζε ὅλα πέρονοντας καὶ τὸ κεφάλι τοῦ ὁδοιπόρου! Ἄν πάλι ἔβλεπε ὅτι ἦσαν καλὰ καὶ πολλὰ, ἄφινε μιὰ ρουφιξιά καπνὸ ἀπ' τὸ στόμα του καὶ γέμιζαν τότε ὅλα, σὰ νὰ γινόταν σύννεφο, καὶ τὰ κόκκαλα ποῦ ἦταν παντοῦ σπαρμένα ἔκρυβαν τὸ χῶμα, γύρω στὸ κούφιο δένδρο!

Ὁ Σμυρτιάς ἀρματωμένος ἔτσι καλὰ μετὰ τὰ φαρμακεμένο σπαθὶ καὶ φορῶντας τὸν θώρακα μετὰ τὰ φτερά τῆς μαυρομαλλούσας καὶ ψηλῆς λιγνῆς, σὰν κυπαρίσσι, κόρης, πετοῦσε γρήγορα νὰ φθάσῃ στὸ κούφιο δένδρο. Στὸν δρόμο ἄλλαξε σκέψι νὰ πάῃ πετώντας, καὶ κατέβη καὶ ἄρχισε νὰ περπατῇ. Θὰ πλησίαζε στὸ κούφιο δένδρο, ὅχι σὰν ἐχθρὸς, ἀλλὰ σὰν ἔμπορος, σὰν διαβάτης ἀβλαβής! Τὸν Δράκοντα δὲν τὸν εἶχε ἰδεῖ ἄλλοτε, παρὰ μιὰ φορὰ, ποῦ ἦταν μικρὸς καὶ περνοῦσε ἀπ' ἐκεῖ μετὰ τὸν πατέρα του. Τότε ὁ Δράκοντας ἀνάγκασε τὸν πατέρα του νὰ τοῦ δώσῃ ὅ,τι εἶχε, γιὰ νὰ τὸν ἀφίση νὰ περάσῃ! Ἐπειδὴ ἦταν μικρὸς, δὲν τὸν θυμότανε καλὰ πῶς ἦταν. Πλησίαζε λοιπὸν ὁ Σμυρτιάς στὸ κούφιο δένδρο καὶ τὸ ἔβλεπε μαῦρο, μαῦρο σὰ μαλλιαρὸ γιγάντιο τέρας, φάντασμα ποῦ εἶχε πιάσει ὅλο τὸν δρόμο!

Ἐνα πρᾶγμα ἔξαφνα χτύπησε στὰ πόδια του. Ἐσκυψε καὶ εἶδε ἓνα σκελετὸν ἀνθρώπου, ἀέφαλον ὅμως, καὶ κοντὰ ἐκεῖ ἄλλους, ἄλλους πολλούς, πληθὺς, ἔπειτα στίβες κόκκαλα! Ἐμοιαζαν αὐτὰ μετὰ ἀκτὴ γεμάτη βότσαλα ποῦ τὰ μαζεῦει, τὰ στιβάξει μὲ μεγάλη ἐργασία τῆς θάλασσας!

Ἐτρώμαξε λίγο, ἀλλὰ σκέφθηκε τὰ ὅπλα του, τὴν κόρη ποῦ τὸν περίμενε μαζί μετὰ τὴν

Δόξα, καὶ προχώρησε πὺ γρήγορα γιὰ νὰ τελειώσῃ καὶ γιὰ νὰ μὴ μπορέσῃ ὁ φόβος νὰ δασκαλέψῃ τὸν νοῦ του...

Καθὼς ἔφθασε κοντὰ στὸ κούφιο δένδρο, εἶδε τὸν Δράκοντα. Ἦταν ἓνας γίγας μαλλιαρός, μετὰ μαῦρα, καὶ ζωσμένος ἀστραφτερὸ σπαθί. Ὁ θώρακός του ἦταν ἀπὸ λαμπερὸ μέταλλο καὶ σκέπαζε τὸ στήθος του. Κρατοῦσε τὸ τσιμποῦκι τοῦ στα χέρια καὶ ἔτοιμαζότανε νὰ τὸ βάλῃ στὸ στόμα του. Ἀπὸ πολλὴν καιρὸ εἶχε συνηθίσει νὰ μὴ τοῦ ἀντιστέκονται. Ἐκτύταξε μόνο μετὰ μιὰ λοξὴ ματιὰ τὸν Σμυρτιά, νὰ δῇ τί θὰ τοῦ ἔδινε. Ἀντὶ ὅμως νὰ δῇ δῶρα, πράγματα πολὺτιμα, βλέπει τὸν Σμυρτιά νὰ πετᾷ τὸν μανδύα, ποῦ εἶχε ρίξει πάνω του, γιὰ νὰ κρύβῃ τὰ ὅπλα του, καὶ νὰ ὀρμᾷ πάνω του μετὰ σπαθί, ποῦ ἄφισε μονομιᾶς χίλιες δυὸ ἀστραπές! Θέλησε νὰ σηκωθῇ καὶ αὐτός, ἀλλὰ τὸ ἓνα του πόδι πιάσθηκε σὲ μιὰ ρίζα τοῦ κούφιου δένδρου, καὶ πρὶν προφθάσῃ νὰ σταθῇ καλὰ, ὁ Σμυρτιάς ἐλαφρὸς, τοῦ βύθισε τὸ σπαθὶ τοῦ στα στήθι καὶ τοῦ ἔκοψε τὸ κεφάλι! Τὸ σήκωσε ἔπειτα, καὶ τὸ κράτησε ἔτσι δείχνωντάς το στα κεφάλια τῶν σκελετῶν, ποῦ ἦσαν σωροὶ ἐκεῖ, κ' ὕστερα τὸ πέταξε μαζί τους!...

Μπῆκε μέσα στὴν κουφάλα. Ἦταν σκοτάδι κι' ἀνάψε φῶς καὶ κύταξε. Ἦταν γεμάτη ἀπὸ ὅ,τι πολὺτιμο ὑπάρχει στὸν κόσμον. Καναπέδες χρυσοί, στρογγυλοὶ, βελουδένιοι, πολυθρόνες ἀσημένιες μετὰ βελούδα καὶ ἀπὸ πανί, στέμματα γεμάτα διαμάντια, ρουμπίνια, ζαφείρια καὶ καί...

Πλάγιασε καὶ κοιμήθηκε. Ἐξαφνα ξύπνησε. Τοῦ φάνηκε σὰν νὰ ἀκούε μιὰ σιγαλὴ μου-

σική, ποῦ φαινόταν, σὰν νάθελε νὰ τὸν ξυπνήσῃ καὶ νὰ τὸν νανουρίσῃ μαζί! Εἶδε ὅλο τὸ κούφιο δένδρο νὰ λάμπῃ ἀπὸ φῶτα, ἓνα τραπέζι καλοστρωμένο μετὰ κάθε εἶδος φαγητὰ καὶ γύρω σαυτὸ γυναῖκες, κορίτσια μετὰ μάτια ποῦ ἔκαιαν καὶ ἄφιναν ὅλους τοὺς χρωματισμοὺς καὶ τῆς λάμπεις τῶν διαμαντιῶν καὶ τῶν ρουμπινιῶν, καὶ ὅλων τῶν πολυτίμων λίθων! Μιὰ μόνο θέσις, ἡ πὺ ψηλὴ, ἦταν ἄδεια... Ὅλοι εἶχαν τὰ μάτια σαυτὸν στραμμένα καὶ ὅλες μετὰ μιᾶς τραγούδησαν, ὅταν τὸν εἶδαν νὰ ξυπνήσῃ. Ἦταν ἓνα τραγούδι ἀπὸ μάγισσες, ἀπὸ σειρήνες, ποῦ μαζί μετὰ τὸ ἀγγελικὸ εἶχε καὶ κάτι ἀπὸ δαίμονας!

— Ἡ θέσις σου! Ἡ θέσις σου! τοῦ ἔλεγαν, ὅταν ἔπαιναν, γιὰ νὰ ξαναρχίσουν, δείχνοντας, ὅλες μαζί, ψηλὴ ἔδρα, ποῦ ἔμοιαζε μετὰ θρόνον!...

Τὸ πρῶτ' ὁ Σμυρτιάς ἀνέβηκε πάνω στὴν κορυφὴ τῆς κουφάλας. Ἐκεῖ ἦταν ἓνας μεγάλος καθρέφτης, καὶ ὁ Σμυρτιάς εἶδε τὸ κορμί του. Τὸ θαύμασε γιὰ τὸ ὕψος ποῦ πῆρε καὶ θαύμασε καὶ τὰ χέρια του, ποῦ ἄμα σκότωσε τὸν Δράκοντα, ἔβγαλαν ἓνα τρίχωμα ὅμοιο μετὰ κείνου!...

— Ἦμουν γεννημένος γιὰ Δράκοντας! Τοῦ φάνηκε πῶς δὲν εἶχε σχέσι καμμιὰ μετὰ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους καὶ ἔτσι μετὰ δυσἀρέσκεια τοὺς σκέφθηκε καὶ τοὺς εἶδε μικροὺς, μικροὺς! Μαζὶ σκέφθηκε καὶ τὴν ὑπόσχεσι ποῦ τοὺς εἶχε δώσει, νὰ κάψῃ τὸ κούφιο δένδρο καὶ ὅτι θὰ περίμεναν νὰ δοῦν τὲς φλόγες! Ἐγέλασε.

— Θὰ περιμένουν πολὺ!... εἶπε. Εἶδε τὰ χέρια του τὰ τριχωτά, ποῦ εἶχαν καὶ χονδροῖνε ἀπὸ τὴν ὥρα ποῦ κοιμήθηκε στὸ κούφιο δένδρο, καὶ εἶπε:

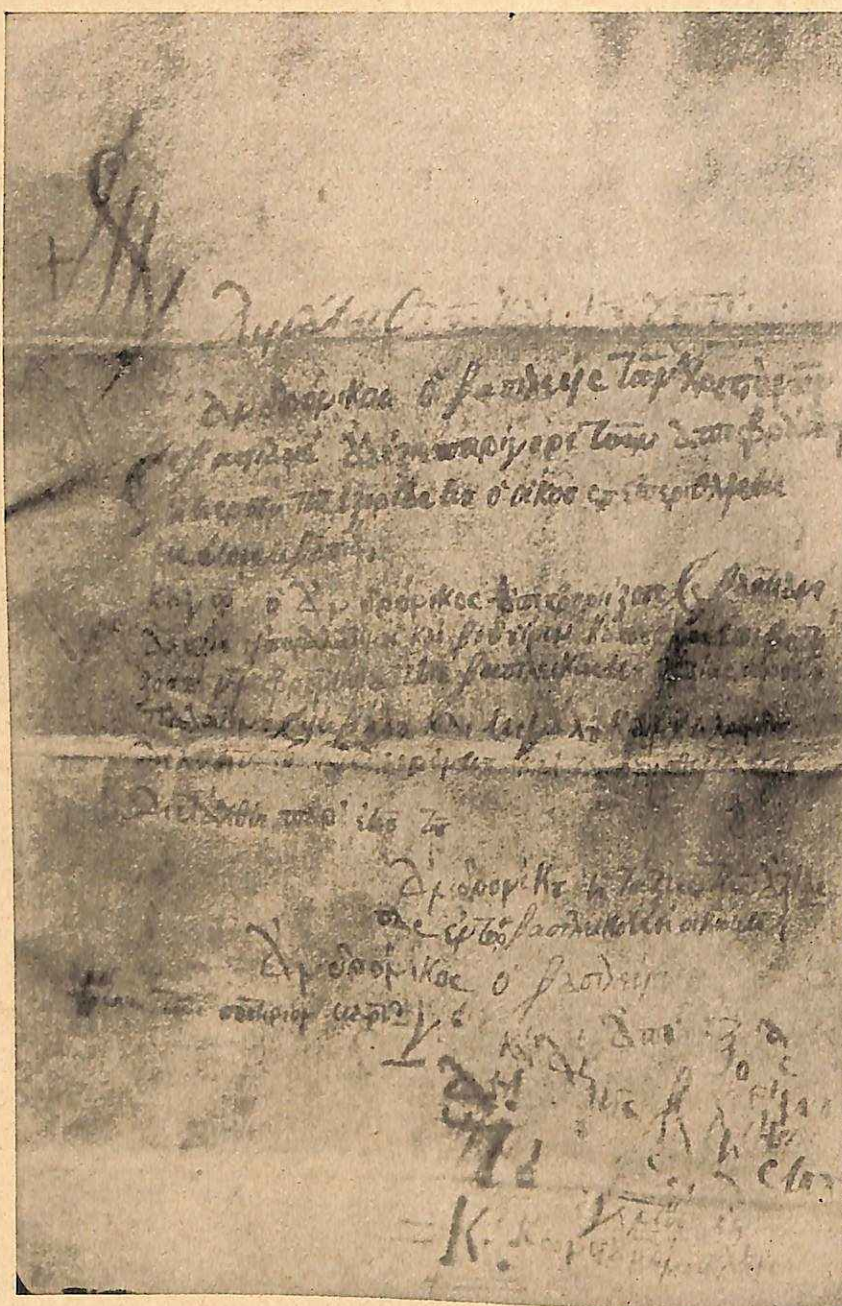
— Ἦμουν γεννημένος γιὰ Δράκοντας!...

ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ Ν. ΒΟΥΤΥΡΑΣ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΑΝΔΡΟΝΙΚΟΥ ΤΟΥ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΥ

Δημοσιεύομεν διὰ τῶν «Παναθηναίων» πανομοιότυπας ἐπιστολὴν τοῦ Βασιλέως Ἀνδρονίκου τοῦ Παλαιολόγου πρὸς τὸν ἐν Μονεμβασίᾳ Ἀλέξιον Σεβαστιανόν. Ἡ διπλὴ αὕτη ἐπιστολὴ ἔχει καὶ ἄλλοτε παρ' ἄλλων δημοσιευθῇ, ἀλλ' οὐχὶ πανομοιότυπως*. Ἡ μνησθηθεὶς αὕτη ἐπιστολὴ ἔχει καὶ ἄλλοτε παρ' ἄλλων δημοσιευθῇ, ἀλλ' οὐχὶ πανομοιότυπως*. Ἡ μνησθηθεὶς αὕτη ἐπιστολὴ ἔχει καὶ ἄλλοτε παρ' ἄλλων δημοσιευθῇ, ἀλλ' οὐχὶ πανομοιότυπως*. Ἡ μνησθηθεὶς αὕτη ἐπιστολὴ ἔχει καὶ ἄλλοτε παρ' ἄλλων δημοσιευθῇ, ἀλλ' οὐχὶ πανομοιότυπως*.

* Τὸ πρῶτον ἐδημοσιεύθη εἰς τὴν περισπούδαστον μονογραφίαν τοῦ κ. Κ. Παπαμχαλοπούλου «Πολιτοκία καὶ ἄλλοις τῆς Μονεμβασίας ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων τῷ 1821 (Ἀθῆναι 1874)».

† Δυνάμει Θεοῦ καὶ Ἰησοῦ Χριστοῦ.
 Ἀνδρόνικος ὁ βασιλεὺς τῶν Χριστιανῶν
 Σεβαστιανῆ Ἀλέξιε παρίγορε τῶν ἀπογραφῶν
 ἡμερῶν τῆς ἐξορίας μου ὁ οἶκος σου ἐπερίδαλρέ με
 ἐν Μονεμβασίᾳ.

Κἀγὼ ὁ Ἀνδρόνικος ἐπιφορτίζω σε Σεβαστιανῆ
 Ἀλέξιε τὸν (;) παρὰ Λατίνοι[ς] καὶ Βοδονῆνον Καπούτσιον ἐπιφορτί-
 ζο σε τὴν φροντίδα τῆς βασιλικῆς μου ἀξίας πρώτου
 παλατίνου συμβούλου καὶ μεγάλου Καντζηλαρίου.

Δέχθητι τὸ ἰδιόχειρόν μου καὶ τὰ ὀρισθέντα μου.

Διετάχθη παρ' ἐμοῦ τοῦ

Ἀνδρονίκου ἡ τάξις τῆς ἀξίας
 σας ἐν τῷ βασιλικῷ μοι οἴκῳ μου.

Ἀνδρόνικος ὁ βασιλεὺς.

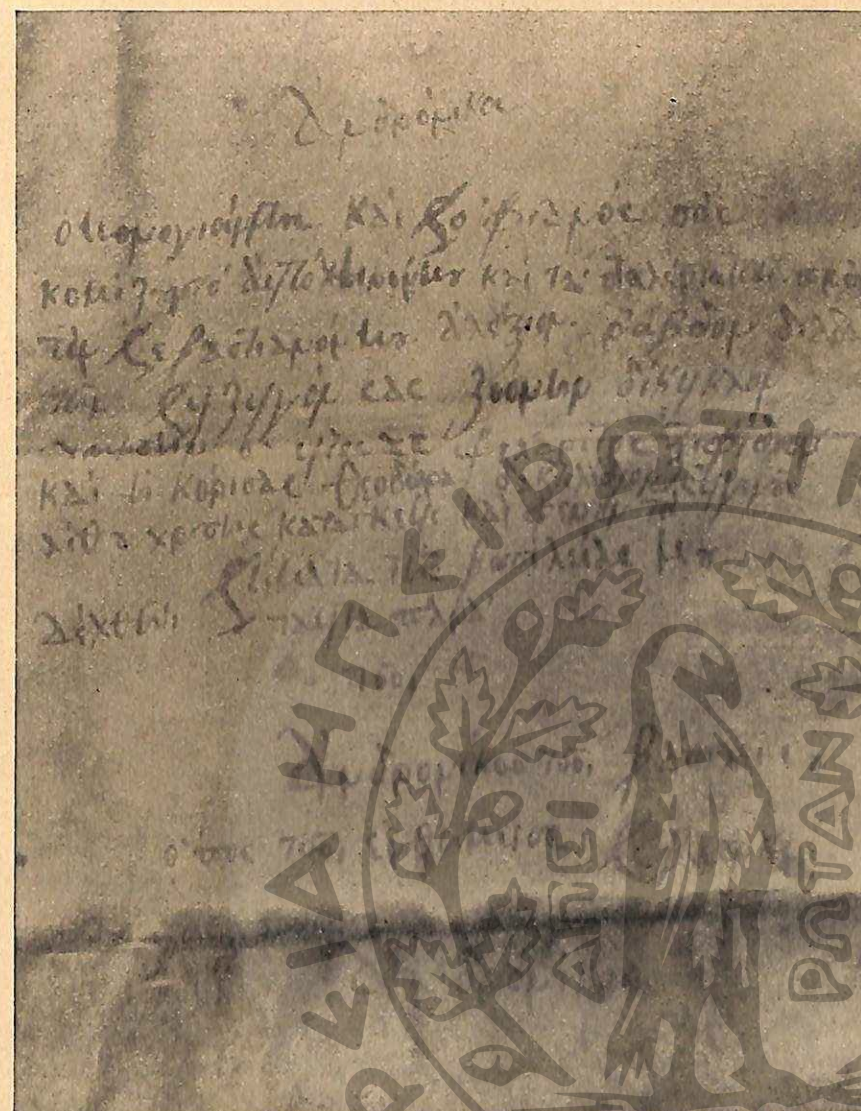
Ἐτεῖ τῷ σωτήριον μαρτίου γ'.

Α'. Ἀπὸ ἐξορι^{ας} μου

Τ'. καὶ ἀπὸ τῆς βασι^{λει}ας μου

Κ'. ἐγένετο (;) ἐν

Κωνσταντινουπόλει

Ἀνδρόνικος
Ὁ Μονογιάννης καὶ Σοφριανός σᾶς
κομίζουν τὸ αὐτόχειρόν μου καὶ τὰ σταλέντα μου πρὸς
τὸν Σεβαστιανόν μου Ἀλέξιον· ράβδον διὰ δὲ
τὴν σύζυγόν σας ζώνην δίκυκλον·
χρυσὴν ὁ υἱός σου (;) Φιλάρετος ξιφίδιον·
καὶ ἡ κόρη σας Θεοδώρα δακτυλίδιον εὐγενοῦς
λίθου χρυσοῦς κατασκευὴς καὶ φέρουν τὰ
σήματα τῆς βασιλείας μου.

Δέχθημι ταῦτα παρὰ
τῷ
Ἀνδρονίκῳ τῷ Βασιλεῖ σου
ὅπως τῷ ἐνθυμῆσε Σεβαστιανέ
Ἀνδρόνικος

Ο ΚΟΚΚΙΝΟΣ ΒΡΑΧΟΣ *

Γ'.

ΠΕΡΑΣΜΕΝΟ τὸ μεσημέρι, ἐγύρισαν 'στὴ βίλλα.

— Τὸ ξέρεις ποῦ δὲν εἶδες ἀκόμη τὴν κάμαρά σου; εἶπε 'στὸν ἐξαδέλφόν της ἡ Φωτεινὴ.

Ἦταν 'στὸ ἐπάνω πάτωμα, ἓνα μεγάλο δωμάτιο, μὲ δυὸ παράθυρα πρὸς τὸν κήπο. Ἡ Φωτεινὴ ἐπροχώρησε, διαπλάτωσε τὶς γρύλλιες καὶ ἐρώτησε μέσα 'στὸ φῶς:

— Σάρεσει;

— Λαμπρά!

Καὶ τὸ δωμάτιο ἦταν ὡραῖο, ἀλλὰ καὶ τὸ κεφάλι τῆς Φωτεινῆς, καθὼς τὸ ἐχρύσωνε μιὰ δέσμη ἀκτίνων ποῦ εἰσορμοῦσε λοξὰ ἀπὸ ἓνα παράθυρο. Τὰ ἐλεύθερα μαλλάκια ἀπὸ πάνω, αἴγλης στεφάνι, ἔλαμπαν μ' ἐλαφροὺς ἱριδισμούς, καὶ τὸ πρόσωπο τῆς ψηλὸσωμης κόρης ἦταν πλημμυρισμένο ἀπὸ ἥλιο καὶ ἀπὸ χαρὰ.

— Ἐχὼ μιὰ ὑποψία, εἶπεν ἔξαφνα ὁ νέος.

— Τί πάλι;

— Πῶς μπορεῖ νὰ εἶσαι... κ' εὐμορφῇ.

Ἡ Φωτεινὴ ἐγέλασε μὲ τὴν καρδιά της.

— Ἀλήθεια 'στὸ λέω. Τόσες ὥρες ποῦ σ' ἔχω μπροστά μου, καμμιά στιγμή δὲν μοῦ φάνηκες ἄσχημη. Δὲν ξέρω ἀκόμα ἂν εἶσαι καὶ εὐμορφῇ... μὰ τελοσπάτων...

— Περίεργος εἶσαι!

— Δηλαδή δὲν εἶμαι κόλακας. Αὐτὸ τὸ ξέρω.

Λέω πάντα τὴν ἀλήθεια. Ὁ κόσμος ὅμως σ' ἔχει γιὰ πολὺ εὐμορφῇ. Κι' αὐτὸ τὸ ξέρω. Ἡ φήμη σου ἔφθασε μάλιστα καὶ ὡς τὰς Πάτρας. Νά, ἓνας κύριος 'στὸ ξενοδοχεῖο, χωρὶς νὰ ξέρῃ πῶς εἶσαι ξαδέλφη μου, ἔπλεκε χθὲς τὸ ἐγκώμιο τῆς εὐμορφίᾳς σου.

— Ποῖος; ἐρώτησε ἡ Φωτεινὴ, κατακόκκινη ἀπὸ ζωντὴ εὐχαρίστησι.

— Ἰδὲς τη!... Παναγία μου, πῶς κάνουν τὰ κορίτσια ἅμ' ἀκούσουν τίποτα τέτοιο... Μὰ εἶνε λοιπὸν τόσο μεγάλη εὐτυχία νὰ εἶνε κανεὶς εὐμορφος;

— Εἶνε! ἀποκρίθηκε ἡ Φωτεινὴ χωρὶς διασταγμό. Μοῦ φαίνεται πῶς τὸ καλλίτερο πρᾶγμα 'στὸν κόσμον εἶνε ἡ εὐμορφία. Μὴ μὲ ρωτήσης τὸ γιατί, — δὲν ξέρω νὰ σοῦ πῶ. Ἐγὼ ὅμως, γιὰ τὸν ἑαυτό μου, θὰ ἤθελα νὰ εἶμαι πεντάμορφῇ.

— Νά, ὁ Μίμης εἶνε πεντάμορφος.

— Τὸ ξέρω. Θέλεις νὰ μὲ κάμης νὰ ζηλεύω; — Ὁχι δά... δὲν ἔχεις ἀνάγκη... Ἡθελα μόνο νὰ σὲ ρωτήσω, τί σοῦ φαίνεται πῶς κερδίζει μ' αὐτό;

— Ὁ Μίμης; Καὶ ποῖος τὸν εἶδε μιὰ φορὰ, χωρὶς νὰ ἐνδιαφερῇ, νὰ τὸν συμπιῇ ἀμέσως, νὰ τὸν ἀγαπήσῃ μπορῶ νὰ πῶ; Ἐχει τοὺς περισσότερους καὶ τοὺς πιστότερους φίλους. Ὅλοι τρελλαίνονται γι' αὐτόν. Στὸ σχολεῖο εἶνε σὺν βασιλόπουλο. Οἱ καθηγηταὶ τοῦ τὸν λατρεῖουν.

οἱ συμμαθηταὶ τοῦ τοῦ γράφουν γράμματα ποῦ νομίζεις πῶς εἶνε ἐρωτικά. Δὲν τὸν ρωτᾷς;

— Ναί... ἄς μὴν ἦταν καὶ γυιὸς τοῦ Σάντρη...

— Καθόλου! Καὶ γυιὸς τοῦ ψαροῦ, ποῦ εἶδαμε προτιέτρα, νὰ ἦτανε, τὸ ἴδιο θάκανε.

— Καὶ τὰ κορίτσια... τὸν ἀγαποῦν;

Ἡ Φωτεινὴ ἐγέλασε μὲ πονηρία. Ἐπειτα ἐσήκωσε τοὺς ὤμους κ' ἐδάγκασε τὸ χεῖλι.

— Δὲν ξέρω... Φαίνεται!... Ὁ παπάκης μιὰ φορὰ... τοῦπιασε ἓνα κουτὶ γεμάτο γράμματα...

Αὐτὰ ἡ Φωτεινὴ τὰ εἶπε πνιγμένη σὲ γέλια.

— Ἀπὸ μιὰ ἦταν ὅλα;

Ἡ Φωτεινὴ, γελώντας ἀκόμα, ἐσκέπασε τὸ πρόσωπο μὲ τὰ χεῖριά της:

— Ἀπὸ πολλὰς...

— Μπρὲ τὸν κατέργαρο!... Καὶ τί ἔκαμε ὁ παπάκης;

Ἡ Φωτεινὴ εἶχε γυρίσει κατὰ τὸ παράθυρο, σὰν νὰ ἐντρεπόταν, — ἀλλὰ κ' ἔτσι, γελώντας πάντα, ἐσήκωσε τὸ χεῖρ κ' ἔκαμε νεῦμα πῶς ὁ παπάκης τοῦ ἔδωκε ξύλο καὶ ξύλο...

Τὴν ἴδια στιγμή ἀκούσθηκαν 'στὶς σκάλες τὰ βήματα τοῦ Μίμη.

Ἡ Φωτεινὴ ἐγύρισε κατὰ τὸν Ἀγγελο σοβαρῇ:

— Νὰ ζῆς, μὴν τοῦ πῆς τίποτα!

Ὁ Ἀγγελος τῆς ἐνεύσε ὄχι. Κι' ὅταν παρουσιάσθηκε ὁ ἐξαδέλφός του, τοῦ ἐφάνηκε σὰ μεγαλήτερος. Ἵσως ὅμως νὰ ἔφταιγε καὶ τὸ ταβάνι ποῦ 'στὸ ἐπάνω πάτωμα ἦταν πιὸ χαμηλὸ παρὰ 'στὸ κάτω...

Τὰ ἐπιπλα τοῦ δωματίου ἦταν ἀπὸ ἄσπρο ξύλο, καὶ 'στὰ ὑφάσματα ἐβασίλευε τὸ γαλάζιο. Στὴ μέση ἓνα τραπέζι, καὶ 'στὴ μέση τοῦ τραπεζιοῦ ἓνα μεγάλο βάζο μὲ ἄφθονα λουλούδια. Οὔτε πολὺ πλούσιο, οὔτε πολὺ κομψὸ ἦταν τὸ δωμάτιο ἐκεῖνο· εἶχε μόνο κάτι τὸ τρυφερό, τὸ ἐγκάρδιο, τὸ φιλόστοργο. Ὁ Ἀγγελος ἐξ ἀρχῆς τὸ βρῆκε συμπαθητικὸ, καὶ κατάλαβε πῶς μπορούσε νὰ τὸ ἀγαπήσῃ σὰ δικό του.

— Ἐγὼ σοῦ τὸ σιγῶνισα! εἶπε ἡ Φωτεινὴ, ἂν δὲν σ' ἀρέσῃ ὅμως τίποτα, μπορεῖς νὰ τὸ πῆς... ἐλεύθερα.

— Ὁχι, ὄχι! Εἶνε ὅλα θαυμάσια.

Εἶνε, καθὼς βλέπεις, καὶ γραφεῖο, καὶ σαλόνι, καὶ κρεβατοκάμαρα, καὶ ἀπ' ὅλα. Ἀμ' ἀνοίξης ἐκεῖνο τὸ παραβάν, τὸ κρεβάτι σκεπάζεται. Εἴπαμε 'στὴν ἀρχὴ νὰ σοῦ δώσουμε δυὸ μικρότερες κάμαρες· ἔπειτα ὅμως προτιμήσαμε αὐτὴ γιὰ νὰ σ' ἔχουμε 'στὴ μέση. Νά, ἀπὸ δὴ

εἶνε τὸ δωμάτιο τοῦ Μίμη, κι' ἀπὸ 'κεῖ τὸ δικό μου. Τὴ νύκτα, σὰν δὲ θὰ μᾶς πηγαίνει ὕπνος, θὰ μπορούμε νὰ κουβεντιάσουμε ἀπὸ τὰ κρεβάτια μας.

— Τί καλὰ! εἶπε ὁ Ἀγγελος! Μά... ὑποφέρεις καμμιά φορὰ ἀπὸ ἀγρυπνία;

— Ἐγὼ; ποτέ.

— Αὐτὴ; καλὲ κοιμάται σὰ βουβάλι, εἶπε ὁ Μίμης. Κανόνια νὰ πέφτουν, εἶδῃσι δὲν πέρνει.

— Τὸ δικό μου τ'όνομα δὲς το τῆς γειτόνισσας! ἐφώνασε ἡ Φωτεινὴ. Μὰ δὲν ξέρεις, Ἀγγελε, τί ὑπναρᾷς ποῦ εἶνε! Φαντάσου, ποῦ ὅποτε ξημερώνει γιορτὴ, χαίρεται μόνο καὶ μόνο γιὰτὶ θὰ μπορέσῃ νὰ κοιμηθῇ ὡς τὶς ὀκτώ.

— Πῶ! καὶ τί θάλεγες γιὰ μένα, ποῦ στανίως ξυπνῶ νωρίτερ ἀπὸ τὶς ἑννιά...

— Καὶ τώρα;

— Καὶ τώρα

— Καὶ 'στὴν ἐξοχή;

— Καὶ 'στὴν ἐξοχή.

— Αὐτὸ θὰ τὸ ἰδοῦμε! ἐφοβέρισε ἡ Φωτεινὴ. Κάθε πρωΐ, 'στὶς ἔξι ἀκριβῶς, θὰ ἐρχομαι 'γὼ νὰ σὲ ξυπνῶ, κι' ἂν κοιτᾷς, μὴ σηκόνεσαι! Καὶ ξέρε το, ἀπὸ αὔριο ἀρχίζω. — Πᾶμε τώρα, Μίμη. Ὁ Ἀγγελος θὰ θέλῃ νὰ μείνῃ καὶ μόνος του. Ἀμα ἔλθῃ ὁ παπάκης, θ' ἀνεβοῦμε νὰ τὸν πάρουμε γιὰ τὸ τραπέζι.

ΜΟΝΟΣ ὁ Ἀγγελος, ἔμεινε λίγην ὥρα κοντὰ 'στὸ παράθυρο, ἀκίνητος καὶ συλλογισμένος, κυττάζοντας τὸ λησστάσι. Ἐπειτα μισόκλεισε τὶς γρύλλιες, γιὰ νὰ γλυκάνῃ τὸ μεσημεριανικὸ φῶς. Ἄνοιξε τὶς βαλίδες του, ἐτοποθέτησε τὰ πράγματά του, κ' ἐξεχώρισε μερικὰ δῶρα ποῦ εἶχε φέρε γιὰ τὰ ξαδέλφια του. Ὅταν ἦλθαν νὰ τὸν φωνάξουν γιὰ τὸ τραπέζι, — 'στὴ μία ὁ κ. Σάντρης εἶχε γυρίσει, — τοὺς τὰ ἐχάρισε. Ἡ Φωτεινὴ ἔμεινε καταγοητευμένη μὲ μιὰ χρυσὴ ἀλυσίδα, στολισμένη μὲ γαλάζιες πέτρες χονδρὲς, κι' ὁ Μίμης μ' ἓνα εὐμορφὸ ρολόγι τῆς τσέπης, «ποῦ κτυποῦσε τὶς ὥρες σὰ ρολόγι τοῦ τοίχου».

Τὸ ἔξυρα πῶς ἡ Φωτεινὴ εἶνε γαλανὴ καὶ πῶς ἡ ἀλυσίδα θὰ τῆς ταιριάζῃ, εἶπε ὁ Ἀγγελος. Δὲν τὸ ἔξυρα ὅμως πῶς θὰ εἶχε τέτοιο μπόϊ ὁ Μίμης, γιὰ νὰ τοῦ πᾶρῃ ἓνα ρολοῖ ἀνάλογο.

Ἐγενμάτισαν φαιδρότατα. Ὁ κ. Σάντρης, λιγδολογὸς πάντα, ἐπροτιμοῦσε νὰκούῃ καὶ νὰ χαμογελά. Οὔτε σοβαρὲς ὁμιλίαις ἄνοιγε, οὔτε

* Συνέχεια ἀπὸ τὸ τεῦχος τῆς 30 Ἀπριλίου.

τά πολιτικά τὸν ἐθέρμαιναν. Γι' αὐτὸ εἶχαν πάλι τὸν λόγον τὰ παιδιὰ, — τὰ τρία παιδιὰ, καθὼς ἔλεγε ἡ κυρία Σάντρη, ποῦ ἔβλεπε μὲ χαρὰ τῆς ὅτι κι' ὁ Ἄγγελος γινότανε μὲ τὰ παιδιὰ.

— Μὰ μὲ τέτοια καλὰ κ' ἔξυπνα παιδιὰ, μπορεῖ νὰ συναναστρέφεται καθένας, εἶπε ὁ Ἄγγελος.

Τοῦ ἤλθε νὰ προσθέσῃ καὶ «ὥραϊα», ἀλλὰ τὸ ἀποσιώπησε. Ἐπειτα ὅμως μετανόησε. . . Γιατί ὅχι; Καὶ ἐστὶν πρώτη εὐκαιρία τὸ εἶπε.

Ὁ κ. Σάντρης εὐχαριστήθηκε κ' ἐκαμάρωσε περισσότερο ἀπ' ὅσο θὰ ἐπερίμενε κανεὶς.

— Τὸ ξέρεις, Ἄγγελε, ποῦ μᾶς ἔχουν γιὰ ὁμορφοφιλία; εἶπε τάχα σὰ νὰ παραξενεύουνταν γι' αὐτὸ πολὺ. Ἐνας χωρικός, ἀπλὸς ἄνθρωπος, μιλοῦσε τὶς προάλλες γιὰ τὸ σπῆτι μᾶς κ' ἔλεγε: «Ὡς κ' οἱ γάτες τοὺς ἐκεῖ-μέσα εἶν' ὁμορφες. . . » Φαντάσου!

Στὸν τρόπο ποῦ τᾶλεγε, ὁ Ἄγγελος τοῦ ἐφάνηκε πῶς διακρίνει κάποιαν ἀδυναμία ζακυνθινή. Κ' ἐγέλασε ἀπὸ μέσα μὲ τὸν ἀγαθὸ του θεῖο. . . Ὁπωσδήποτε, ἐσυλλογίσθηκε τὴν ἴδιον ὥρα ὁ ἀπλὸς ἐκεῖνος ἄνθρωπος εἶχε κάμει παρατήρησι σωστή. Ὅλα τὰ πρόσωπα κι' ὅλα τὰ πράγματα 'ς ἐκείνη τὴν κατοικία, λὲς κ' ἦταν σφραγισμένα μὲ τὴν ἴδια σφραγίδα εὐμορφιάς. Ἀκόμη καὶ τὸ ὑπηρετικό, ἀκόμη καὶ τὰ κατοικίδια. Ἡ Μαριέττα ἔξαφνα, ἡ ὑπηρετρία, κοπέλα δεκαοχτὼ-εἴκοσι χρονῶν, ἀπὸ τὴ χώρα, μεγαλωμένη 'στὸ σπῆτι, λεπτοκάμωτη, γλυκεῖα καὶ δροσερή, ἐνόμιζες πῶς εἶχε διαλεχθῇ ἐπίτηδες καὶ δυὸ γάτες ἄσπρες, μὲ κεφετιὲς βοῦλες, καὶ αὐτὲς ἀκόμα εἶχαν τὶς θεοχάρακτες γραμμές, ποῦ διακρίνουν τὰ ἐκλεκτὰ δημιουργήματα.

Ὁ Μίμης ἦταν βέβαια ἀπ' ὅλους ὠραιότερος ζωντανὸ καλλιτέχνημα. Ἀλλὰ ὅσο ἔβλεπε καλλίτερα τὰ ξαδέλφια του, τόσο αἰσθανόταν ὁ Ἄγγελος ὅτι ἀπὸ τὴν ψυχικώτερη καὶ θερμώτερη εὐμορφίᾳ τῆς Φωτεινῆς, ὡς τὴν πλαστικώτερη ἀλλὰ καὶ ψυχρότερη εὐμορφίᾳ τοῦ Μίμη, ἔχασκε σὰν ἄβυσσος μὴ ἀπέραντη διαφορὰ, κι' ἄρχισε ἀναγνωρίζῃ, μετὰ τὴν πρώτη ἐντύπωσι ποῦ ἔδινε τὰ πρωτεῖα στὸν ἐφηβο, ὅτι ἡ ὥραϊα κόρη, σὰν κόρη, ἦταν τὸ κορὺφωμα, τὸ ἀνθισμα, ἡ ἀκμὴ ὅλης τῆς εὐμορφιάς ποῦ ἐβασίλευε γύρω, 'ς ἐκείνη τὴν πλούσια φύσι καὶ 'ς ἐκείνη τὴν παράμερη ζωὴ.

Εἶχε πέσει 'στὸ κρεββάτι τοῦ ἀργά, κουρα-

σμένος ἀπὸ ἐντυπώσεις. Ὁ ἀπογευματινὸς περιπάτος μὲ τ' ἀμάξι, μακρινός, τὸν εἶχε χορτάσει ἀπὸ πράσινο ὅλων τῶν τόνων, μέσα σὲ ληροστάσια, 'ς ἀμπέλια, σὲ λειβάδια καὶ σὲ κήπους. Ἡ μαγιάτικη βραδυὰ ἦταν τόσο γλυκεῖα, ὥστε πολλὴ ὥρα, ἀφοῦ ἐδεῖπνησαν κ' ἔπειτα, ἐκάθισαν 'στὸ μπαλκόνι, ἀχόρταγοι νὰ θαυμάζουν τὸ φεγγάρι ποῦ ἀργύρωνε τὴ θάλασσα. Κ' ὕστερα, σὰν ἔπεσε, ἄργησε νὰ τὸν πάρῃ ὁ ὕπνος. Τὸ ἴδιο ἐπάθαινε κάθε φορὰ ποῦ ἄλλαζε συνήθεια καὶ κατατόπια. Ἀλλὰ μ' ὅλη τὴ ζάλη καὶ τὴν ἀνησυχία, ἐστὶν ψυχὴ του, βαθειά, κατάβαθα, ἦταν αἴσθημα γαλήνης κ' εὐτυχίας. Ἀ, πόσον καιρὸ εἶχε νὰ αἰσθανθῇ τέτοιο πρᾶγμα! Μαζὶ μὲ τοῦ σώματος τὴν ἐξάντλησι, τὸν ἐχαύνωνε καὶ κάποια γλυκεῖα τρυφερότης. Εὗρισκε μιὰν ἀγάπη ἀληθινὴ ἀπὸ τοὺς στενοὺς αὐτοὺς συγγενεῖς, τοὺς ἀγαθοὺς ἀνθρώπους ποῦ μόλις τοὺς ἐγνώριζε, καὶ ἐστὶν ἀγάπη τοὺς ἄρχισε κι' αὐτὸς νὰ νταποκρίνεται. Κ' ἦταν πολὺ χαρακτηριστικὸ γιὰ τὴ γαλανὴ του διάθεσι, γιὰ τὴν πεποίθησι πῶς θὰ ζοῦσε θαιμάσια μαζὶ τοὺς τὶς λίγες ἡμέρες ποῦ εἶχε προσδιορίσει, ὅτι 'στους θολοὺς τοῦ ρεμβασμῶν, τοὺς νυσταγμένους καὶ τρυφεροὺς, ἐπερνοῦσαν συχνὰ οἱ μορφὲς τοῦ πατέρα του καὶ τῆς μητέρας του. Ἡ Ἐλίζα, ποῦ ἦταν ὅλον αὐτὸ τὸν καιρὸ ἡ μυστικὴ σκέψι τῆς μοναξιάς του, ἀτόψε δὲν τοῦ παρουσιάσθηκε οὔτε μία φορὰ. Τὸ ἴδιο κ' ἡ Φωτεινὴ: ὅλη σχεδὸν τὴν ἡμέρα καὶ ὅλη τὴ νύκτα, εἶχε λησμονήσει νὰ συλλογισθῇ τὸν Στέφανο.

Μιὰ φούχτα ροδόφυλλα, ποῦ σφενδονίσθηκαν μὲ δύναμι 'στὸ πρόσωπό του, τὸν ἐξύπνησαν. Ἄνοιξε τὰ μάτια, κ' εἶδε τὸ φῶς τῆς ἡμέρας καὶ τὴν ξαδέλφη του.

— Ξύπνα! τοῦ ἐφώναζε. Τί ὀκνηρία εἶνε αὐτή; Γιὰ πρώτη μέρα σ' ἄφισα μιὰν ὥρα περισσότερο, μὲ τὴν ἰδέα πῶς θὰ εἶχες τὴ διάκρισι νὰ ξυπνήσης μοναχός σου. Μὰ ποῦ! ἔπα' ἡ ὥρα καὶ σὺ κοιμᾶσαι. . .

— Σὰ βουβάλι! ἐσυμπλήρωσε ὁ Ἄγγελος.

— Μὰ τὸ ναί. . . Ἀπορῶ πῶς δὲν ἐξύπνησες μὲ τόσο θόρυβο ποῦ σοῦ κάναμε δεξιὰ κι' ἀριστερά. Φαντάσου, κουβεντιάσαμε μὲ τὸν Μίμη, ἐκεῖνος ἀπὸ τὴν κάμαρά του κ' ἐγὼ ἀπὸ τὴ δική μου. Σοῦ φωνάζαμε, φωνάζαμε. . . τίποτα!

Ὁ Ἄγγελος τὴν ἐκύτταξε κ' ἐγελοῦσε, παίζοντας μὲ τὰ ροδόφυλλα. Ἐκείνη ἀνοίγε τὶς γρίλλες.

— Ἐλα λοιπόν! Ἐξύπνησες ἀληθινά. . . ἡ ἐτοιμάζεσαι νὰ ξανακοιμηθῇς;

— Ὁχι, ἐξύπνησα.

— Καλὰ λοιπόν. φεύγω, σὲ ἀφίνω νὰ σηκωθῇς. . . Καὶ κάμε γλήγορα, γιατί σήμερα ἔχουμε σχέδια. Ἀ! στάσου νὰ σοῦ πῶ καλημέρα.

Ἡ Φωτεινὴ εἰσώωσε γοργὰ 'στὸ κρεββάτι, ἀκούμπησε τὰ δυὸ τῆς χέρια 'στους ὤμους τοῦ καὶ τὸν ἐφίλησε 'στὸ μάγουλο.

— Ἀντίο! ἐφώναζε. Σὲ περιμένουμε.

Κ' ἐκάθηκε ὀπίσω ἀπὸ τὸ παραβάν, τὸ κυτρινωπό, μὲ τὰ φανταστικά κυανὰ λουλούδια.

Γιὰ μιὰ στιγμή, ὁ Ἄγγελος εἶχε ἰδῇ νὰ λάμψῃ κοντὰ του, πολὺ κοντὰ του, ὁ λαίμῳς τῆς δροσερῆς καὶ λευκορρόδινος, σὰν τὰ φύλλα κάτι τριανταφύλλων σαρκωχρῶμων, ποῦ τὰ εἶδε χθὲς νὰ θάλλουν 'στὸν κήπο τοῦ Κόκκινου Βράχου. Ἐφοροῦσε μιὰ πρωϊνὴ καμιζόλα γλυκοῦ χρώματος φράουλας, πιὸ ἀνοιχτὴ 'στὸν λαίμῳ ἀπὸ τὸ χθεσινὸ πονκαμισάκι, καὶ τὸ μέρος τῆς σφαγῆς καὶ τοῦ στήθους ὅσο ἔμενε γυμνὸ ἐμπρός, λὲς κ' εἶχε τὸ ἴδιο χρῶμα τοῦ φορέματος 'ς ἐλαφρότερο τόνο. Ἦταν πραγματικῶς κάτι ὥραϊο κι' ἀρμονικόν. Ἀλλὰ περισσότερο ἀπὸ τὴ χαριτωμένη ἐμφάνισι τῆς κόρης, ἔκαμν' ἐντύπωσι 'στὸν Ἄγγελο ἡ ἀφέλεια τῆς ἀδελφικῆς καλημέρας τῆς.

Ἴσως, ἐσυλλογίσθηκε, ἄλλη ξαδέλφη θὰ ἐδίσταζε νὰ 'μπῇ ἐστὶν κάμαρά του, ὅταν αὐτὸς ἦταν ἀκόμη 'στὸ κρεββάτι, γιὰ νὰ τὸν ξυπνήσῃ μ' ἓνα φιλή. . .

Ἀλλὰ τῆς Φωτεινῆς ἡ ἀνατροπὴ ἦταν ἀλλοιώτικη. Γι' αὐτὴν ἡ συγγένεια ἦταν κάτι μεγάλο καὶ ἱερό, ποῦ τῆς ἐσυγχωροῦσε καθ' ἑκδήλωσι ἀγάπης, χωρὶς δισταγμό, χωρὶς φόβο, χωρὶς σκέψι κακῆ. Ἐπειτα ὅσο γιὰ τὸ τελευταῖο τοῦτο, ἡ Φωτεινὴ ἦταν ἀκόμα τόσο μικρὴ κι' ὁ Ἄγγελος τόσο μεγάλος! Μιὰ χαρὰ ὁ ξαδέλφος αὐτὸς μποροῦσε νὰ ἦταν καὶ πατέρας τῆς. . . Ἡ φαινομενικὴ νεότης τοῦ θά την ἔκαινε ἴσα-ἴσα ποῦ νὰ μὴ τὸν σιχαίνεται, καὶ ἡ ἐμπροσηγορία τοῦ νὰ μὴ τὸν φοβάται. Ἐπιτέλους, ἂν ἦταν κανένας ἀσχιμομούρης, μὲ γένεια, βαρὺς, σοβαρός, ἀληθινὸς σαραντάρης, ἡ ξαδέλφη του μπορεῖ νὰ μὴν εἶχε τόσην ὀρεξὶ καὶ προθυμία νὰ τὸν ἐγγίξῃ καὶ νὰ τὸν φιλή. Ὅσο θὰ ἔφταιγε τότε γιὰ τὴν ἀποστροφή τῆς, ἄλλο τόσο φταίει καὶ τώρα γιὰ τὴν κλίσι τῆς. Ἡ συγγένεια γιὰ τοὺς πολλοὺς, γιὰ τοὺς περισσότερους, εἶνε βέβαια κάτι μεγάλο καὶ ἱερό. Κάποια ἄλλη ὅμως συγγένεια, ψυχικὴ καὶ σπ-

ματικὴ, εἶνε γιὰ ὅλους ἀκόμη μεγαλύτερη καὶ ἱερώτερη. Τὴν πρώτη πολλοὶ τὴν προδίδουν, — τὴν ἄλλη ποῖος θὰ ἦταν ἱκανὸς νὰ τὴν ἀθετήσῃ;

Ὁ ἈΓΓΕΛΟΣ ἐσηκώθηκε ἀπ' τὸ κρεββάτι μὲ μιὰ ἐλαφρότητα κ' εὐδιαθεσίαν ἀσυνείδηστη. Ὁ ἀέρας τοῦ Κόκκινου Βράχου, σὲ εἰκοσιτέσσερες ὥρες, εἶχε κάμει τὰ μάγια του. Νέα ζωὴ τὸν ἐπλημμυροῦσε, νέαν ὁρμὴν αἰσθανόταν 'στὰ στήθη του. Κι' ὅταν εἰσώωσε 'στὸ παράθυρο κι' ἀνάσανε βαθειὰ κ' ἡδονικὰ τὴν πρωϊνὴ αὔρα, τὴ μυρωμένη ἀπ' τὰ νοιζιέτικα λουλούδια, τοῦ ἐφάνηκε σὰ νὰ εἶχε ξαναγεννηθῇ.

Ἐμπρός του ἀπλονόταν τὸ μεγάλο ληροστάσι. Ἀρχίζεν εὐθὺς ἀπὸ τὸν μανδρότοικο τοῦ κήπου, κ' ἐχανόταν σιγὰ-σιγὰ μ' ἐλαφρὴ κατωφέρεια τόσο, ποῦ ἀπὸ τὰ τελευταῖα του δένδρα ἐπρόβαλλαν μόνον οἱ κορυφές. Πιὸ κάτω θὰ ἦταν κι' ἄλλα, ποῦ δὲν φαινόταν καθόλου. Ἐπειτα μεσολαβοῦσεν ἓνας δρόμος, ἀθώρητος κι' αὐτός, κ' ἔπειτα ἄρχιζαν ἀντίκρου ἄλλα ὑψώματα καὶ ἄλλοι λόφοι, μακρινοὶ καὶ ἀτελείωτοι, φυτευμένοι κι' αὐτοὶ μὲ γέριες ἐληές.

Ὁ Ἄγγελος, γλυκοσυλλογισμένος, εἶχε καρφώσει τὰ μάτια 'στὶς πλησιέστερες. Μὲ τοὺς τρανοὺς, τοὺς θεόρατους καὶ κουφαλισμένους κορμούς, φουσκωμένους καὶ κακοτράχαλους, μὲ τὰ γυρῶ τους φυλλώματα, στρογγυλετὰ καὶ συμμαζεμένα, τὰ αἰωνόβια δένδρα ἔμοιαζαν μὲ γρηοῦλες ἀσπρομάλλες καὶ κοντόχοντρες, ἀγαθὲς κ' ἐργατικὲς, νοικοκυράδες ποῦ ἐδοῦλεαν ἀκατάπαντα, ἀραδιασμένες 'στὴ γραμμὴ καὶ προσεκτικὲς νὰ μὴν ἐγγίξῃ ἡ μιὰ τὴν ἄλλη. Ὁ ἥλιος διαπερνοῦσε τὰ φυλλώματα ἀνενόχλητος, κ' οἱ σκιὲς τοὺς ἐπεφταν 'στὸ κοκκινόχρωμα λεπτές, χλωμές καὶ κατατροπημένες. Τίποτε ἀπὸ τὴ νεανικὴ χάρι τῶν πεύκων, ἀπὸ τὴ γυναικεῖα λυγρότητα τῶν λευκῶν, ἀπὸ τὴν ἀνδρική μεγαλοπρέπεια τῶν πλατάνων. Ἀλλὰ καὶ κανένα δάσος δὲν θὰ εἶχε τὴν εἰρήνη, τὴν ἀγνότητα, τὴν τιμιότητα, ποῦ ἔσταζε τὸ γέρικο ληροστάσι.

Κάτω, τὸ ἔδαφος ἐκοκκίνιζε ζωηρὰ, ἀκόμη πιὸ κόκκινο ἀφοῦ νοτίσθηκε ἀπὸ τὴ δροσιὰ τῆς νυκτός, ποῦ μαζὶ τοῦ ἔκαμεν αἶμα. Ἐπάνω, ὁ οὐρανὸς ἀπλονόταν σὰν ἀπὸ σμάλτο γαλανὸ κι' ὀλόφωτο. Καθαρὴ καὶ διάφανη ἡ ἀτμόσφαιρα σὰν τὸ κρύσταλλο κ' ἡ πρασινάδα τοῦ κήπου καταστόλιση ἀπὸ ταῦγινὰ λουλούδια, πολύχρωμα. Καὶ τὰ κελαδήματα τῶν ποντῶν χαρῶν καὶ πολυθόρυβα. Κ' οἱ γραμμὲς

των μακρυνών λόφων απαλές κι' αρμονικές ώσαν καμπύλες σώματος νεανικού. Νά! τὰ τιμημένα γηραιά του ληοστασιοῦ ἀσπρίζαν με ξεχωριστή εὐμορφιά μέσα σὲ νειάτα ὁλόθερμα, σὲ ζωή, σὲ ἀκμή, σὲ σφρίγος. Τὸ ἔβλεπες, τὸ αἰσθανόσουν τριγύρω παντοῦ, ἀπὸ τὸ φλογερὸ χῶμα τῆς γῆς, ὡς τὶς λαμπρὲς ἀκτῖνες τοῦ ἡλίου.

Γρήγορα ὁ Ἄγγελος ἐκατάλαβε πῶς ἡ εὐδιαθεσία του ἦταν ἐρωτική. Ἔτσι βέβαια τὸν ἔκαινε ἡ φύσις ἐκείνη, ὁ ἀέρας, ἡ τοποθεσία. Τὸ ἴδιο αἶσθημα ποῦ τὸν ἐπλημμύριζε κάθε ἄνοιξι, τώρα, ἔτιν ἄνοιξι τοῦ Κόκκινου Βράχου, ἀφθονώτερο, δυνατώτερο, ἐξεχείλιζε ἀπ' ὅλους τοὺς πόρους. Καὶ χωρὶς νὰ τὸ θέλῃ, ἀπὸ τὴν ἀνάγκη ἑνὸς τρυφεροῦ ρεμβασιμῶ, ἔφερε μπροστὰ του τὴ μορφή τῆς Ἑλίας.

Γρήγορα, χωρὶς νὰ τὸ θέλῃ πάλι, τὴν ἔδιωξε. Δὲν ἑταίριαζε μὲ ὅ,τι ἔβλεπε 'κεῖ! Ἦταν ὡσαν παρατονία τὸ γλωμὸ πρόσωπό της καὶ τὰ μαῦρα της τὰ μάτια καὶ τὰ ἐβένινα μαλλιά της καὶ τὸ περήφανο βασιλικὸ παράστημά της, μέσα στὰ κόκκινα, τὰ ξανθὰ, τὰ γαλάζια, τὰ λεπτὰ, τὰ ἄγνὰ, τὰ ἡμερα καὶ τὰ εἰρηνικὰ τῆς φύσεως ἐκείνης. Κ' ἐμπρός του παρουσιάσθηκε τώρα ἡ μορφή τῆς Φωτεινῆς.

Ὡ, πῶς ἑταίριαζε αὐτὴ! Τὰ μαλλιά της, τὰ φθονα μαλλιά της, εἶχαν κάτι ἀπὸ τὴν ξανθὰ τοῦ ἡλίου κι' ἀπὸ τὴν ἀργυρὴ ἀσπράδα τῶν κορυφῶν τῆς ἑλίας. Τὰ μάτια της, τὰ πολύτροπα μάτια της, ποῦ ἔλαμπαν μ' ὅλα τὰ χρώματα καὶ μ' ὅλες τὶς ἀστάθειες, λὲς κ' εἶχαν γεννηθῇ ἀπὸ ἕνα μυστικὸ φιλὶ ποῦ ἄλλαξαν ὁ οὐρανὸς ὁ ἰόνιος μὲ τὰ χρυσὰ συννεφάκια, κ' ἡ θάλασσα τοῦ Κόκκινου Βράχου μὲ τοὺς κοκκινοπράσινοὺς σκοπέλους. Ἡ σάρκα της, ἡ ἀφράτη σάρκα της, πλουτισμένη μὲ τοὺς χυμοὺς τῶν ζακυνθινῶν ἀνθέων καὶ βελουδωμένη μὲ τὰ χνούδια τῶν ζακυνθινῶν καρπῶν, ἐκοκκίνιζε ὅπως ἡ γῆ, βυσσινότερα ἔστὰ μάγουλα, ὅπως ἔστὰ πλάγια τοῦ Βράχου, ροδινότερα ἔστὸ λαιμὸ καὶ ἔστὰ χέρια, ὅπως ἔστὰ πρῶτα ψηλώματα τοῦ λόφου. Ἐταίριαζε σὰν γέννημα καὶ θρέμμα. Ἦταν ἡ ἴδια ἐκείνη Φύσις, ζωντανεμένη, μεταμορφωμένη σὲ μιὰ νέα γυναῖκα ξανθή, γαλανή, λευκή, κόκκινη, εἰρηνική, ἡμερη καὶ ἄγνη.

Ὁ Ἄγγελος τώρα γιὰ πρώτη φορὰ ἐννοοῦσε πόσον ὠραία ἦταν ἡ ἑξαδέλφη του. Κ' ἔξαφνα τὸν ἔπιασε ἀνυπομονησία νὰ τὴν ξαναἰδῇ. Κ' ἐβιάσθηκε νὰποτελειώσῃ τὸ ντύσιμό του καὶ νὰ καταιβῇ ἐπὶ τὴν τραπεζαρία ὅπου τὸν ἐπερίμενε.

Ο ΚΥΡΙΟΣ Σάντρης εἶχε φύγῃ πρωῒνός, κατὰ τὴ συνήθειά του, γιὰ τὴ χώρα. Κι' ὁ Μίμης ἔλειπε τὸ ἴδιο.

— Πῆγε ἐπὶ τὸ σχολεῖο ὁ κατεργάρας; ἐρώτησε ὁ Ἄγγελος.

— Εἶνε . ἄρχισε νὰ λέγῃ ἡ κυρία Σάντρη.

— Μητέρα! ἐφώναζε ἡ Φωτεινὴ, καὶ τῆς ἐβούλωσε τὸ στόμα μὲ τὸ χέρι της. Σὲ παρακαλῶ, μὴν πῆς λέξι! . . . Ἐλα, Ἄγγελε, νὰ πιῆς τὸ γάλα σου γρήγορα-γρήγορα καὶ νὰ μὴ ρωτήσης τίποτα. Ἐπειτα θὰ μ' ἀκολουθήσης καὶ θὰ σὲ πάγω ὅπου θέλω. Δέχεσαι;

— Ἐκατάλαβα, εἶνε τὰ μεγάλα σχέδια. Δὲν ἤξευρα ὅμως πῶς εἶνε καὶ μυστικά.

— Μάλιστα, εἶνε μυστικά. Μητέρα, σιωπὴ! θέλω νὰ τοῦ κάμω σουπριζ!

— Πολὺ καλὰ, εἶπε ὁ Ἄγγελος, δέχομαι καὶ δὲν ξαναρωτῶ γοῦ.

Ἐκάθησε ἀντίκρυ ἐπὶ τὴ Φωτεινὴ, ποῦ ἐπερίμενε, μόνῃ αὐτῇ, νὰ τὸν συντροφέψῃ ἐπὶ τὸ πρόγευμα. Ἦσαν ἀπὸ ἕνα γάλα μὲ αὐγὸ κτυπητὸ καὶ μὲ γαλοκούλουρο. Τίποτ' ἄλλο.

— Θὰ φάμε ἀργότερα ἔξω. . . κ' ἐλπίζω καλὰ! ἐξήγησε μὲ πονηρία ἡ Φωτεινὴ. Τώρα ἐμπρός! Τὰ καπέλα μας καὶ δρόμο.

Ὁ Ἄγγελος μιλά. Ἡ κυρία Σάντρη ἔγειλouse καὶ τὸν ἐκύταξε σὰ νὰ τοῦλεγε: «Ἐμπλέξες . ὑπομονή!»

Ἐπρεπε νὰ κατεβοῦν ἐπὶ τὴ θάλασσα. Ὁχι ὅμως, σὺν ἐχθρῇ, ἀπὸ τὸ κατηφορικὸ μονοπάτι. Ἐπῆραν εὐθὺς τὸν πλατὺ πλατανοφύτευτο δρόμο, καὶ μὲ μέτριο βῆμα, χειρολισσμένοι, ἐφθασαν ὡς τὴ βρύση.

— Ε! μὴν ἐτοιμάζεσαι νὰ πιῆς, μὴ στροφέψῃ πάλι καὶ μᾶς κάμῃς πρωτὶ-πρωτὶ τὸ χειρικό! εἶπε ἡ Φωτεινὴ.

— Τώρα; ἀδύνατο νὰ στροφέψῃ! ἐβεβαίωσε ὁ νέος.

— Καὶ γιὰτὶ τάχα;

— Γιὰτὶ δὲν διψῶ.

Λέγωντας αὐτό, — ἐγέλασαν κ' οἱ δύο τους, — ὁ Ἄγγελος, μὲ κάποια δειλία, ἐπέρασε τὸ χέρι του ἐπὶ τὴ μέση τῆς Φωτεινῆς καὶ τὴν ἀγκάλιασε. Ἐκείνη ὅμως ἀμέσως ἔβαλε τὸ δικό της θαρρετά, καὶ τὸν σφικταγκάλιασε μὲ τόση εὐχαρίστησι, μὲ τόση ἀγάπη, καὶ φυσικὰ μὲ τόση ἀθωότητα, ὥστε ὁ νέος αἰσθάνθηκε ἀπὸ μέσα του ἐντροπὴ γιὰ τὸ πρῶτο του κίνημα. Κι ἐπροσπάθησε μακραίνωντας τὸν νοῦ του ἀπὸ τὴν αἰσθησι, νὰ τὸ κάμῃ ἄγνὸ, ὅπως ἦταν καὶ τῆς ἑξαδέλφης του.

Ἔτσι ἐπροχώρησαν ἀγκαλιασμένοι.

Πίσω ἀπὸ τὴ βρύση, ἄρχιζεν ἕνας δρομάκης ποῦ περνοῦσε ἀνάμεσ' ἀπὸ χωράφια. Αὐτὸν ἐπῆραν τώρα. Ὁ κατήφορός του, ὅχι πολὺ ἀπτόμος, ἔβγαζε ἐπὶ τὸν παράλιον δρόμο ποῦ ὀδηγοῦσε ἐπὶ τὴ χώρα. Ἡ Φωτεινὴ ἦταν βιαστική. Δὲν ἄφινε τὸν Ἄγγελο νὰ στέκεται πολὺ πονθενά.

— Φθάνει! τὸ εἶδες! τοῦ ἔλεγε κάθε τόσο καὶ τὸν ἐτραβοῦσε ἀπὸ τὴ μέση.

Μόνον ἓνα μέρος ἐσταμάτησε κ' ἐκείνη μετὰ χαρᾶς. Ἀπὸ κεῖ, σὲ μικρὴ ἀπόστασι, ἔβλεπες ἕνα τετράγωνον λειβαδάκι, ὁλοσκέπαστο ἀπὸ ἀγριολούλουδα. Ἦταν μαργαρίτες καὶ παπαροῦνες. Κάπου-κάπου ἐξεχώριζαν καὶ κίτρινα λουλουδάκια τοῦ ἀγροῦ, ἀπὸ ἐκεῖνα ποῦ λάμπουν τόσο στιλνὰ, λὲς κ' εἶνε βρεμμένα. Οἱ παπαροῦνες ὅμως κ' οἱ μαργαρίτες τὰ ἐπνιγαν ὅλα, καὶ τὸ λειβαδάκι τὸ ἡλιοφώτιστο ἔμοιαζε ἀπὸ μακρὰ μὲ χαλὶ τετράπαχο, ἄσπρο καὶ κόκκινο. Ἀπὸ σμαράγδι οὔτε ἕνός· τὰ λουλούδια, ἀμέτρητα, πυκνά, ἀπανωτά, εἶχαν σκεπασμένη ὁλότελα τὴν ἀποκαρινὴν πρασινάδα. Ἡ αἴρα ἐφυσούσεν ἐλαφρὰ καὶ τὰ λουλουδάκια ἀργοσάλευαν σφικταγκαλιασμένα, καὶ φιλοῦνταν σὰ μεθυσμένα ἀπὸ τὴ χαρὰ τῆς ζωῆς.

ΕΦΘΑΣΑΝ κάτω, ἐπὶ τὸν παράλιον δρόμο. Ἡ Φωτεινὴ ἀνέβηκε πρώτη ἀπὸ τὸν ἀκρινὸ τάφρο κ' ἔδωκε τὸ χέρι της ἐπὶ τὸν Ἄγγελο νὰ νεβῇ. Ἐπέρασαν ἀπὸ τὸ σπιτάκι τῆς φθισικῆς νέας, μὲ μορφασμὸν τρόμου καὶ λύπης ἐπὶ τὸ πρόσωπο τῆς Φωτεινῆς, ἐβγήκαν ἐπὶ τὸ πλάτωμα κ' ἐπροχώρησαν ἕως ἐκεῖ ποῦ ἐτελείονε τὸ χθεσινὸ μονοπάτι τοῦ βράχου.

— Σὲ λυπήθηκα νὰ σὲ γκρεμοτσακίσω πάλι καὶ γι' αὐτὸ ἐκάμαμε τόσο γύρο, εἶπε ἡ Φωτεινὴ. Καὶ γι' ἀγάπη σου πέρασα κι' ἀπὸ τὸ σπῆτι ἐκεῖνο. Τρέχα τώρα, μᾶς περιμένουν.

Τὸν ἄφησε κ' ἔτρεξε ἴσια κατὰ τὴ θάλασσα. Ὑπῆρχε ἐς ὅλο τὸ μᾶκρος τῆς πλατείας ἕνα χαμηλὸ πεζοῦλι, κι' ἀπὸ πίσω ἀπ' αὐτό, ἄρχιζαν οἱ πέτρες τῆς ἀκρογιαλίας, πρόχειρος κυματοθραύστης, ἄλλου φυσικοῦ καὶ ἄλλου τεχνητοῦ.

Ὁ Ἄγγελος εἶδε τὴ Φωτεινὴ ν' ἀνεβῇ ἐπ' αὐτὸ πεζοῦλι κι' ἀπὸ 'κεῖ νὰ πηδήσῃ κάτω ἐπὶ τὰς πέτρες. Δὲν φαινότανε πιά, ἀκουγόταν ὅμως ἡ φωνὴ της. Κι' ἄμα ἐφθασε κ' ἐκεῖνος ὡς τὸ πεζοῦλι, εἶδε πῶς μιλοῦσε μὲ τὸν Μίμη.

Μιὰ βάρκα παραπέρα ἀργοσάλευε ἐπὶ τὸ νερό, δεμένη ἀπὸ μιὰ πέτρα. Κι' ὁ βαρκάρης ἦταν μέσα κ' ἔκαμν' ἐτοιμασίες.

— Κατεργάρα! ἐφώναζε ὁ Ἄγγελος. Μὲ λυπήθηκες, ἔ; ἢ δὲν ἤθελες νὰλθοῦμε ἀπὸ τὸ μονοπάτι, γιὰ νὰ μὴ σοῦ ἰδῶ τὴ βάρκα καὶ χαλάσῃ ἡ σουπριζ;

Λέγωντας αὐτά, ἐδρασκέλισε τὸ πεζοῦλι, κι' ἄρχισε νὰ περπατῇ μὲ προσοχὴ ἐπ' αὐτὸ ἐπὶ τὰς γλυστερὲς πέτρες. Τὰ παιδιὰ ἐγελοῦσαν.

— Μπα! καθόλου! ἀποκρίθηκε ἡ Φωτεινὴ. Καὶ μήπως θὰ καταλάβαινες πῶς ἡ βάρκα περρίμενε μᾶς;

— Καὶ δὲ θάβλεπα τὸν Μίμη;

— Μὲ τοῦτο; Μήπως καὶ τώρα ποῦ τὸν βλέπεις, ξέρεις τί τὴ θέλουμε τὴ βάρκα;

— Γιὰ περίπατο, τί ἄλλο;

— Καθόλου . . . καὶ οὔτε θὰ τὸ βοῆς εὐκολα. Μόνον ζύγωσε κ' ἰδὲς . . .

Ὁ Ἄγγελος ἐπλησίασε.

— Καλημέρα, μπάρμπα! . . . Νιόνιο σὲ λένε καὶ σένα;

— Καλημέρ' ἀφέντη! . . . ὅσκι, Σταμάτη! — εἶπε ὁ βαρκάρης, ἕνας μεσόκοπος μ' ἔξυπνη φυσιογνωμία, κυττάζοντας μὲ περιέργεια καὶ μ' ἄλλο τόσο σεβασμὸ τὸν ξένο.

Μέσα ἐπὶ τὴ βάρκα, κομψὴ καὶ νειοβαμμένη, ἄσπρη μὲ γαλάζιες γραμμές, καὶ μὲ καινούργια χαλιὰ ἐπὶ τοὺς πάγκους τῆς πλώρης, ὁ Ἄγγελος εἶδε μερικὰ καλὰθια γεμάτα φαγώσιμα καὶ πιατικά. Ὑπῆρχε ὅμως καὶ μιὰ πυροστιά μὲ λίγα κάρβουνα ἐπὶ τὴν πρύμνη, κ' ἕνα καλὰθι μ' ἐργαλεῖα ψαρκῆς.

— Καλὲ θὰ ψαρέψουμε; ἐφώναζε ὁ Ἄγγελος.

— Καταπῶς φαίνεται! ἀποκρίθηκε ἀπὸ πίσω του ἡ περιπαίχτρα φωνὴ τῆς Φωτεινῆς. Ἐ, τί ἔμεινες μ' ἀνοικτὸ στόμα; Δὲν σ' ἀρέσει τάχα;

— Καὶ ποῦ τὸ ξέρω; εἶπε ὁ Ἄγγελος, σάματι ψάρεψα κι' ἄλλη φορὰ;

— Ἀλήθεια!; δὲν ἐψάρεψες ποτέ σου; ἐφώναζε κατάπληκτος ὁ Μίμης, ποῦ αὐτὸς εἶχε περάσει τὴ μισὴ τοῦ ζωῆ μὲ τ' ἀγκίστρια, καὶ δὲν θὰ φανταζόταν εὐκολὰ πῶς ὑπάρχει ἄνθρωπος ἐπὶ τὸν κόσμον, ποῦ νὰ μὴν ἐδοκίμασε ποτέ του αὐτὴ τὴ χαρὰ.

— Γιὰτὶ ὅχι; θαρρεῖτε πῶς ὅλοι εἶνε ἀμφίβια; Ὑπάρχουν δὲ καὶ ζῶα χερσαία.

— Μὰ οὔτε σὰν ἡσοῦνα μικρὸς, ἐρώτησε ὁ Μίμης, δὲν εἴχε νὰ ψαρέψῃς ποτέ σὲ καμμιὰν ἀκρογιαλίαν μὲ τὸ καλὰμι;

— Μπορεῖ . . . δὲ θυμάμαι . . . ἴσως . . .

— Καλὲ σὺ δὲν θὰ ξέρῃς οὔτε κολύμπι! εἶπε ἡ Φωτεινὴ.

— Ἀ, ὅσο γιὰ κολύμπι ξέρω ἀρκετά.

— "Ωστε... αν αναποδογυρίσουμε με τις τρέλλες μας τη βάρκα, δεν υπάρχει φόβος να πνιγής;...

— Κανέναν, να είσθε ήσυχτοι. Κ' εμπρός! "Ας γίνω 'στὰ γεράματα και ψαράς! Αυτό μά- ρέσει. Μπράβο, Φωτεινή! ή σουρπρίζα σου ήταν ώραία.

Επέρασε πρώτος 'στη βάρκα κ' έδωσε το χέρι του 'στη Φωτεινή· αυτή όμως δεν καταδέ- χθηκε να το πιιάσει, αλλά μ' ένα πήδημα βρέ- θηκε κοντά του κ' έσκούντηρε 'στὸν ὦμο του, ποὺ λίγο έλειψε να γκρεμιστούν κ' οἱ δύο.

— Χμ! καλὰ θὰ πάμε, βλέπω! εἶπε ὁ Μίμης κατευχαριστημένος.

Καὶ μπήκε κ' αὐτός, — αλλά κάπως φρονιμώ- τερα.

— "Ετοιμοι;

— "Εμπρός, άμαξά!

Η ΒΑΡΚΑ έλύθη, καὶ τὸ κουπί ἀντιστη- ρίχθηκε 'στὴν πέτρα, γιὰ νὰ ξεμακρύνῃ. Ὁ Μίμης εκάθησε 'στὸ τιμόνι. Ὁ Σταμάτης ἄρ- χισε τὴν κωπηλασία, σιγὰ καὶ ρυθμικά.

"Αλήθεια τῶλεγε ὁ "Αγγελος. Μπορεῖ νὰ ἐψάρευε κάποτε, ὅταν ἦταν παιδί, αλλά ἐνθύ- μισι τέτοια δὲν τοῦ εἶχε μείνει καμμιὰ, οὔτε καλὴ οὔτε κακὴ. Μεγάλος πάλι δὲν ἄγγιξε ἀγ- κίστρι· δὲν ἔτυχε. Γι' αὐτὸ δὲν ἦταν καθόλου δυσαρεστημένος ποὺ τὸν παράσερναν σήμε- ρα τὰ ξαδέλφια του νὰ δοκιμάσῃ μιὰ συγκίνησι κοσμαγάπητη, αλλά νέα γι' αὐτὸν ὁλωσδιόλου κ' ἀγνώριστη.

"Η βάρκα ἐπροχώρησε σχεδὸν κατ' εὐθείαν πρὸς τὸ ἀνοικτὸ πέλαγο, καὶ ἀφοῦ ἔκαμε ἓνα κάποιο διάστημα, ὁ Σταμάτης ἄφησε τὰ κου- πιά καὶ φουντάρησε τὴν πέτρα. Τὸ μέρος ἐκεῖνο, ἀπ' ὅλα τὰ κοντινά, ἦταν κατὰ τὴ γνώμη του, τὸ καταλληλότερο. Κ' ἐνῶ ἐτοίμαζε νὰ ρίξῃ τὸν πλάνο, ὁ Μίμης, μ' ἄρκετὴ φασαρία, ἐπῆρε τὸ καλάθι κ' ἐμοίρασε τὰ ἐργαλεῖα καὶ τὰ δο- λώματα.

Στὸν "Αγγελο ἔδωσαν τὴν καλλίτερη καθη- τή. Τοῦ ἔδωλσαν τὰγκίστρια μὲ κόκκινα σκου- ληκάκια, τοῦ τᾶρριζαν, τοῦ ἔκαμαν μιὰ θηλειὰ 'στὴν ἀλογότριχα, τοῦ τὴν παράδωκαν καὶ τοῦ εἶπαν: τὸ νοῦ σου... καὶ καλὴ ἐπιτυχία.

— "Ε, καὶ τώρα; ἐρώτησε ὁ "Αγγελος, κω- μικάτατος 'στὴν ἀπειρία του.

— Τώρα, εἶπε ἡ Φωτεινή, θὰ καθήσῃς φρό- νιμα καὶ θὰ περιμένῃς τὰ ψάρια νὰ τσιμπήσουν. "Αμα αἰσθανθῇς τὸ παραμικρὸ κίνημα, τρά-

βῆξε μὲ ὀρμὴ τὴν τρίχα σου, καὶ τελείωσε!

Εἶχαν ρίξει ὅλοι τις καθητές τους κ' ἐπερί- μεναν... Πρῶτος ὁ Σταμάτης ἐπίασε μιὰ μα- ριδούλα... "Υστερ' ἀπὸ κάμποση ὥρα, ὁ Μίμης ἐπίασε ἓνα σπάρο... Ὁ "Αγγελος ἐπερίμενε, ἐπερίμενε... τίποτε! Τὰ παιδιὰ, βυθισμένα, δὲν τοῦ πολυμιλοῦσαν, μόλις τὸν ἐπρόσεχαν. Κ' ἐ- κείνος ἐκύτταζε τὸ πανόραμα τῆς παραλίας κα- θρεφτισμένο 'στὰ ἡσυχὰ νερά, ἐκύτταζε τὸ πρό- σωπο τῆς ξαδέλφης του ἐκστατικὸ κ' ἀφηρη- μένο, κ' ἄρχισε σχεδὸν νὰ στενοχωριέται.

Οἱ ἄλλοι ὥς τόσο ἐπίασαν...

"Επιτέλους ἔχασε τὴν ὑπομονὴ κ' ἐτράβη- ξεν ἔξω τὸ σύνεργο, γιὰ νὰ ἰδῇ τί γίνεται. "Αλλοίμονο! τὰ δολώματα ἦταν φραγμένα! κ' ἐκεῖνος ὁ μποῦφος δὲν εἶχε καταλάβει τίποτα!...

Τὸν ἐπεριγέλασαν ἄρκετὰ καὶ τοῦ ξαναδόλω- ταν τ' ἀγκίστρια.

Τὰ ξανάρριξε, — τί νὰ κάμῃ! — κ' ἐπερίμενε.

"Εξαφνα, ἐνῶ ἀπελπισμένος συλλογίζεται νὰ τὰ παραιτήσῃ, αἰσθάνεται 'στὸ δάκτυλό του ἀντίστασι. Η τρίχα ἐπῆγε νὰ τοῦ φύγῃ.

— Τσιμπᾷ! ξεφωνίζει μὲ χαρά, μ' ἀνατρι- χίλα, μὲ παλμό.

Τραβᾷ, τραβᾷ, σὰν τρελλός, καὶ βγάζει ἔξω ἓνα σπάρο. Καὶ τί σπάρο! μεγαλύτερο ἀπ' ὅ- λους ὅσοι εἶχον πιασθῇ ὥς τὴν ὥρα.

Δὲν περιγράφεται ἡ προθυμία, ἡ ἀνυπομο- νησία του, ὥς νὰ δολώσῃ πάλι τ' ἀδειανὸ ἀγκί- στρι καὶ νὰ τὸ ξαναρρίξῃ. Μὲ τὸ μικρὸ αὐτὸ περιστατικὸ, ἐγινόταν μέσα του σὰν ἀποκά- λυψις. "Στὴ ζωὴ του ποτὲ δὲν αἰσθάνθηκε τόση καὶ τέτοια συγκίνησι, σὰν τὴ στιγμὴ ποῦ του ἐτίναξε τὸ χέρι, μῆνυμ' ἀπὸ τὰ βάρη, τὸ τσίμ- πημα! Ποτὲ 'στὴ ζωὴ του δὲν αἰσθάνθηκε τόση περιέργεια, ἐνωμένη μὲ ἀγωνία, σὰν τὴν ὥρα ποῦ ἐτραβοῦσε τὸ ἀγκίστρι, χωρὶς νὰ ξέρῃ τί ἐπίασε! Καὶ ποτὲ στὴ ζωὴ του δὲν αἰσθάν- θηκε τόση εὐχαρίστησι, τόση περηφάνεια, παρὰ ὅταν ἀπὸ τὰ ἄγνωστα βάρη ἐφανερώθηκε τέ- λος, ὅτι αὐτὸς εἶχε ἐπιτύχει τὴν πλουσιώτερη λεία!

Καὶ τότε ἐξήγησε τὸ πάθος ποῦ γεννᾷ τὸ ψάρεμα, καὶ ἀναγνώρισε μ' ἐντροπὴ του ὅτι ἡ ἐπιτυχία 'στὸν ἀνισὸν αὐτὸν ἀγῶνα τοῦ ἀνθρώ- που μὲ τὸ ζωῦφιον τῶν θαλασσῶν, — ἡδονὴ μεγάλη, — ἦταν καὶ γι' αὐτόν, ὅπως τὴν πρω- τοδοκίμασε, πειρασμὸς ἀνίκητος. Καὶ θὰ τὸν ἐπίανε τὸ πάθος· ἀλλὰ ὅχι γιὰ πολὺν καιρὸ. "Ηταν ἀψίκορος εἰς ὅλα του... τὸ ἔξευρε καλὰ.

Χωρὶς νὰ θέλῃ, αὐτὴ τὴν ἐντύπωσι τὴν ἐσχέτισε ἀμέσως μὲ μιὰν ἄλλη. Πρωτίτερα, 'στὴν

ἐρημιὰ τοῦ πλατανοφύτευτου δρόμου, ὅταν, νι- κημένος ἀπὸ τὸν πειρασμὸ τῆς ἀφράτης καὶ νέας εὐμορφίας, ἐπίασε πονηρὰ τὴ μέση τῆς Φωτεινῆς κ' ἔσφιξε μιὰ στιγμὴ τὸ πλευρὸ τῆς ἐπάνω 'στὸ δικό του, αἰσθάνθηκε ἡδονὴ στιγμι- αία, ἀλλὰ τόσο ζωηρὴ, ὅσο ἔπαψε πιά νὰ τὴν αἰσθάνεται ἀπὸ τὸν καιρὸ ποῦ ἡ ἡλικία τοῦ εἶχεν ἀμβλύνει κάπως τὰ αἰσθητήρια. "Ηταν γι' αὐτὸν κάτι νέο, ἀπροσδόκητο κ' ἀποκαλυ- πτικό. Μόνο τέτοιο σωματάκι, φαίνεται, καὶ μόνο μέσα 'στὴ φύσι ἐκείνη ποῦ τοῦ ξυπνοῦ- σεν ἐπιθυμία ἐρωτική, μπορούσε ἀκόμη νὰ τοῦ χαρίσῃ τόσο ἡδονικὴ ἀνατριχίλα. Τοῦ ἐνθύμιζε τὴν ἱκανοποίησι τῶν ἐφηβικῶν του ἡμέρων μὲ ὅποια γυναικα τοῦ ἐτύχαινε, καὶ τὴν ἀγνή, τὴν ἀνόθευτη, τὴν ὁλοκληρωτικὴν ἡδονὴ τῆς, ποῦ ἄδικα τὴν ἀποζητοῦσε τὰ τελευταῖα χρόνια, σὰν κάτι χαμένο γιὰ πάντα, μὲ τις ὠραιότερες γυ- ναῖκες, μὲ τὰ πλαστικώτερα σώματα... "Η ἀφέ- λεια τῆς ξαδέλφης του, ποῦ ἐπίστευε τόσο 'στὴ συγγένεια, τοῦ ἔδινε κατάβαρα ἐλπίδες καὶ γι' ἄλλες τέτοιες στιγμές. Κι' ὁ πειρασμὸς ἦταν δυσκολονίκητος. Θὰ τὸν ἐπίανε τὸ πάθος, ἀλλὰ ὅχι ἐπικίνδυνα, ὅχι γιὰ πολὺν καιρὸ. "Ηταν ἀψίκορος εἰς ὅλα του... τὸ ἔξευρε καλὰ.

ΤΟ μωρὸ κοπάδι τῶν σπάρων, ποῦ εἶχε τραβήξῃ πρὸς ἐκεῖνο τὸ μέρος ὁ προδοτικὸς πλάνος, οἱ χαρούμενοι ψαράδες μας τὸ ἀπο- δεκάτισαν. Μόνον ὁ "Αγγελος ἐπίασε τρεῖς, ἔξωρ' ἀπὸ κείνους ποῦ τοῦ ξέφυγαν 'στὸ ἀ- νέβασμα. (Δὲν ἦταν πάλι μικρὴ φούρκα κ' αὐτὴ, νάνεβάζῃ τὸ ἀγκίστρι του σπαρταριστό, κ' ἔξαφνα νὰ τὸ βλέπῃ νεκρωμένο καὶ ἄδειο...) Ὁ Σταμάτης ἔψησε τὰ ψάρια 'στὴν πυροστιά καὶ τὰ ἔφαγαν ἐπὶ τόπου, μαζί μὲ τᾶλλα φα- γώσιμα ποῦ εἶχαν πάρει μαζί του. Φαιδρότερο κ' ὀρεκτικώτερο πρόγευμα δὲν ἐστάθηκε ἀπὸ τὸ ἐπιθαλάσσιο αὐτὸ τῶν ψαράδων. "Εφαγαν, ἤπιαν, ἐφλυάρησαν, ἐγέλασαν, ἐτραγοῦδισαν, καὶ γιὰ πολλὴν ὥρα, ἡ ἡλιόλουστη ἐρημιὰ τοῦ πόν- του ἀντιλάλησε τὸν κρυστάλλινον ἀλαλητό.

Στὸ τέλος, ἡ Φωτεινὴ, μεθυμένη ἀπὸ χαρὰ, ἐφώνηξε ἄξαφνα:

— "Αγγελε! τὸ νοῦ σου! τσιμπᾷ!

Καὶ τὴν ἴδια στιγμὴ τὸν ἐτσίμπησε 'στὸ μπράτσο.

— "Αἱ! ἔκαμε ὁ "Αγγελος, καλοξαφνισμένος.

Ὁ Μίμης τὸν ἐλυπήθηκε τάχα, καὶ γιὰ νὰ ἐκδικηθῇ, ἐφώνηξε δυνατώτερα «τσιμπᾷ!» κ' ἀκόμη δυνατώτερα ἐτσίμπησε τὴ Φωτεινὴ. Γιὰ νὰ ἐκδικηθῇ, ἡ Φωτεινὴ ἐτσίμπησεν ἄ-

σχημα καὶ τοὺς δύο. Τότε οἱ δύο ξανασιμπή- σαν τὴ Φωτεινὴ. "Εσηκώθηκαν ἐπὶ τέλους κ' οἱ τρεῖς, ἔγειναν μαλλιά κουβάρια, ἡ πλώρη ἀναστατώθηκε, ἡ βάρκα ἔγυρε, πιάτα καὶ φροῦ- τα ἐκύλισαν 'στὴ θάλασσα. Ὁ καλὸς Σταμάτης, ξεκαρδισμένος 'στὰ γέλια, ἔκανε τὸ σταυρὸ του. "Ομως μιὰ στιγμὴ ἐφοβήθηκε σοβαρὰ, μή- πως 'στὴν ὀρμὴ τοῦ ψευτοκαυγᾶ, πέσῃ κανέναν 'στὸ νερό. Καὶ μ' ὅλο τὸν σεβασμὸ, ψαλμω- δοῦσε ἀπὸ τὴ θέσι του:

— Τὸ νοῦ σας, ἀφεντάδες, μὴν τὸ μετανοήσετε!

"Αλλὰ ποῦ νὰκούσουν τὰ τρία παιδιὰ! Τὸ γαργάλισμα, ὁ ἡδονικὸς πόνος, τοὺς εἶχε μεθύ- σει. "Ετσίριζαν σὰν τρελλοὶ μέσα 'στὰ γέλια τους, ἐπροφυλαγόντανε μόλις κ' ὠρμούσαν ἔ- ξαλλοι, χωρὶς νὰ βλέπουν ποῦ θὰ πατήσουν, χωρὶς νὰ λογαριάζουν ποῦ θὰ τσιμπήσουν. Μιὰ φορὰ ἡ Φωτεινὴ ἐτσίμπησε τὸν "Αγγελο 'στὴ μύτη· κ' ὁ "Αγγελος, γιὰ μιὰ στιγμὴ, χωρὶς νὰ τὸ θέλῃ, χωρὶς νὰ καταλάβῃ πῶς, μὲς 'στὴν ἀνε- μοζάλη, αἰσθάνθηκε ἓνα κουμπάκι σφηνω- μένο ἀνάμεσα 'στὰ δάκτυλά του. "Ετράβηξε ἀμέ- σως τὸ χέρι του ἀπὸ τὸ παρθενικὸ στήθος, σὰ νὰ ἐκάηκε... "Η Φωτεινὴ ὅμως δὲν ἔδειξε τὸ παραμικρὸ. "Ισως νὰ μὴν ἐκατάλαβε καὶ τίποτα.

"Εξεθύμαναν ἐπὶ τέλους κ' ἡσυχάσαν. Τὰ κουπιά ἔσπρωξαν πάλι τὴ βάρκα πρὸς τὴν ἀ- κρογιαλιά, καὶ τὸ καθρεφτισμένο τῆς πανόραμα μὲ τὸν κόκκινον φουγάρο 'στὴ μέση, ἄρχισε λίγο λίγο νὰ χάνεται. "Η Φωτεινὴ κάθε τόσο ἔτριβε τὸ μπράτσο τῆς. Τὴν ἔτσουζε ἀκόμη κάποια τσιμπιά, καὶ βέβαια θὰ τῆς εἶχε ἀφήσει σημάδι.

— Εἶμαι περίεργη νὰ ἰδῶ! εἶπε.

Κ' ἐξεκούμπωσε τὸ μανίκι τῆς καὶ τὸ ἀνέβασε σχεδὸν ὥς τὸν ὦμο.

Πραγματικῶς, ἐκεῖ ψηλά, τὸ κάτασπρο τορ- νευτὸ μπράτσακι ἦταν κηλιδωμένο μ' ἓνα μελά- νισμα. "Η Φωτεινὴ τὸ εἶδε μὲ κόπο κ' ἐξάρω- σε τὰ φρύδια.

— Οὐ τὸ τσαμένο! εἶπε ὁ Μίμης· ἔκαμε βα- βά... μὲμ...

— Κακέ! ἐσὺ μοῦ τῶκαμες! ἐβεβαίωσε ἡ Φωτεινὴ.

— Μπορεῖ κ' ὁ "Αγγελος ποῦ τὸ ξέρεις;

— Μὲ συγχωρεῖ ἡ χάρι σου! (καὶ κατέβασε τὸ μανίκι τῆς) ὁ "Αγγελος τσιμποῦσε ἀπαλά, μὲ διάκρισι. Αὐτὸ εἶνε δικό σου κατόρθωμα! Καὶ καθὼς ἐκούμπανε τὸ μανίκι, ἐσήκωσε τὴν παλάμη τῆς μ' ἐνωμένα δάκτυλα — καὶ δακτυλάκια κοντυλένια καὶ μακρουλά, — καὶ τὴν ἐκούνησε μὲ γελαστὴ φροβέρα κατὰ τὸν Μίμη.

— "Εννοια σου, καὶ σοῦ δείχνω ἐγώ!

(Ἐπεται συνέχεια) ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΕΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

Η ΠΕΝΤΑΜΟΡΦΗ

Ακουσα πικραμένο
Τραγοῦδι μιὰν ἀγγή
Ποῦ ἐτόνιζε ἀπ' τὰ βάθη
Παρθενική ψυχή.

«Ἀλλοίμονο, τὰ νειῶτα μου
Θὰ σβύσουν ἀπ' τὸν πόθο,
Θὰ χάσουν τὴ δροσιά.
Μὲ λέγανε Πεντάμορφη,
Σὲ λίγο θ' ἀπομείνω
Χωρὶς τὴν ὡμορφιά».

«Στὸ διάβα, τὸ περπάτημα
Θαυμάζουνε, τὴν κόμη,
Τὸ ἁρμονικὸ κορμί.
Κι' ὅμως εἶν' ἀπ' τὴ μοῖρα μου
Νὰ βασανίζῃ ἡ ἀγάπη
Τὴν ἄθλια μου ψυχή».

«Μοιάζω μὲ κάποιαν ἔρημη
Βρυσούλα μὲς στὸ δάσος
Μὲ κρούσταλλα νερά.
Περαστικοὶ δροσιζοῦνε
Τὰ χεῖλη τους, καὶ ἡ βρύση
Θορνεῖ τὴ μοναξιά».

«Καὶ τώρα καθρεφτίζομαι,
Τὸ πρόσωπό μου βλέπω
Νὰ γίνεται χλωμό.
Ἀχ! κείνος δὲ μ' ἀγάπησεν
Ἀλλοίμονό μου, κι' ὅμως
Πεντάμορφη εἰμι ἐγώ».

Τὴν ἀκουσα ἓνα δεῖλι
Πικρὰ νὰ τραγουδῇ
Ὡς ὅτιον στὸ σκοτάδι
Εσβύσθηκε ἡ φωνή.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΜΑΥΡΟΥΔΗΣ

ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΑΓΙΟΥ ΜΑΡΙΝΟΥ*

Οἱ ἐν ἰσχύϊ νόμοι τῆς δημοκρατίας εἰσὶν οἱ ἀκόλουθοι: 1) ὁ καταστατικός, 2) ὁ ποινικός, 3) ἡ ποινικὴ δικονομία, 4) ἡ πολιτικὴ δικονομία, 5) ὁ ἐμπορικὸς νόμος, 6) ὁ ἀγροτικός, 7) ὁ περὶ ἐκμεταλλεύσεως τῶν ὀρυχείων, 8) ὁ περὶ τῶν τροφίμων καὶ 9) ὁ περὶ τύπου.

Εἰς ἀρχαιότεραν ἐποχὴν οἱ καταδικαζόμενοι εἰς φυλάκισιν ἀπέτινον τὴν ποινὴν ἐν τῇ οἰκίᾳ των! Ἦδη ἡ Rocca χρησιμεύει ὡς φυλακή, ἀλλ' οἱ καταδικαζόμενοι εἰς ποινὴν ἀνωτέραν τοῦ ἑξαμήνου φυλακίζονται εἰς τὰς ἐπανορθωτικὰς φυλακὰς τῆς Ἱταλίας, εἰς ἣν ἡ δημοκρατία πληρώνει δι' ἑκάστον κατάδικον ἀποζημιώσεις, ὀριζομένην ὑπὸ συμβάσεως, συνομολογηθείσης μεταξὺ τῶν δύο κρατῶν. Δι' ἄλλης συμβάσεως τοῦ ἔτους 1862, ὡς αὕτη ἐτροποποιήθη τῇ 27 μαρτίου καὶ τῇ 24 ἀπριλίου 1872, ἐκανονίσθη ἡ ἐκτέλεσις τῶν δικαστικῶν αποφάσεων καὶ τὰ τῆς ἐκδόσεως τῶν ἐγκληματιῶν.

Ὁ Hauttecoeur εἰς ἀπόδειξιν τῆς τε εὐθυδικίας καὶ τῆς ἀπλότητος τῶν δικαστῶν, ἅμα δὲ

καὶ τῆς ταχείας ἀπονομῆς τῆς δικαιοσύνης, διηγείται¹, ὅτι Ἐνετός τις εἶχεν ἔλθει εἰς τὸ ἄστυ τῆς μικρᾶς δημοκρατίας, ὅπως ζητήσῃ τὴν πληρωμὴν χρηματικῆς ποσότητος, ὀφειλομένης αὐτῷ πρὸ πολλοῦ χρόνου. Ὁδηγηθεὶς εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἀρχόντος τῆς δημοκρατίας, ὅστις κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἦτο καὶ ὁ μέγας δικαστής, ὑπέθετεν ὅτι ἤθελεν εὖρεϊ ἐκεῖ ἐν μικρογραφία τὴν μεγαλοπρέπειαν καὶ τὴν ἐπισιμότητα τῶν ἀρχόντων τῆς Ἐνετίας. Μεγάλως δ' ἐξεπλάγη, ὅταν τῷ ὑπέδειξαν ὡς τὸν μέγαν δικαστὴν ἀνδρῶν τινά, ἔχοντα γυμνοὺς τοὺς πόδας καὶ τὰς χεῖρας, πατοῦντα δὲ εἰς τὸ βάθος σταφυλοπιεστηρίου τὰς σταφυλάς του. Χωρὶς νὰ διακόψῃ τὴν ἐργασίαν του ἡκροάσθη ὁ ἀνώτατος δικαστής τὴν υπόθεσιν, πάραντα δὲ διὰ τοῦ κλητῆρος προσεκάλεσε τὸν δυστροποῦντα χρεοφειλέτην, ὅπως ἀπαντήσῃ εἰς τὰ κατ' αὐτοῦ λεγθέντα. Πεισθεὶς ἐκ τῆς συνοπτικωτάτης ταύτης διαδικασίας, ὅτι ἡ ἀπολογία ἦτο ἀνεπαρκὴς καὶ στρεψόδικος, ἀμέσως κατέδικασε τὸν συμπολίτην του εἰς τὴν πληρωμὴν τοῦ αἵτη-

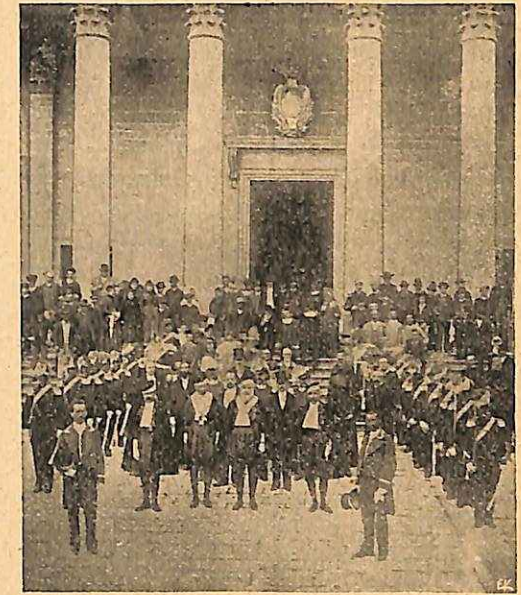
θέντος ποσοῦ διὰ προσωπικῆς κρατήσεως καὶ διέταξε τὴν ἀνευ ἀναβολῆς ἀναγκαστικὴν ἐκποίησιν τῆς οἰκίας του. Τὴν ἐπιοῦσαν ὁ Ἐνετός ἀνεχώρει ἐκ τῆς πόλεως, ἀφοῦ προηγουμένως εἶχε πληρωθῇ μέχρι τοῦ τελευταίου σολιδίου πᾶν ὅ,τι τῷ ὀφείλετο, καταδελχθεὶς ἐκ τῆς ταχύτητος τῆς ἀπονομῆς τῆς δικαιοσύνης. Μῆνας τινὰς βραδύτερον κατὰ συγκυρίαν εἶχεν ὑπόθεσιν ἐκκρεμῇ ἐνώπιον τῶν ἐνετικῶν δικαστηρίων, ἀπηλπισμένος δ' ἐκ τῶν ἀτελεσμάτων ἀναβολῶν καὶ διατυπώσεων ἀνέκραξε μετὰ ἀγανακτήσεως: «Val più un pistad' una di San Marino che dieci parruccine di Venezia!».

Εἰς ἐκάστην τῶν ἐπτὰ ἐνοριῶν τῆς δημοκρατίας καὶ εἰς τὸ προάστειον τῆς πόλεως λειτουργεῖ ἀνὰ ἓν τοῦλάχιστον, ἐνιαχοῦ δὲ καὶ πλείονα σχολεῖα. Προσέτι ἐν σχολεῖον τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως καὶ ἐν πρακτικὸν λύκειον, κάλλιστα κατηρτισμένον, ἰδρυθὲν ἐν ἔτει 1691 ὑπὸ τοῦ Ἀσκανίου Βελλούτση, φημιζόμενον καθ' ἅπασαν τὴν Ἱταλίαν, ἐν τῷ ὁποίῳ διδάσκουσι δώδεκα καθηγηταί, ἔχοντες 60 μαθητάς, ὧν τινες προσέρχονται ἐκ τῶν πλησιοχώρων μερῶν τῆς Ἱταλίας. Τὰ διδασκόμενα μαθήματα εἰσὶ τὰκόλουθα: μαθηματικά, φυσικὴ, χημεία, ἀστικόν, ποινικόν καὶ ἐμπορικὸν δίκαιον. Τὰ πτυχία αὐτοῦ ἀναγνωρίζονται ὑπὸ τῶν ἰταλικῶν πανεπιστημίων.

Ὁ Ἅγιος Μαρίνος ἔχει πολλὰς καὶ σπουδαίας βιβλιοθήκας. Ἡ τοῦ κράτους ἔχει πλέον τῶν δεκακισχιλίων τόμων ἐντὸς τριῶν ὥραϊων αἰθουσῶν, ὁ δ' ἑφορος αὐτῆς εἶναι συγχρόνως καὶ διευθυντὴς τῶν ἀρχείων τοῦ κράτους, αἵτινα τηροῦνται ἐν τῷ κυβερνητικῷ μεγάρῳ.

Μέχρις ἐσχάτων ἐν ἀπάσῃ τῇ δημοκρατικῇ περιφερείᾳ οὐδὲν ἐλειτουργεῖ τυπογραφεῖον, διότι τὸ ἀνώτατον συμβούλιον δὲν ἐπέτρεπε τὴν ἵδρυσιν τοιοῦτου ἐκ φόβου μὴ τὰ ἐκτυπούμενα βιβλία γεννήσωσι διεθνεῖς περιπλοκάς. Κατ' ἀνάγκην δὲ καὶ αὐτὰ τὰ ἐντυπα τῆς κυβερνήσεως ἐξετυποῦντο εἰς τὰ ἐκτὸς τοῦ κράτους ἰταλικά τυπογραφεῖα. Μόνον ἀπὸ τοῦ ἔτους 1880 λειτουργεῖ ἐν τυπογραφεῖον εἰς τὸ ἄστυ, ἀλλ' ἡ ἐφημεριδογραφία δὲν ἠδυνήθη νὰ προοδεύσῃ. Ὁ Νέος Τιτάν (Il Giovane Titano) κατὰ τὰ ἔτη 1881 καὶ 1882 ἐκ διαλειμάτων ἐξέδωκε μόνον 21 φύλλα ἐν συνόλῳ. Ἐπὶ τινὰς μῆνας ἔζησε καὶ ἡ Repubblica di San Marino, ἐφημερὶς πολιτικὴ καὶ φιλολογικὴ ἐν ἔτεσι 1881 καὶ 1882. Καὶ ὁ Ra-

¹ «Εἰς σταφυλοπιεστής τοῦ Ἁγίου Μαρίνου ἀξίζει περισσότερο δέκα φενάκων τῆς Ἐνετίας».

Ἐπίσημος ἐορτὴ ἐν Ἁγίῳ Μαρίνῳ.

dicale μόνον πέντε φύλλα ἐν ἔτει 1889 ἠδυνήθη νὰ ἐκδώσῃ. Τό γε νῦν οὐδεμία ἐφημερὶς ἐκδίδεται, τὸ δὲ τυπογραφεῖον χρησιμεύει πρὸς ἐκτύπωσιν τῶν νόμων, τῶν κυβερνητικῶν διαταγμάτων ἢ ἄλλων ἰδιωτικῶν ἐργασιῶν!

Ἐν τῇ ἀκαδημίᾳ τῶν ἐπιστημῶν καὶ τῶν τεχνῶν γίνονται διαγωνισμοί, εἰς δὲ τοὺς βραβευομένους ἀπονέμονται μετάλλια ἐκ χρυσοῦ, ἔξ ἀργύρου ἢ ἔξ ὀρειχάλκου.

Τέσσαρες ἱατροὶ καὶ τέσσαρες φαρμακοποιοὶ πληρώνονται ὑπὸ τοῦ κράτους ὑποχρεούμενοι ἐν πάσῃ ὥρᾳ τῆς ἡμέρας ἢ τῆς νυκτὸς νὰ προσφέρωσι τὰς ὑπηρεσίας των εἰς τοὺς πολίτας τῆς δημοκρατίας, μεταβαίνοντες πάραντα ἀνευ ἄλλης τινὸς ἀμοιβῆς ὅπου παραστῇ ἀνάγκη, ἀρνούμενοι δὲ τιμωροῦνται διὰ προστίμου, 50 μέχρι 100 φράγκων, δυνάμει τοῦ ἀρθροῦ 246 τοῦ ποινικοῦ κώδικος.

Ἐν ἔτει 1865 κατεσκευάσθη νοσοκομεῖον καὶ γηροκομεῖον.

Τὴν 1ην Ἀπριλίου ἐκάστου ἔτους ἐκλέγονται δύο ἐντεταλμένοι ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως, ὅπως ἐπιβλέπωσι τὴν καλὴν τῶν πρὸς πώλησιν τροφῶν ποιότητα, ἔχοντες τὴν ἐξουσίαν νὰ συντάσσωσι πρωτόκολλα πρὸς βεβαίωσιν τῶν παραβάσεων καὶ νὰ ἐπιβάλλωσιν ἀμέσως ποινὰς κατὰ τῶν παραβατῶν.

Οἱ πολῖται τοῦ Ἁγίου Μαρίνου ἀπὸ τοῦ 16ου μέχρι τοῦ 55ου ἔτους εἰσὶν ἐγγεγραμμένοι εἰς τὸ μητρώον τῶν ἀρρένων καὶ ἀνῆ-

* Συνέχεια καὶ τέλος ἀπὸ σελίδος 41.

¹ La republique de San Marino p. 238 n. 1.

κουσιν εις την εθνοφυλακήν, συγκειμένην υπό πέντε λόγων του πεζικού, έχόντων 38 αξιωματικούς και 950 στρατιώτας. Της εν τη εθνοφυλακή υπηρεσίας εξαιρούνται οι δικασταί και οι δημόσιοι λειτουργοί. Η υπηρεσία των αξιωματικών είναι άμισθος, οι δε στρατιώται πληρώνονται μόνον όταν είναι εν ενεργεία, διότι μόνον 60 εθνοφύλακες εκάστοτε χρησιμεύουσι διά τας τελετάς, ούτινες εν ανάγκη βοηθοῦσι την χωροφυλακήν προς τήρησιν της τάξεως. Αὐτοὶ οὗτοι, ἀπὸ τῆς 15 Ἰανουαρίου 1841, χρησιμεύουσι καὶ ὡς φρουρὰ τοῦ τε συμβουλίου καὶ τῶν κυβερνητῶν Μόνιμος στρατὸς δὲν ὑπάρχει, ἀλλὰ μόνον ὁκτὼ χωροφύλακες ἀλλοδαποὶ, συνήθως ἐκ Βονονίας καλούμενοι, οἵτινες εἶναι καὶ οἱ φρουροὶ τοῦ Βασιλέως.

Ἐν ὥρᾳ πολέμου ἅπαντες οἱ δυνάμενοι φέρειν ὅπλα ἀνέρχονται εἰς 1200 ἄνδρας, ἔχοντας δύο στρατηγούς, ὧν ὁ μὲν διὰ τὸ σῶμα τῶν εὐγενῶν, ὁ δὲ διὰ τὴν εθνοφυλακήν.

Τὴν 3 Σεπτεμβρίου ἐκάστου ἔτους, ὅτε εἶναι ἡ ἑορτὴ τοῦ Ἁγίου Μαρίνου, γίνεται ἡ ὑπὸ τῶν στρατιωτικῶν καὶ τῶν πολιτικῶν ἀρχῶν ἐπιθεώρησις τοῦ στρατεύματος. Τῆς στολῆς τῶν αξιωματικῶν οὐσὴς κομψῆς, οἱ Ἰταλοὶ μεγάλως ἐπιζητοῦσι τὸ ἀξίωμα τοῦ ἐπιτίμου αξιωματικοῦ τοῦ Ἁγίου Μαρίνου.

Τριακονταεξαμελὴς μουσική, ἥς μόνον ὁ ἀρχιμουσικὸς πληρώνεται ὑπὸ τοῦ κράτους, διατηρεῖται.

Ἐπικρατοῦσα θρησκεία εἶναι ἡ τῶν καθολικῶν, ἀλλὰ καὶ πᾶσα ἄλλη ἀνεκτὴ.

Ἐν τῶν ἐννέα ἐνοριῶν τοῦ κράτους αἱ ἐπτὰ ἐξαρτῶνται ὑπὸ τοῦ ἐπισκόπου τοῦ Μοντεφέλτρο, αἱ δὲ τοῦ Serravalle καὶ τοῦ Faetano ὑπὸ τοῦ ἐπισκόπου τοῦ Ἀρμίνου. Οἱ κληρικοὶ ἔχουσιν ἀρχιερέα, τοῦ ὁποῦ ὅμως ἡ δικαιοδοσία εἶναι μόνον θρησκευτικὴ, στεροῦνται δὲ τοῦ δικαίωματος τοῦ ἐκλέγειν καὶ ἐκλέγεσθαι.

Ἐν τῷ μοναστηρίῳ τῶν ἀδελφῶν τῆς ἁγίας Claire διακονοῦνται 50 μοναχαί, λειτουργεῖ δ' ἐν αὐτῷ καὶ ἀνωτέρα σχολὴ παρθενωγωγείου.

Τὸ κράτος οὐδὲν ἔχει χρέος! Διὰ τοῦτο οἱ φόροι εἰσὶν ἐλαφρότατοι καὶ ἀνεπαίσθητοι ἐπὶ τοῦ ἄρτου, τοῦ κρέατος, τῶν ἱχθύων, τοῦ ἄλατος, τοῦ καπνοῦ, τῆς ἀδείας πρὸς θήραν, τῆς πυρίτιδος, τῶν τελῶν τοῦ χαρτοσήμου καὶ τῶν κληρονομιῶν. Ὅτε ὁ Reclus ἔγραψεν ἐν ἔτει 1864, ὑποχρεωτικοὶ φόροι δὲν ἐπεβάλλοντο, ἀλλ' ὅσας τὸ κράτος εἶχεν ἀνάγκην χρημάτων, οἱ πολῖται, καλούμενοι διὰ τυμπανοκρουσίας, προσέφερον εἰς τὸ δημόσιον

ταμεῖον οἱ αὐτὸι ποσὰ κατ' ἀρέσκειαν, ὅταν δὲ συνεπληροῦτο τὸ ἀπαιτούμενον ποσόν, δὲν ἐδέχοντο πλέον¹ οὐδὲ τὰ ἐκουσίως εἰσφερόμενα². Ἡδη ὁ γενικὸς ταμίας, εἰς ὃν εἶναι ἀνατεθειμένη ἡ ὑπηρεσία τῆς εἰσπράξεως τῶν ἐλαφροτάτων φόρων, ἔχει προδιόρισει δις τοῦ ἔτους ἡμέρας ὁρισμένας, καθ' ἃς οἱ φορολογούμενοι προθύμως προσέρχονται πρὸς πληρωμὴν αὐτῶν.

Τὸ οἰκονομικὸν ἔτος εἰς τὴν σύνταξιν τοῦ προϋπολογισμοῦ ἀρχεῖται τὴν 1 Ἀπριλίου καὶ λήγει τὴν 31 Μαρτίου. Ἡ οἰκονομικὴ ἐπιτροπὴ μετὰ τοῦ γραμματέως τῆς ἐπικρατείας καταρτίζει τὸν προϋπολογισμόν, ὅστις συζητεῖται καὶ ψηφίζεται ὑπὸ τοῦ Ὑπάτου συμβουλίου. Ἐκτὸς δὲ τοῦ προϋπολογισμοῦ διὰ τὸ ἐπερχόμενον ἔτος, δημοσιεύεται ἐκάστοτε καὶ ὁ ἀπολογισμός.

Ἰδοὺ καὶ λεπτομέρειαί τινες τοῦ προϋπολογισμοῦ διὰ τὸ οἰκονομικὸν ἔτος 1893-1894². Τὸ ὅλικόν τῶν μὲν ἐσόδων συνεποσῶτο εἰς λίρας Ἰταλ. 282,560.28, τῶν δὲ ἐξόδων εἰς λίρας 280,987.97.

Εἰδικώτερον ὡς πρὸς τὰ ἔσοδα, τὸ ὅλικόν τῶν φόρων λίρ. 164,449.22, ἐξ ὧν τελωνειακὰ μὲν 68,267, φόρος καπνοῦ 46,184, ἄλατος 24,540, πυρίτιδος 7,534 καὶ χαρτοσήμου 1830, ταχυδρομικά, τηλεγραφικά καὶ μετρικά τέλη 10,785.37. Ὡς πρὸς δὲ τὰ ἔσοδα, κυβερνητικὰ ἐν γένει λίρ. 13,696.17· διαχειρίσεις οἰκονομικῶν 51,171.67· δικαιοσύνης 10,822.71· χωροφυλακὴ καὶ στρατὸς 15,217.88· δημοσία ὑγεία καὶ καθαριότης 18,620.50· δημοσία ἐκπαίδευσις 36,555.01· δημοσία ἔργα 14,755.25· βιομηχανία καὶ ἐμπόριον 6,216.90· ἐκκλησία 1004.25· φιλανθρωπικά ἱδρύματα 24,271.48· ἔκτακτα ἔσοδα διὰ κατασκευὴν τοῦ μεγάρου τοῦ συμβουλίου, ὁδῶν καὶ νεκροταφείων 88,299.20. Παρατηρητέον, ὅτι πάντες ἀνεξαιρέτως οἱ ἀπολογισμοὶ κλείουσι διὰ περισσευμάτων πραγματικωτάτων, ἀναλόγως δὲ καὶ μεγάλων, τούτου ἕνεκα καὶ προϊόντος τοῦ χρόνου αὐξάνουσι τὰ ἔσοδα.

Ἐν τῇ δημοκρατίᾳ δὲν λειτουργεῖ τὸ τελωνεῖον, ἀλλὰ, πληρωνομένων τῶν τελῶν κατὰ τὴν εἰσαγωγὴν τῶν ἐμπορευμάτων εἰς τὸ Ἰταλικὸν κράτος, ὑπολογίζεται ὁ εἰς τὴν Ἰτα-

¹ Hauttecoeur page 246, note 2.

² L. Sentugery, Saint-Marin, p. 865. Πρὸς συγκριτικὴν μελέτην ὅρα προϋπολογισμοὺς τῶν ἐτῶν 1881 καὶ 1888 εἰς Hauttecoeur, La république de San Marino p. 247. Τὸ ὅλικόν τῶν ἐξόδων τοῦ ἔτους 1881 ἀνῆρχετο εἰς λίρας Ἰταλικὰς 117,706.26, τὸ δὲ τοῦ ἔτους 1888 εἰς 138,666.

λίαν πληρωνόμενος φόρος ἐπὶ τῇ βάσει ὅτι ὁ πληθυσμὸς τοῦ Ἁγίου Μαρίνου σύγκειται ἐκ δεκακισχιλίων κατοίκων. Δυνάμει δὲ τῆς ἀπὸ 27 Μαρτίου 1872 συμβάσεως, ἐν μὲν τῇ δημοκρατίᾳ ἀπαγορεύεται ἡ καλλιέργεια τοῦ καπνοῦ, ἡ δὲ Ἰταλικὴ κυβέρνησις παρέχει εἰς τὸν Ἁγίον Μαρίνον ἐπὶ τῇ τιμῇ τῆς πραγματικῆς ἀξίας ἑπτακισχίλια χιλιόγραμμα καπνοῦ καὶ 78,000 χιλιόγραμμα ἄλατος.

Ἐν ἔτει 1879 ἀλλοδαποὶ τινες κερδοσκόποι, ἀφικθέντες εἰς Ἁγίον Μαρίνον ἐνεκατέστησαν εἰς Borgo Maggiore χαρτοπαίγνιον κατὰ τὸ εἰς Μονακὸ ὑπόδειγμα¹. Πάραυτα ἡ δικαστικὴ ἐξουσία ἔκλεισε τὴν αἴθουσαν τῶν χαρτοπαικτῶν. Οἱ τραπεζίται ἀπηύθυναν ἀναφορὰν πρὸς τὸ Ὑπάτου συμβούλιον, ἱκετεύοντες νὰ παραχωρηθῇ αὐτοῖς ἡ ἄδεια ἐπὶ τῇ ὑποσχέσει νὰ ἀναλάβωσιν εἰς βάρος τῶν ἅπαντα τὰ ἔσοδα τοῦ κράτους, νὰ ἱδρῦσωσι πολλὰ φιλανθρωπικά καταστήματα καὶ νὰ ἐκτελέσωσι πολλὰ καὶ μεγάλα κοινωφελῆ ἔργα, νὰ κατασκευάσωσι σιδηροδρόμους, ὁδοὺς κλ. Αἱ τόσον ἐλκυστικαὶ προτάσεις ἦσαν ἀληθῶς ἐπικίνδυναι, διότι φόβος ἦτο μὴ σαγηνεύσωσιν τινὰ τῶν μελῶν τοῦ συμβουλίου. Πρὸ τοῦ τοιούτου κινδύνου εὐρεθέντες οἱ κυβερνηταὶ ἀπηύθυναν πρὸς τὸν λαὸν τὴν ἀκόλουθον προκήρυξιν:

« Πολῖται! Τὰ ἐλεύθερα κράτη δὲν ἀποκτῶσι φήμην καλὴν διὰ τῆς ὑλικῆς εὐημερίας, ἀλλὰ μόνον διὰ τῶν μεγάλων ἀρετῶν ὑπερηφάνων καὶ εἰλικρινῶν πολιτῶν. Διὰ τῆς αὐταπαρνήσεως, δύνανται καὶ ἐν τῇ πτωχείᾳ αὐτῶν νὰ πτωχῶσι τὰ πλούτη, διὰ τοῦ θάρρους τῶν νάντιμετωπιζῶσι τοὺς κινδύνους, καὶ διὰ τῆς μεγαλοψυχίας τῶν νὰ περιφρονῶσι πᾶν ὅ,τι δύναται νὰ διαφθείρῃ τὸν λαὸν καὶ νὰ διακυβέυσῃ τὴν κοινὴν σωτηρίαν. Προφυλάχθητε πάσῃ δυνάμει ἀπὸ πάντας τοὺς μὴ πρεσβεύοντας τὸ πολιτικὸν τοῦτο δόγμα τῆς πίστεως.

« Ἡ κυβέρνησις εἶναι μεθ' ὑμῶν καὶ πρὸς τὸ συμφέρον ὑμῶν. Καὶ σεῖς ὀφείλετε νὰ εἰσθε μετ' αὐτῆς καὶ πρὸς τὸ συμφέρον αὐτῆς. Μόνον τοιούτῳ τρόπῳ δυνάμεθα νὰ ζήσωμεν ἐν ὁμονοίᾳ καὶ νὰ παραδώσωμεν εἰς τὰ ἡμέτερα τέκνα ὡς παρελάβομεν παρὰ τῶν ἡμετέρων προγόνων τὴν ἐλευθερίαν ἐν ὅλῃ αὐτῇ τῇ ἀγιότητι καὶ τῇ ἀγνότητι! »

Ἡ μεγάλη τῶν συμβούλων πλειονοψηφία ἦτο ἐχθρική πρὸς τὰς τραπεζικὰς προτάσεις, ἐφ' ᾗ καὶ οἱ ἀσυνείδητοι κερδοσκόποι ἀπην-

¹ Τὸ περὶ τοῦ χαρτοπαιγνίου εἰς Μονακὸ ὅρα L. Sentugery, La principauté de Monaco p. 317.

θύνησαν ἰδιαιτέρως εἰς ἕκαστον τῶν μελῶν τοῦ συμβουλίου τῶν δώδεκα, ζητοῦντες τὴν ὑποστήριξιν αὐτῶν ἐπὶ τῇ προσφορᾷ τεραστίων ποσῶν. Ἀλλ' οὐδεμία ἠδύνατο νὰ ὑπάρξῃ ἀμφιβολία περὶ τῆς ἀρνητικῆς ἀπαντήσεως καὶ τῶν δώδεκα συμβούλων. Ἡ ἀτεγκτος τῆς δημοκρατίας δικαιοσύνη, φυλακίσασα τοὺς θέλοντας νὰ ὀργανώσωσι κέντρον διαφθορᾶς, εἰσήγαγεν αὐτοὺς εἰς δίκην, μόνον δ' ἕνεκα μεσολαβήσεως τῆς Ἰταλικῆς κυβερνήσεως καὶ κατὰ συμβουλήν αὐτῆς δὲν τοὺς ἐδίκασεν, ἀλλ' ἀπῆλασεν αὐτοὺς ἐκτὸς τῶν ὁρίων τοῦ ἁγνοῦ τῆς μικροσκοπικῆς δημοκρατίας ἐδάφους, ἥτις καὶ ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ περιτράνωσ ἀπέδειξεν, ὅτι ἐθεμελιούτο ἐπὶ τῆς ἀρετῆς.

Τὸ ἐν τῷ ὄρει Τιτάνι ἱδρυθὲν ὑπὸ πτωχοῦ ἐργάτου Δαλματοῦ δημοκρατικὸν κρατίδιον, βιώσαν ἐπὶ δέκα πέντε καὶ πλέον αἰώνας, εἰδὲν εἰκοσάκις περίπου ἀπειλουμένην αὐτὴν τὴν ὑπαρξίν του. Ἐν ᾧ αἱ κραταιαὶ δημοκρατίαι τῆς Γενούης, τῆς Φλωρεντίας, τῆς Λούκας καὶ τῆς Ἑνέριας, ἐρρίζουσιν πρὸς ἀλλήλας διὰ τὰ πλούτη καὶ τὴν φιλοδοξίαν, κατέρρευσαν ἡ μία μετὰ τὴν ἄλλην, αἱ μὲν παταγωδῶς, αἱ δὲ ἀπορῦβως, μόνῃ ἐπέζησε μέχρι τῶν ἡμερῶν ἡμῶν ἡ τοῦ Ἁγίου Μαρίνου, σεβομένη καὶ ἀγαπωμένη ὑπὸ τῶν κραταιοτέρων κατακτητῶν, χωρὶς τὸ παράπαν νὰ μειωθῇ ἡ αὐθεντία αὐτῆς καὶ χωρὶς νὰ βασιζέται ἡ ὑπαρξίς της ἐπὶ ἀνταλλάγματος ἐπονειδίστου. Τὸ πᾶν περὶ αὐτὴν μετεβλήθη καὶ μόνον αὐτὴ ἔμεινεν ἀναλλοίωτος. Ὅ,τι δὲ συνετέλεσεν εἰς τὴν ἐκ τοῦ χάριτος τῆς Εὐρώπης ἐξαφάνισιν τῶν λοιπῶν Ἰταλικῶν κρατῶν, ἦτοι ἡ ἐθνικὴ τῶν Ἰταλῶν ἐνότης, ἐχρησίμευσεν εἰς τὸν Ἁγίον Μαρίνον πρὸς ἐξασφάλισιν ὑπάρξεως αἰωνίας, διὰ τῆς προστασίας τῶν βασιλέων τῆς Ἰταλίας.

Τὰ θεμέλια ὅμως τῆς μικροσκοπικῆς καὶ αἰωνοβίου δημοκρατίας ἦσαν, εἶναι καὶ ἔσονται ἡ ἀρετὴ, ἡ ὁμόνοια καὶ ὁ ἁγνὸς πρὸς τὴν ἀληθὴ ἐλευθερίαν ἔρως τῶν πολιτῶν αὐτῆς ἅμα δὲ καὶ ἡ φιλοσοφικὴ αὐτῶν αὐτάρκεια, ἥτις προεφύλαξεν αὐτοὺς ἐκ τῶν ἐπαγωγῶν τοῦ Μεγάλου Ναπολέοντος προτάσεων περὶ ἐπεκτάσεως τῶν ὁρίων τῆς πολιτείας καὶ ἐκ τῶν δειλεαδικῶν τῶν χαρτοπαικτῶν προσφορῶν, ἃς μετ' ἀποτροπιασμοῦ ἀπέκρουσαν οἱ γενναῖοι καὶ ἐνάστοι Ἁγιομαρινῖται, ἀποδείξαντες διὰ τῶν εὐγλωττῶν ἔργων τῶν αἰετοπῶν τὴν ἀδιάσειστον τοῦ Πολυβίου ἀλήθειαν, ὅτι « τὸ πλῆθος αἰεὶ καὶ φαίνεται καὶ γίνεται πρὸς τοὺς χρωμένους οἶους ἂν ἔχῃ προστατὰς καὶ συμβούλους ».

Γ. ΦΙΛΑΡΕΤΟΣ

ΤΟ ΔΕΚΔΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΖΩΗ

Πάρεργα Φύλλα, Ἡ Τριλογία τοῦ Μυστηρίου, ὑπὸ Σπ. Παγανέλη. — Ὑπὸ τὴν Σκιὰν τῆς Ἑλαίας, ὑπὸ Ἀρσινόης Παπαδοπούλου. — Ζωντανοὶ καὶ Πεθαμένοι, δρᾶμα ὑπὸ Δ. Π. Ταγκόπουλου.

Θὰ ἐπρωτιμοῦσα νὰ ὁμιλήσω μᾶλλον διὰ τὸν κ. Παγανέλην τὸν ἴδιον, παρὰ διὰ τὰ δύο μικρὰ βιβλία, τὰ ὁποῖα ἐξέδωκε κατ' αὐτάς. Τὸ ἓνα εἶνε ἐντυπώσεις ταξειδίου ἀπὸ τὸν Σαρωνικὸν εἰς τὸν Ἀμπρακικόν, γραμμέναι μετὰ τὴν συνήθη ἐνθουσιώδη καὶ νεφελοβάμονα εὐγλωττίαν τοῦ συγγραφέως τῶν «Ὀδοιπορικῶν Σημειώσεων» καὶ τοῦ «Πέραν τοῦ Ἰσθμοῦ». Τὸ ἄλλο εἶνε ἡ ἐξιστύρισις καὶ τὸ μεγαλόστομον ἄσμα τῆς Γεννήσεως, τοῦ Θανάτου καὶ τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, — ὀλιγοσέλιδος χριστιανικὴ κατήχησις, τὴν ὁποίαν μετὰ πολλὴν κατάνυξιν ἐδιάβασα τὴν Μεγάλην Παρασκευὴν, ὑπὸ τοὺς ἥχους τῶν πενθίμων κωδῶνων. Ὅπως δὴ ποτε, τὰ δύο βιβλία δὲν προσθέτουν τίποτε νέον καὶ σημαντικὸν εἰς τὸ ὀγκῶδες ἔργον τοῦ συγγραφέως τῶν «Ἀθηναϊκῶν Νυκτῶν» καὶ τοῦ ποιητοῦ τοῦ «Εὐρυάλου», — ἔχουν ὅμως τὸ μέγα προτέρημα νὰ μᾶς φέρουν εἰς τὸν νοῦν τὴν μορφήν σημαντικοῦ, διαπρεποῦς καὶ συμπαθεοτάτου ἀνδρός.

Ὁ κ. Παγανέλης ἀναντιρρήτως εἶνε μία προσωπικότης. Ὅσον καὶ ἂν λατρεύωμεν θεοὺς διαφορετικούς, ὅσον καὶ ἂν μᾶς χωρίζουν ἀρχαὶ καὶ ἰδέαι, ἀλλ' ἐγὼ ἀγαπῶ καὶ τιμῶ τὸν ἄνθρωπον αὐτόν, τὸν πλήρη ἐνθουσιασμοῦ, πεποιθήσεως, σταθερότητος, εὐγενείας καὶ χρηστότητος. Ὁ κ. Παγανέλης φρονεῖ ἀκλονήτως ὅτι σιγὰ-σιγὰ ὀφείλομεν νὰ ἐπιστρέψωμεν εἰς τὴν γλῶσσαν τοῦ Ξενοφῶντος, καὶ κάμνει εὐσυνειδήτως, εὐσεβῶς καὶ πατριωτικῶς ὅ,τι εἴμπορε διὰ νὰ ἐπιταχύνῃ αὐτὴν τὴν ἐπιστροφὴν καὶ τὴν ἀποκατάστασιν. Ἀλλὰ ποτὲ δὲν εἶπε διὰ τοὺς ἀντιφρονούντας, ὅτι εἶνε προδότης τοῦ ἑλληνισμοῦ, πληρωμένοι ἀπὸ τοὺς ἐχθρούς του, ποτὲ δὲν ὠμίλησε περὶ αὐτῶν, εἰμὴ ὡς περὶ ἀνθρώπων σεβαστῶν, ἀγαθῶν, χρηστῶν, ἀκόμη καὶ σοφῶν, ἀλλ' ἀξίων οἴκτου διὰ τὴν πλάνην των. Δὲν ἀρκεῖ ἀραγε αὐτό, διὰ νὰ ὁμιλοῦμεν καὶ ἡμεῖς κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον περὶ τοῦ κ. Παγανέλη;

Ἐλάβαμεν ἀφορμὴν νὰ σημειώσωμεν καὶ ἄλλοτε πόσον τὰ καλὰ βιβλία διὰ παιδιὰ εἶνε σπάνια εἰς τὸν τόπον μας, ἀφοῦ εἶνε σπάνια τὰ βιβλία ἐν γένει. Ἡ γνωστὴ Κ^α Ἀρσινόη Παπαδοπούλου, ἡ ὁποία ἔχει τὸ προτέρημα νὰγαπᾷ τὰ παιδιὰ καὶ νὰ γράφῃ μετὰ τρυφερότητα, ἀπεφάσισε νὰ πλουτίσῃ τὴν πτωχὴν των βιβλιοθήκην κ' ἐξέδωκε ἡδὴ τὸν Α' τόμον τῶν «Παραμυθιῶν» τῆς, μετὰ τὸν ὡραῖον τίτλον «Ὑπὸ τὴν σκιὰν τῆς Ἑλαίας». Εἶνε βιβλίον πλούσιον, καλοτυπωμένον, μετὰ χρωματιστὰς εἰκόνας, μετὰ κοσμήματα, μετὰ στίχους, μετὰ πεζὰ, μετὰ μουσικὴν, μετὰ χίλια δυό. Φαντάζομαι ὅτι τὸ παιδάκι ποῦ θὰ τὸ πάρῃ εἰς τὰ χέρια του, θὰ διαβάσῃ μετὰ πολλὴν του εὐχαρίστησιν, — καὶ μετὰ πολλὴν του ὀφείλειαν, — ἑλληνικὰ παραμύθια καὶ διηγηματάκια, ὅπως ἡ «Γέφυρα» καὶ ἡ «Καλὴ Νεράϊδα». Ἀλλὰ νομίζω ὅτι ἡ εὐχαρίστησις — καὶ ἡ ὀφείλεια — θὰ ἦτο ἀκόμη μεγαλιτέρα, ἂν ἦτ' ἀπαραμύθια αὐτὰ ἦσαν ταιριασμένα κάπως περισσότερον μετὰ τὴν γλῶσσαν τοῦ παιδιοῦ, ἡ ὁποία εἶνε μᾶλλον ἡ φυσικὴ παρὰ ἡ γλῶσσα τοῦ Σχολείου. Ἴσως ἡ Κ^α Παπαδοπούλου, μολονότι ἔχει καλλιτεχνικὸν αἶσθημα καὶ ἀναγνωρίζει τὴν ἀλήθειαν, ἐφοβήθη ὅμως τοὺς δασκάλους, οἱ ὁποῖοι δὲν θὰ ἐσύσταιναν διαφορετικὰ τὸ βιβλίον τῆς εἰς τοὺς μαθητὰς των, καὶ οἱ κόποι τῆς θὰ ἐπήγαιναν χαμένοι. Τότε ἂς ὀφῶνται οἱ δασκάλαι, ποῦ ἀναγκάζουν τοὺς καλλιτέχνας νὰ κακομεταχειρίζονται τὰ γαπημένα των παιδάκια μ' ἑλληνικοῦρες...

Τὸ βιβλίον τοῦ κ. Ταγκόπουλου ἀπὸ σελίδας 78, περιέχει — ἀρχίζω ἀπὸ τὸ τέλος, — ἐν ἀρκετὰ ὡραῖον καὶ πολὺ πρωτότυπον διήγημα, «Τάφος ἑστὸ γιὰλό», ἐν ἄλλο διήγημα τρυφερόν, ἀλλ' ἀδυνατώτερον ἀπὸ τὸ πρῶτον, «Χρυσανγὴ», καὶ ἓνα δρᾶμα τρίπρακτον μετὰ πρόλογον, «Ζωντανοὶ καὶ πεθαμένοι», ἀδυνατώτερον ἀπ' ὅλα.

Τὸ δρᾶμα αὐτὸ ἔχει θέσιν, δηλαδὴ ὑποστηρίζει μίαν ἰδέαν. Μάλιστα ἡ ἰδέα του μᾶς εὐρίσκει ἐντελῶς συμφώνους, καὶ δὲν εἴμποροῦμεν παρὰ νὰ σφιζώμεν τὸ χεῖρ τοῦ κ. Ταγκόπουλου ὡς ὀπαδοὶ καὶ θιασῶται. Καὶ ποῖος εἶπεν ὅτι πρέπει νὰ ἐπαναπαυθῶμεν εἰς τὰ ἐρεῖπια τοῦ Παρθενῶνος τῶν προγόνων, ὡς πεθαμένοι, καὶ ὅχι

νὰ προετοιμάσωμεν, ὡς ζωντανοί, θεμέλια διὰ τοὺς ἀπογόνους, ποῦ θὰ κτίσουν ἐπάνω εἰς αὐτὰ τὸν ἰδικόν των, τὸν νέον Παρθενῶνα; Σὲ τέτοιες περιστάσεις, οἱ θαυμασμοὶ ζακυνθινοὶ λέγουσιν: «Ἐχει δίκην καὶ κτυπήσῃ».

Ὁποῖος ὅμως εἶπεν εἰς τὸν κ. Ταγκόπουλον ὅτι τὸ δρᾶμα του εἶνε «ἔργον δημιουργικόν», τὸν ἐγέλασε. Εἴμπορεῖ νὰ πευθύνεται εἰς τὸν νοῦν, εἴμπορεῖ νὰ εἶνε γραμμένον εἰς μίαν γλῶσσαν ποῦ εὐφραίνει τώρα-ὑστερα μίαν τάξιν γλωσσομανῶν καὶ τοὺς κάμνει νὰ βλέπουν δημιουργίας καὶ μέσα εἰς τὸ χάος, ἀλλὰ τὴν αἰσθῆσιν, τὴν καρδίαν τὴν ἀφίνει ἀνέγγικτην. Καμμία, ἡ ἐλαχίστη συγκίνησις, προερχομένη ἀπὸ τὴν τέχνην τοῦ δραματικοῦ. Μολονότι ὁ κ. Ταγκόπουλος μᾶς βεβαιώνει ὅτι ἴδρωσε διὰ νὰ πλάσῃ ἀνθρώπους ζωντανούς, οἱ ἥρωες του ὅλοι εἶνε νευρόσπαστα. (Πολὺ φυσικά! διὰ νὰ ἰδρῶνῃ κανεῖς, θὰ πῇ ὅτι δὲν τὸ ἔχει ἔμφυτον καὶ ἅμα δὲν τὸ ἔχῃ ἔμφυτον νὰ ζωντανεύῃ ἀνθρώπους, ἂς ἰδρῶνῃ ὅσον θέλει!) Ἐπίσης ὁ συγγραφεὺς μᾶς πληροφορεῖ ὅτι εἰς πολλὰ μέρη τοῦ ἔργου του «ἐδυσίασε ἀλύπητα τὴν Τέχνην ἑστὴν Ἀλήθειαν». Τὸν βεβαιῶνω, καὶ ἂς μὲ πιστεύσῃ, ὅτι αὐτὸ δυστυχῶς διὰ τὸν πρόλογόν του καὶ διὰ τὸ δρᾶμα του, δὲν τὸ ἔκαμε πονθηρά. Ζωὴ τῆς Τέχνης εἶνε μόνον ἡ Ἀλήθεια, καὶ μόνον ἡ ζωὴ τῆς Τέχνης λείπει ἀπὸ τὸ ἔργον του.

Δὲν ἠξέυρω ἂν ὁ κ. Ταγκόπουλος φρονῇ αὐτὰ ποῦ γράφει, ὅτι δηλαδὴ «μετὰ τὴν Πρόληψιν κανεῖς ἐλεύθερα», καὶ ὅτι «ἡ ζωὴ αὐτοῦ ἀπὸ τὴν Ἀλήθειαν εἶνε σκλαβιά». Οἱ καλλιτέχναι ὅμως φρονοῦν τὰ ἐναντία: μόνον αὐτοῦ ἀπὸ τὴν Ἀλήθειαν ἡ ζωὴ των καὶ ἡ Τέχνη των εἶνε ὡραία. Ἐως νὰ ἀναγνωρίσῃ τοιλάχιστον αὐτὸ ὁ κ. Ταγκόπουλος, ἂς ἀφίσῃ κατὰ μέρος τὰ δρᾶματα καὶ ἂς παρηγορηθῇ μετὰ τὸ νὰ εἶνε, ὡς δημοσιογράφος, ὁ κηρυξ, ὁ ἀπόστολος καὶ ὁ ὑπέρμαχος τῆς Ἰδέας. Ἡ μήπως νομίζει ὅτι εἶνε μικρὸν καὶ αὐτό;

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ

ΠΑΝΤΕΛΗ Μ. ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΗ: *Οἱ Ἕλληνες κατὰ τὸν πρῶτον ἐπὶ Αἰκατερίνης Β' Ρωσσο-τουρκικὸν πόλεμον (1768-1774). Ἐν Ἀθή-ναις 1903. Σελ. 17' + 528. Εἰς 8ον*

Ἰδοὺ μία καλὴ ἱστορικὴ μονογραφία, γραμμένη μετὰ κρίσεως, μεθόδου καὶ εὐσυνειδησίας, τιμῶσα ὅχι μόνον τὸν συγγραφέα τῆς,

ἀλλὰ καὶ τὴν καθ' ὅλου ἑλληνικὴν ἐπιστήμην. Ἀληθῶς ἄνευ οὐδεμιᾶς ὑπερβολῆς δυνάμεθα νὰ χαρακτηρίσωμεν τὸ ἔργον τοῦτο τοῦ λογίου Χίου ὡς τερπνὴν ὅασιν ἐν μέσῳ τῆς ἀσφυκτικωτάτης Σαχάρας τῶν ἀθλίων συνονθυλευμάτων, τῶν ἐχόντων ἀντικείμενον τὴν δῆθεν ἀναπαράστασιν τοῦ παρελθόντος, τὰ ὁποῖα ἀκαταπαύστως ἄνευ τινὸς συστολῆς ἐκδίδουν εἰς τὸ φῶς τῆς δημοσιότητος οἱ πλεονάζοντες δυστυχῶς παρ' ἡμῖν ἀνεπιστήμονες συμπληρηματῆται.

Ἡ περίοδος τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν ἱστορίας, περὶ τῆς ὁποίας πραγματεύεται τὸ προκείμενον ἔργον, εἶναι ἐξόχως ἐνδιαφέρουσα, πλήρης αἰματηρῶν καὶ ὀντως δραματικῶν διὰ τὸν Ἕλληνα στυγνὴν δουλείαν πρόγονοι ἡμῶν εἶδον καὶ πάλιν, διὰ μυριοστὴν ἴσως φορὰν, διαψευδομένης τὰς χροσᾶς αὐτῶν ἐλπίδας, ὑπὸ τῶν ὁποίων πάντοτε ἐβανκαλίζοντο, ὅτι θὰ τύχῃσι τῆς μυριοποθήτου ἐλευθέρας ζωῆς. — Ὡς εἶναι γνωστὸν κατὰ τὰ ἔτη ἐκεῖνα ρωσσοὶ στόλοι κατέπλευσαν εἰς τὰς ἑλληνικὰς θαλάσσας καὶ οἱ αἰτιδεῖς τῆς Ρούμελης, οἱ Μανιάται καὶ ἄλλοι Πελοποννήσιοι, οἱ ἥρωικοὶ κάτοικοι τῶν Λευκῶν Ὀρέων καὶ πολυάριθμοι Ἑπτανήσιοι ἀνέλαβον τὰ ὄπλα, πιστεύοντες εἰς τὰς διαβεβαιώσεις τῶν ἰδιοτελῶν καὶ ἐπιτηδείων ἀπεσταλμένων τῆς Ρωσσίας, ὅτι κρατερὰ βοήθεια θέλει ἔλθῃ εἰς αὐτοὺς ἐκ μέρους τῆς δημοδόξου αυτοκρατορίας τοῦ Βορρᾶ. Ἀλλὰ μάτην. Τὸ κίνημα κατεστάλη ταχέως, ἐπηκολούθησαν δὲ ἀφάνταστα εἰς τὸ γένος δεινὰ καὶ μάλιστα ἐκ μέρους τῶν ἐπιδραμόντων Ἀλβανῶν, ἐξαγχασάντα πολλοὺς τῶν Ἑλλήνων, καὶ ἰδίως Πελοποννησίους, νὰ μετοικήσωσιν εἰς τόπους μακρινούς. Μόλις δὲ περὶ τὸ 1780 ἀποκατέστη ἡ ἡσυχία καὶ ἡ σχετικὴ εἰρήνευσις εἰς τὴν δουλεύουσαν πατρίδα διὰ τοῦ διασήμεου Γαβὴ Χασάν Πασᾶ, τοῦ ἀρχιναυάρχου τοῦ τουρκικοῦ στόλου, ἀφοῦ προηγουμένως ἔλαβε τέλος ὁ πρῶτος οὗτος ἐπὶ Αἰκατερίνης τῆς Β' μεταξὺ τῆς Πύλης καὶ τῆς Ρωσσίας πόλεμος (1768-1774), συγκροτηθείσης τῆς εἰρήνης Καϊναρτζή. — Καὶ ὅμως περὶ τῶν χρόνων αὐτῶν, τῶν τόσον ἱστορικῶν, πρὶν ὁ κ. Κοντογιάννης μᾶς χαρίσῃ τὸ ἐξαιρετικὸν αὐτοῦ βιβλίον, δὲν εἶχομεν οὐδὲν εἰδικὸν ἔργον ἐκπληροῦν ὅλας τὰς σημερινὰς τῆς ἐπιστήμης ἀπαιτήσεις. Εἰσαφέρει τινῶν ἀρχαιοτέρων, διεξοδικῶς ὁπωσδήποτε περὶ τῶν χρόνων αὐτῶν ἔγραψεν ὁ κ. Κωνσταντῖνος Σά-

θας¹, ἀλλ' ἡ ἐκθεσις τοῦ πολυμαθοῦς ἐρευνητοῦ, ἀφ' ἧν τὰλλα, διανθίζεται ὑπ' ἀρκετῶν σφαλμάτων καὶ εἶναι γραμμένη ἐπὶ τῇ βάσει ἐλαχίστων σχετικῶς πηγῶν καὶ πολλαχοῦ κατὰ πιστὴν μετάφρασιν τοῦ γάλλου Rulhière². Ἐνῶ δ' οὗτος συγγραφεὺς τοῦ περὶ οὗ οὐ λόγος ἔργου, μετ' ἀξιωματικῆς ζήλου καὶ μελέτης ἐμπεριστατωμένης, ἔλαβεν ὑπ' ὄψιν ἀσυγκρίτως περισσοτέρως ἢ ὁ κ. Σάβας πηγὰς, κατορθώσας θαυμασίως νὰ διακρίνῃ τὴν ἀλήθειαν καὶ ἐκεῖ ὅπου ἀντιφατικαὶ καὶ συγκρουόμεναι εἶναι αἱ γνώμαι καὶ τὰ κείμενα.

Ὁ κ. Κοντογιάννης ἐν ἀρχῇ τῆς μονογραφίας του εἰσαγωγικῶς πραγματεύεται διὰ βραχέων περὶ τῆς ἀπὸ Πέτρου τοῦ Μεγάλου πολιτικῆς τῶν Ρώσων πρὸς τοὺς Ἕλληνας καὶ περὶ τῆς καταστάσεως τοῦ ἡμετέρου Γένους καὶ τῆς κυριαρχοῦ Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ ΙΗ' αἰῶνος μέχρι τῶν χρόνων, οἷτινες κυρίως τὸν ἀπασχόλησαν. Ἐν τέλει δὲ εἰς ἰδιαίτερον κεφάλαιον πραγματεύεται περὶ τοῦ ἐν Εὐρώπῃ κατὰ τοὺς χρόνους τούτους φιλελληνισμοῦ, περὶ τοῦ Βολταίρου καὶ τῶν πρὸ αὐτοῦ φιλελλήνων, ἀναγράφει κρίσεις λογίων Εὐρωπαίων περὶ τῶν Ἑλλήνων μετὰ τὴν ὑπὸ τῆς Αἰκατερίνης τῆς Β' ὑποκινηθεῖσαν ἐπαναστάσιν καὶ ἐκθέτει τὴν ἀπήχησιν τῆς ἐπαναστάσεως αὐτῆς ἐν τῇ γερμανικῇ φιλολογίᾳ. Τοῦ ὅλου δὲ ἔργου (σελ. ε' - ιε') προτάσσεται μετὰ βραχὺν πρόλογον ἀναγραφὴ τῶν κυριωτέρων πηγῶν καὶ βοηθημάτων, τὰ ὅποια ἐλήφθησαν ὑπ' ὄψιν εἰς τὴν σύνταξιν αὐτοῦ. Ἀπροσδοκῆτως ὅμως εἶδομεν ὅτι δὲν γίνεται διάκρισις πηγῶν καὶ βοηθημάτων, χαρακτηριζομένων πάντων διὰ τοῦ πρώτου ὀνόματος: *πηγαί*. Ἀλλὰ πρέπει νὰ ἐνθυμηθῇ ὁ φίλος κ. Κοντογιάννης ὅτι ὑπάρχουσι παραδεδομένοι ἐν τῇ ἐπιστῇ οἱ δύο αὐτοὶ ὅροι, *πηγαί* καὶ *βοηθήματα*, διάφορα πράγματα σημαίνοντες, ὥστε νὰ μὴ εἶναι ἐπιτετραμμένη ἡ χρῆσις τοῦ ἑνὸς ἀντὶ τοῦ ἑτέρου. Πλὴν δὲ τῶν ἐκδεδομένων πηγῶν ὁ φιλόπονος συγγραφεὺς μετεχειρίσθη, ἀναδιφῆσας ἀρχεῖα ἰδιωτικὰ καὶ δημόσια, καὶ νέας ἀνεκδότους τοιαύτας, ἐξ ὧν τινὰς ἐδημοσίευσεν εἰς παραρτήματα, τὰ ὅποια ἀκολουθεῖ, — καὶ εἶναι καὶ αὐτὸ μία ἀρετὴ τοῦ βιβλίου, — ὁ ἀναγκαιότατος εἰς ἐκτενὴ ἐπιστημονικὰ ἔργα ἀλφαριθμητικὸς πίναξ τῶν κυρίων ὀνομάτων.

¹ Τουρκοκρατουμένη Ἑλλάς. Ἀθήνησι 1869, σ. 448-533.

² Histoire de l'anarchie de la Pologne, τομ. 3. Paris 1819.

Ἐκ τῆς ἐνδελεχοῦς μελέτης τῆς ὅλης μονογραφίας ἀντελήφθημεν ὅτι τὸν κ. Κοντογιάννην διέλαθον ἀρκετὰ βοηθήματα καὶ μερικαὶ ἐκδεδομένα πηγαί. Ἀνυπόμειθα δὲ ἀληθῶς διότι ὁ ἐπιμετρημένος εἰς ἡμᾶς ὑπὸ τῶν «Παναθηναίων» χώρος δὲν ἐπιτρέπει νὰ ὑποδείξωμεν αὐτὰς εἰς τὸν ἐπιστημονικώτατον συγγραφέα ἐνταῦθα. Προκειμένου ὅμως περὶ ἀνεκδότων πηγῶν ἐπωφελοῦμεθα τῆς εὐκαιρίας νὰ καταστήσωμεν γνωστὸν ὅτι ἐκ κωδίκων διαφόρων μοναστηρίων τῆς Πελοποννήσου καὶ ἐξ ἰδιωτικῶν ἀρχείων ἔχομεν συλλέξει ἀφθονον ὕλην σχετικὴν μὲ τοὺς χρόνους αὐτούς, ὕλην ἢ ὅποια ἐὰν ποτὲ ἐκτυπωθῇ δύναται νὰ καταλάβῃ τόμον διπλάσιον ἴσως τοῦ ἔργου τοῦ κ. Κοντογιάννη. Καὶ ἡ συναγωγή αὕτη τοῦ ὕλικου θέλει πολὺν περισσώτερον αὐξηθῇ ἐξεταζομένου καταλλήλως, ἀφ' ἧν τὰλλα, τοῦ ἥδη εἰς τὴν Ἑθνικὴν βιβλιοθήκην περιελθόντος ἀρχείου τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ Ἀγῶνος. Μεταξὺ τῶν ἐγγράφων τοῦ ἀρχείου αὐτοῦ, ὑπάρχουσιν, ὡς ἐξ ἰδίας ἀντιλήψεως γνωρίζω, καὶ μακρὰ ὑπομνήματα διαλαμβάνοντα ἐκδουλεύσεις διαφόρων οἰκονομικῶν τοῦ Ἀγῶνος καὶ κατὰ τὸ ἀτυχὲς κίνημα τοῦ Ὀρλώφ.

Καὶ κατ' ἄλλο παρετήρησα. Ὅτι δηλαδὴ ὁσάκις βοήθημα ἢ πηγὴ ἐπανειλημμένως ἔχει ἐκδοθῇ, δὲν ἀναγράφονται πολλάκις, ὡς πρέπει καὶ ὡς συνηθίζεται, αἱ διάφοροι ἐκδόσεις. Οὕτω ἐπὶ παραδείγματι: Τὸ *ὑπομνήματιον ἱστορικὸν περὶ τῆς ἐν ἔτει 1770 εἰσβολῆς τῶν Ρώσων εἰς Πελοπόννησον*, τοῦ συγγραφέου πρὸς τὰ γεγονότα Τριπολίτου Ἀντωνίου Πετρίδου, σημειοῦται (σ. κ') ἀπλῶς ὡς ἐκδοθὲν ἐν τῷ περιοδικῷ *Φιλίστορι*¹, ἐνῶ εἶναι γνωστὰ καὶ τέσσαρες ἄλλαι αὐτοῦ ἐκδόσεις². — Τὰ σχετικὰ δὲ ζητήματα πρὸς τὴν ἐκκλησιαστικὴν τῆς Καλαμάτας διοίκησιν, περὶ τῶν ὁποίων γίνεται λόγος ἐν σ. 408, ὑποσημ. 1, διελευκάνθησαν, ἀπλῶς δυνάμεθα νὰ εἰπώμεν, διὰ τῆς ὑπ' ἐμοῦ ἐκδόσεως τῆς ἐκφράσεως *κώδικος τῆς Μητροπόλεως Μονεμβασίας καὶ Καλαμάτας*³. Ἐν σελίδι δὲ 49, ὑποσημ. 1, ἐσφαλμένως σημειοῦται ἡ Ἑλληνικὴ κοινότης Λιβόρνου συ-

¹ Τόμος Δ' (1862) σ. 537-9.

² Κ. Ν. Σάβας: «Τουρκοκρατουμένη Ἑλλάς» σ. ἐν ὑποσημειώσει. — Ἐν τῇ ἐφημερίδι *Ἰωνία* τῆς Σμύρνης ἀριθ. 82. — *Νίκου Α. Βέη*: «Μορηῶς» περίοδος Β', ἀριθ. 1, ἐν Τριπόλει τῇ 1^ῃ Ἰανουαρίου 1902. — *Α. Π. Κουβελᾶ*: «Σπαρτιατικὸν Ἡμερολόγιον», Ἔτος Γ' (1902) σ. 63.

³ Ἐν τῷ *Δελτίῳ* τῆς Ἱστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς Ἐταιρείας τῆς Ἑλλάδος, τόμ. Γ', σ. 186 — 208 καὶ εἰς ἴδιον τεύχος (Ἀθήνησι, 1903).

στάσα ἐπὶ τῆς πρώτης πατριαρχίας Ἱερεμίου τοῦ γ' (1716-1726) καθ' ὅσον προὔπηρχεν πρὸ πολλοῦ. Ἐν τοῖς ἀρχείοις τοῦ ἑλληνικοῦ κολλεγίου τοῦ Ἀγίου Ἀθανασίου ἐν Ῥώμῃ σώζεται γράμμα, ὑπὸ χρονολογίαν 16 Ὀκτωβρίου 1680, τοῦ ἐφημερίου τῆς ἐν Λιβόρνῳ ἑλληνικῆς κοινότητος *Κυριακὴ Μπελεση*, πιστοποιητικὸν τῆς βαπτίσεως τοῦ γνωστοῦ λογίου Θεοδώρου *Παγκάλου*, τελεσθεῖσης αὐτόθι, ἐν Λιβόρνῳ, κατὰ τὸ 1671¹. Ἐξ ἄλλων δὲ τινων νύξεων ὑποθέτω ὅτι ἡ ἑλληνικὴ κοινότης τῆς Τοσκανικῆς αὐτῆς πόλεως συνέστη κατὰ τὰς πρώτας δεκαετηρίδας τοῦ δεκάτου ἐβδόμου αἰῶνος. — Ὡς πρὸς δὲ τὰ γραφόμενα ἐν σελ. 57 καὶ 512 περὶ τοῦ ἀκριβοῦς ἔτους, καθ' ὃ ἐμαρτύρησεν ὁ περίφημος Μητροπολίτης *Λακεδαιμονίας καὶ Ἀργυροκάστρου Ἀνανίας*, ὁ ἐκ Δημητσάνης, πρέπει νὰ σημειωθῇ ὅτι ἐπὶ τοῦ χρονολογικοῦ αὐτοῦ ζητήματος ἀσφαλῶς ἠδύνατο νὰ ἐπιχύσῃ φῶς ὁ ὑπὸ τοῦ ἰδίου ἐθνομάρτυρος ἱεράρχου καθιερωθεὶς περὶ τὸ 1755 κώδιξ τῆς μητροπόλεως Λακεδαιμονίας, ὁ διεξοδικῶς ὑπὸ τοῦ *Buchon* περιγραφόμενος². Ὁ πολῦτιμος αὐτὸς κώδιξ περιεῖχε πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ λεπτομερεῖς ὑπόμνημα περὶ τῆς σφραγῆς τοῦ μητροπολίτου Ἀνανίου, γραμμένον ὑπὸ τοῦ πρωτοσυγκέλλου τοῦ *Γερμανοῦ Σπανοῦ*, καθὼς διαβεβαίωτο ὁ συγγενὴς αὐτοῦ *Μιχαὴλ Οἰκονόμος*³, ἀναγνώσας τῷ 1833 ἐν Μυστρᾷ τὸ ὑπόμνημα τοῦτο. Κατὰ κακὴν τύχην ὁ περὶ οὗ λόγος κώδιξ ἐξηφανίσθη, ἴσως τελείως ἀπολεσθεὶς καὶ ἐνθυμούμεθα τὰς συντόνους ὅσον καὶ κοπιαστικὰς ἡμῶν ἐρεῦνας ἐν Λακωνικῇ, τῷ 1903, πρὸς ἀνεύρεσιν τοῦ πολυτίμου χειρογράφου, ἀνὰ τὰς μονὰς καὶ τὰς ἐκκλησίας, τὰ δημόσια ἀρχεῖα καὶ τὰς ἰδιωτικὰς συλλογὰς, χωρὶς νὰ κατορθώσωμεν οὔτε κἀν ἐπὶ τὰ ἔχνη αὐτοῦ νὰ τεθῶμεν⁴.

Τοιοῦτον ἐν γενικαῖς γραμμαῖς τὸ βιβλίον τοῦ κ. Κοντογιάννη, τὸ ὁποῖον μετὰ παρα-

¹ *E. Legrand*: Bibliographie Hellénique ou description raisonnée des ouvrages publiés par des grecs au dix — septième siècle. Τόμ. V. Ἐν Παρισίοις 1903, σ. 455.

² *Recherches historiques sur la principauté Française de Morée et ses hautes baronnies*. Τόμ. I. Ἐν Παρισίοις 1845, σελ. LVI. — *La Grèce contemporaine et la Morée*. Ἐν Παρισίοις 1843, σ. 432 κ.ε.

³ Ἱστορικὰ τῆς Ἑλληνικῆς Παλιγγενεσίας ἡ ὁ ἱερός τῶν Ἑλλήνων Ἀγών. Ἐν Ἀθήναις 1873, σελ. 33 ἐν ὑποσημειώσει (α).

⁴ Πρβλ. *Νίκου Α. Βέη*: Κατάλογος τῶν χειρογράφων κωδίκων τῆς ἐν Θεράπυναις μονῆς τῶν Ἀγίων Τεσσαράκοντα [Ἀνατύπωσις ἐκ τῆς Ἐπετηρίδος τοῦ Παρνασσοῦ Η' ἔτους]. Ἐν Ἀθήναις 1904, σ. 1.

δειγματικῆς μετριοφροσύνης ὁ ἐπιστημονικώτατος συγγραφεὺς παρουσιάζει «ὡς τι ἀπλοῦν καὶ μέτριον διάγραμμα» εὐελπιστῶν, ὡς λέγει, «ὅτι καὶ ὠφέλειαν τινα θὰ πορίσῃ καὶ ἀφορμὴν θὰ δώσῃ εἰς δημοσίευσιν ἐγγράφων καὶ μελετῶν πρὸς συμπλήρωσιν τῶν πορισμάτων τῶν ἐρευνῶν» αὐτοῦ.

Χαιρετίζομεν λοιπὸν τὴν καλὴν καὶ ἀεπιδεικτον αὐτὴν μονογραφίαν ἀφ' ἑνὸς μὲν ὡς βάσιν τελειότερων ἔργων ἀφορώντων εἰς τὸ ἄστοχον κίνημα τοῦ Ὀρλώφ καὶ τὰς ἐνεκεν αὐτοῦ δοκιμασίας τοῦ Γένους, ἀφ' ἑτέρου δὲ ὡς ἀπαρχὴν ἐξ ἴσου γενναίων ἔργων, τὰ ὅποια ἀναντιλέκτως δικαιούμεθα νὰ περιμένωμεν ἐκ μέρους τοῦ ἀκαταπονήτου φίλου καὶ συναδέλφου κ. Κοντογιάννη.

ΝΙΚΟΣ Α. ΒΕΗΣ

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΖΩΗ

Ἡ ἐκθεσις τοῦ «Παρνασσοῦ».

Ἡ πανέμορφη ἑταῖρα, ἡ Φύσις, ποῦ δέχεται χωρὶς ἀντίστασιν ὅλων τοὺς ἐναγκαλισμούς, καὶ εἰς ὅλους προσφέρει θερμὰ τὰ χεῖλη, ἔχει καὶ αὐτὴ τὰς προτιμήσεις της. Καὶ ἡ ἀγάπη της, ἐκείνη ποῦ κρύβει τὰ ἡδονικώτερα λόγια καὶ τὰ πιὸ περιπαθῆ φιλήματα, δίδεται εἰς ὀλίγους μόνον, ἐκείνους ποῦ ἠμπόρεσαν νὰ τὴν συλλάβουν γυμνὴν μέσα στὴν πιὸ ὄνειρμένην της ἐμορφίαν καὶ τῆς εἶπαν μὲ συγκίνησιν ὥραϊα πράγματα. Σ' αὐτοὺς θ' ἀποκαλύψῃ ὅλα της τὰ κάλλη καὶ θὰ εἰπῇ ὅλα τὰ μυστικά της, θερμὴ καὶ γλυκεῖα ἐρωμένη ἡ ὁποία ἔχει ἀνάγκην νὰ κάμῃ τὴν ἐρωτικὴν της ἐξομολόγησιν.

Ἐνας ἀπὸ τοὺς ἐκλεκτοὺς αὐτοὺς, ὁποῦ μὲ μᾶτι τεχνίτου εὐρίσκει τὴν στιγμὴν τοῦ ὁργανοῦ τῆς φύσεως, καὶ τὴν ἀποδίδει μὲ χρώματα, τὰ ὅποια ἐπῆρε ἀληθινὰ ἀπὸ τὴν ζωὴν ποῦ περιγράφει, εἶναι ὁ κ. Φωκάς. Τὰ «Ἀθανάτα» του εἶναι μία τέτοια στιγμή. Ἡ φύσις ἀπεκαλύφθη γυμνὴ εἰς τὰ μάτια τοῦ ζωγράφου, σὰν ἄγαλμα ἀρχαίας θεᾶς, καὶ παρεδόθη ὅλη, μὲ ὅλην τὴν ζωτικὴν θερμότητα, ἡ ὁποία δὲν γνωρίζει περιορισμούς, ἀληθινὴ, ὁμηρικὴ, χωρὶς αἰδῶ. Εἶναι αἱ γάμοι τοῦ ἡλίου καὶ τῆς γῆς, μέσα εἰς μίαν μικρὰν, μικροτάτην εἰκόνα βλαστήσεως. Καὶ τοῦτο, μοῦ φαίνεται, εἶναι ἕνα ἀπὸ τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ κ. Φωκά. Ἐκλέγει συνήθως ἕνα τοσοῦτοις κομματάκι τῆς φύσεως, καὶ χύνει μέσα εἰς αὐτὸ τόσην δύναμιν

ζωής, τόσον φως, τόσην ἀλήθειαν, ποῦ τὸ μικρὸν αὐτὸ κομματάκι γίνεται μὴ μεγάλη εἰκὼν. Καὶ τὰ ὀλίγα ἀθάνατα εἶνε ἕνας ὁλόκληρος κόσμος ἀγρίας καὶ ἰσχυρᾶς βλαστήσεως, ποῦ σοῦ δίδει τὴν ἐντύπωσιν πλήρη καὶ τελείαν τῆς μεγάλης εἰκόνας, τὴν ὁποίαν ὁ ζωγράφος ἐμελέτησε καὶ εἶδε καὶ ἀγκάλιασε μὲ τὰ ἑταστικά μάτια του, ὅχι μίαν καὶ δύο φορές ἀλλὰ διαρκῶς, μὲ ἐπιμονὴν καὶ μὲ ἔρωτα. Παρέκει οἱ «Ἀσφόδελοι» του — παστὲλ — μία ἐκδήλωσις τῆς ἰδίας ὀργῶσης φύσεως, ἀπαλωτέρα αὐτῇ ὥς ἐκ τοῦ εἶδους ποῦ ζωγραφίζει καὶ ὥς ἐκ τοῦ εἶδους τῆς ζωγραφικῆς, μὲ ὅχι ὀλιγωτέραν ὅμως πραγματικότητα, σὰν ἀντίθεσις, σὰν ἄλλος τόνος τῆς ἰδίας πλουσίας καὶ χυμώδους υπέρξεως, λεπτοτέρας ὅχι εἰς τὴν σύλληψιν ἀλλ' εἰς αὐτὴν τὴν ὑπόστασιν τῆς. Τὸ τονίζω αὐτὸ διὰ νὰ δείξω τὴν τέχνην τοῦ κ. Φωκᾶ, ἡ ὁποία, μὲ πλήρη ἐλευθερίαν τεχνικὴν, δίδει καὶ πλήρη τὴν πραγματικὴν εἰκόνα τοῦ θέματός του.

Ἔτσι, τὰ μικρὰ αὐτὰ θέματα, αὐτὰ καὶ ἑαυτὰ ἀσήμαντα, ἀπλόνονται ὁλοένα καὶ μεγαλύνουν ἐμπρὸς εἰς τὸν παρατηρητὴν καὶ παραουσιάζουν ὅχι πλέον τὸ ἀσήμαντον ἐκεῖνο θέμα ἀλλὰ τὴν καθολικὴν ιδέαν ἀπὸ τὴν ὁποίαν ὁρμάται ὁ ζωγράφος. Αἱ δύο «Σπουδαί» του συμπληρῶνουν εἰς τὴν ἐκθεσιν αὐτὴν τὸ ἔργον τοῦ κ. Φωκᾶ τὸ ὁποῖον ἰδιαίτερος μᾶς ἐλκύει καὶ ἰδιαίτερος τὸ ἀγαπῶμεν.

Ἐνας ἄλλος ζωγράφος, ἀληθινὸς καὶ εἰλικρινής, εἶναι ὁ κ. Παρθένης. Ἐγραψα εἰς τὰ «Παναθηναία» τῆς 31 Δεκεμβρίου ἰδιαίτερος περὶ τῆς τέχνης τοῦ κ. Παρθένου. Ἐν ἀπὸ τὰ ἔργα περὶ τῶν ὁποίων ὠμίλησα τότε, «Τοπίον τῆς Καβάλλας», ἐκτίθεται σήμερον. Μαζὶ μὲ τὴν «Πεδιάδα τῶν Φιλίππων» καὶ «Ἐπὶ τὴν Ἑλληνικὴν Θάλασσαν» καὶ μαζὶ μὲ τὰ «Προπύλαια» καὶ τὸ «Ἑλληνικὸν Τοπίον» ἀποτελοῦν μίαν ζηλεμένην συλλογὴν. Αἱ εἰκόνες τοῦ κ. Παρθένου, μαζὶ μὲ τὴν ζωὴν τὴν πραγματικὴν ἐνέχουν καὶ τὸ ὄνειρον, τὸ ὁποῖον καθιστᾷ πολὺ ἀγαπητὸν τὸ ἔργον του. Εἰς τὴν «Ἑλληνικὴν Θάλασσαν» εἶνε ζωγραφισμένον ἕνα βραδυνὸν, τὴν ὥραν ποῦ ἡ φύσις, χαυνωμένη, εὐρίσκει κάποιαν ἀνάπαυσιν εἰς τὸ λευκὸν καὶ χρυσεῖον φῶς ποῦ τῆς στέλλει φεύγων ὁ ἥλιος, καὶ ὅπου τὸ φεγγάρι ἀρχίζει νὰ σκορπᾷ τὰ πρῶτα στολίδια του καὶ νὰ συνοδεύῃ μὲ λόγια ἀπατηλὰ τὴν ἐμφάνισίν του. Κάτι συννεφάκια, μὲ πολλὴν τέχνην βαλμένα,

δέχονται τὰς πρώτας λευκὰς θωπείας του, σὰν νὰ θέλουν ν' ἀνακόψουν τὸ ἄτολμον ἀκόμη φῶς του, ποῦ καθρεπτίζεται χαμηλὰ μέσα εἰς τὴν θάλασσαν. Ἐνας ἐλαφρὸς, ἀόρατος παλμὸς τῆς θαλάσσης, καὶ εἰς τὸ βάθος τῆς εἰκόνας ἕνα νησάκι, ποῦ ἀρχίζει νὰ σβύνη εἰς τὸν ὀρίζοντα.

Τί ἀπαλὰ καὶ τί ἁρμονικὰ μεταφέρεται τὸ μάτι εἰς τὴν «Πεδιάδα τῶν Φιλίππων». Μιὰ ἑκτασις γῆς ὀργωμένης, ποῦ χρωματίζεται μὲ χίλιους τόνους, ἡρεμῇ, ὑποτακτικῇ, πηθηνίᾳ γῇ, ποῦ ὑπόσχεται ν' ἀνταμείψῃ τοὺς κόπους τοῦ γεωργοῦ καὶ κομψεύεται μὲ τὴν ἀπλὴν περιβολὴν τῆς, σεμνὴ καὶ ἐργατικὴ ὅπως εἶναι. Καὶ ἐμπρὸς-ἐμπρὸς, δύο γυμνὰ κλωνάρια ὑψώνονται, διὰ νὰ πλαισιώσουν τὴν ἄπειρον ἑκτασιν. Οἱ τόνοι εἶνε χυμένοι μὲ τέχνην πολλήν, καὶ τὸ τοπίον, ἁρμονικώτατον, εἶναι μία ὁρασιότης ἀπόδοσις τῆς ιδέας τοῦ καλλιτέχνη ποῦ ἐθαύμασε ἀπὸ τὴν κορυφὴν τοῦ βουνοῦ τὸ θέαμα τῆς ἐκτεινομένης πεδιάδος.

Τὸ Μοναστήρι τοῦ Πόρου» εἶναι μία ὁραία σπουδὴ τοῦ ἑλληνικοῦ φωτός.

Τοῦ κ. Ἰακωβίδου τὴν τέχνην τὴν γνωρίζουν ὅλοι, καὶ ὅλοι ἐκτιμοῦν τὴν εὐσυνείδητον καὶ μελετημένην καὶ σοφὴν ἐργασίαν του, ὁ ὁποῖος ζωντανεῖ τὰς προσωπογραφίας του. Ἡ προσωπογραφία τῆς κ. Ρ. μὲ τὸ μικρὸν τῆς κοριτσάκι κινεῖ ἀμέσως τὴν προσοχήν. Ἡ τέχνη τοῦ κ. Ἰακωβίδου τὰ λέγει μονομιᾶς, ὅλα ὅσα ἔχει νὰ εἰπῇ, καὶ ὁ θεατὴς ἐλκύεται ἀμέσως μὲ τὴν κατακληκτικὴν ὁμοιότητα τῶν προσώπων καὶ μὲ τὴν ἀριστοτεχνικὴν πλαστικότητα ποῦ δίδει εἰς τὰ σώματα. Ἰσως μάλιστα αὐτὴ ἡ φροντίς τοῦ ζωγράφου, τοῦ νὰ δείξῃ μὲ κάθε μέσον τὴν ἰδιοφυΐαν του, ἀδικεῖ κάπως τὸ αἰσθητικὸν μέρος τοῦ συμπλέγματος, τόσον τελείου εἰς τὰς λεπτομερείας. Ἡ λεπτὴ ἐργασία, οἱ βαθεῖς τόνοι τοῦ φορέματος τῆς κυρίας Ρ., ὑπὸ τοὺς ὁποίους τὸ σῶμα εἶνε τελείως πλασμένον, οἱ ἀνοιχτοὶ χρωματισμοὶ τῆς μικρᾶς ἐν ὥραᾳ ἀντιθέσει, τὸ δροσερὸν προσωπάκι, ποῦ λάμπει ἀπὸ ζωὴν καὶ ἀνθησιν, εἶναι τόσα ἐξαιρετικὰ προσόντα τῆς εἰκόνας αὐτῆς.

Εἰς τὸν κ. Ἰακωβίδου ἡ ἑλληνικὴ ζωγραφικὴ χρεωστᾷ ἀληθινὰ ἀριστουργήματα. Καὶ τὸν ὑψιστον βαθμὸν τῆς τέχνης του φθάνει ὁ καλλιτέχνης μας εἰς τὴν ἀπεικόνισιν τοῦ παιδικοῦ κόσμου, εἰς τὴν ἀνοικτὴν παιδικὴν μορφήν ὅπου εἰκονίζεται ἀνεπιφύλακτος ἡ ψυχὴ. Νομίζω ὅτι διακρίνω εἰς τὰ ἔργα αὐτὰ τὴν

ἀφελὴ ψυχὴν τοῦ ζωγράφου, ἡ ὁποία εἶναι πλασμένη νὰ προσδέχεται καὶ νὰ ἀποδίδῃ ἐκεῖνας τὰς ἐντυπώσεις, αἱ ὁποῖαι ἔρχονται κατ' εὐθείαν ἐτοιμαὶ ἀπὸ τὴν φύσιν. Τότε ἡ ζωὴ ἀναπηδᾷ πλήρως μέσα ἀπὸ τὰ πορτραῖτα του, βαθεῖα, φιλοσοφημένη ἡμπορῶ νὰ εἰπῶ, διότι ὁ ζωγράφος τὴν εἶδε καὶ τὴν ἡσθάνθη.

Ἡ «Σπουδὴ ἐν Ὑπαίθρῳ» ὅπου ἀναφαίνεται ὁ ἀριστοτεχνικὸς χαρακτήρ τοῦ ζωγράφου, εἶναι πραγματικὸν στολίδι τῆς ἐκθέσεως.

Πλησιάζω εἰς τὸ τέλος τῶν ἀπλῶν αὐτῶν καὶ χωρὶς καμμίαν ἀπαίτησιν σημειώσεών μου, καὶ βλέπω ὅτι ἀκουσίως θὰ παραλείψω τόσους ἄλλους καλλιτέχνους οἱ ὅποιοι ἀξίζουν κάποιαν μελέτην καὶ προσοχήν, ἀπὸ τοὺς ὁποίους ὅμως ζητῶ συγγνώμην, ἐπιφυλαττόμενος νὰ ἐπανέλθω. Ὡς εἰπῶ τώρα βιαστικὰ δυὸ λόγια διὰ τὸν κ. Ἐπ. Θωμόπουλον, ὅτι μὲ ἀρέσει πολὺ, ὅτι τὰ χρώματά του, τόσον μουσικῶς συνδυασμένα, μαγεύουν τὸ μάτι εἰς τὴν «Φθινοπωρινὴν Πρωΐαν» καὶ τὸ «Θερινὸν Ἡλιοβασίλεμα», καὶ ὅτι αἱ δύο ἄλλαι εἰκόνες του ὑπολείπονται πολὺ. Διὰ τὴν δεσποινίδα Σοφίαν Λασκαρίδου θέλω νὰ περιμένω ἀκόμη. Πρὸς τὸ παρὸν ἐνθυμούμαι μὲ πολλὴν εὐχαρίστησιν τὰ πρῶτα ἔργα τῆς ὥραᾳ, φωτεινὰ, ἀληθινὰ. Τώρα κάτι ζητεῖ καὶ θὰ περιμένω ἕως ὅτου τὸ εὔρη. Τὸν κ. Γιαλλινᾶν τὸν γνωρίζετε, ὅσοι τὸν εἶδατε μίαν φοράν. Καὶ πάλιν πρέπει νὰ ὁμολογήσω πὼς εἰμαι ἄδικος σπεύδων νὰ τελειώσω τὸ ἀρθράκι μου.

Πολὺ εὐελπίς μου φαίνεται εἰς τὴν γλυπτικὴν ὁ κ. Ι. Βούλαρης μὲ τὸ «Ἀνάγλυφον» του. Τοῦ κ. Σόχου τὰ προπλάσματα δὲν μοῦ λέγουν μεγάλα πράγματα. Τί καλὰ ποῦ κάνει ὁ κ. Βροῦτος καὶ δὲν ἀνακατώνεται μὲ ἐκθέσεις. Ἐκτελεῖ τὰς παραγγελίας του ἡσυχᾶ ἡσυχᾶ καὶ... ἄς φάνε οἱ ἄλλοι δόξα.

Ἐνα ὄνομα, δοξασμένον καὶ ἀγαπητὸν, γύνει μέσα εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ «Παρνασσού» τὸ μεγάλο του φῶς, μὲ ἕνα παλαιὸν σκίτσο του. Σταματῶ μὲ λατρείαν, καὶ ἀναπολῶ ὅλον τὸν ὥραϊον κόσμον ποῦ ἦντλησες ἀπὸ τοῦ ἔθνους σου τὴν ψυχὴν καὶ τὸν ἀπέδωσες εἰς αὐτὸ μὲ τὰς ἰδανικωτέρας μορφάς, μὲ τὰ ἐυγενέστερα σχήματα, μὲ τὰ χρώματα τὰ πιὸ ὀνειρεμένα, ὦ μεγάλη ψυχὴ τοῦ Γύζη.

KIMΩΝ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΕΚ ΠΑΡΙΣΙΩΝ

Ἰππόλυτος Στεφανηφόρος: πόση δροσιὰ νεότητος καὶ ποῖον ἄρωμα ἀγνότητος ἐκχύνεται ἀπὸ τὸ ὄνομα τοῦ παρθενικοῦ ἥρωος τοῦ ἐραστοῦ τῆς σεμνῆς Ἀρτέμιδος! Εἶνε θαυμασιὰ πραγματικῶς ἡ βαθεῖα καὶ ἀφθίτος ζωὴ ποῦ ἐνυπάρχει εἰς τοὺς ἀρχαίους αὐτοὺς μύθους ὅπως τοὺς διέπλυνεν ἡ δαιμονία ποιήσις τῶν ἀρχαίων τραγωδῶν, οὕτως ὥστε μετὰ πάροδον χιλιετηριδίων νὰ συγκινοῦν καὶ νὰ φέρουν εἰς ἀποκόσμη ἡμῶν τὰς ψυχὰς τῶν θεατῶν.

Ἡ παράστασις τοῦ Ἰππολύτου Στεφανηφόρου κατὰ μεταφράσιν ἢ μᾶλλον προσαρμογὴν τοῦ Jules Bois, ἐδόθη κατὰ πρῶτον εἰς τὸ ἀρχαῖον θέατρον τῆς Ὁράγης, τὸ κάλλος δὲ τοῦ ἀρχαίου διακόσμου συνετέλεσε νὰ ἀναδείξῃ ἐτι μᾶλλον τὰς καλλονὰς τῆς τραγωδίας. Ἐδῶ εἰς τοὺς Παρισίους, ἡ αἴθουσα τοῦ θεάτρου Ὀδέον, δὲν εἶχε βεβαίως τὸ μεταφέρον τὴν φαντασίαν εἰς τοὺς ἡρωϊκοὺς χρόνους, ἀλλὰ τὸ κάλλος τοῦ δράματος, ὑποβοηθούμενον ἀπὸ τοὺς ὁραίους καὶ εὐήχους στίχους τοῦ μεταφραστοῦ καὶ ἀπὸ τὴν τελείαν ὑπόκρισιν τῶν ἡθοποιῶν, ἐξέλαμψε νικηφόρον.

Ὁ Jules Bois ἠκολούθησε κατὰ τὸ πλεῖστον πιστῶς τὴν ἀρχαίαν τραγωδίαν, οἱ στίχοι δ' εἰς πολλὰ μέρη εἶνε πιστὴ καὶ ζωντανὴ ἀπόδοσις τῶν στίχων τοῦ πρωτοτύπου· ἐνίοτε ὅμως ὁ συγγραφεὺς προέβη εἰς ἀλλαγὰς ὧν τινες εἶνε ἀπαραίτητοι κατὰ τὴν νεωτέραν ἀντίληψιν τῶν σκηνηκῶν ἀναγκῶν, ὡς π. χ. ἡ παράλειψις τοῦ προλόγου κατ' ὃν ἡ Ἀφροδίτῃ ἐκθέτει τὴν ὅλην ὑπόθεσιν τοῦ δράματος· ἐπίσης δικαιολογεῖται ἀπὸ τὰς ἀπαιτήσεις τῆς συγχρόνου καλαισθησίας ἡ εὐρυτέρα ἀνάπτυξις τοῦ χαρακτῆρος τῆς Φαίδρας καὶ ἡ παρεισαγωγὴ σκηνῆς ἐν ἡ αὐτῇ ἡ ἰδία προσπαθεῖ νὰ σαγήνευσῃ τὸν Ἰππόλυτον, ἐνῶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ τραγωδίᾳ δὲν ἔρχεται κατ' ὅλον εἰς ἀντιπαράστασιν πρὸς αὐτὸν· ἄλλως τε ἡ τοιαύτη ἐκτενέστερα περιγραφή τοῦ ἀνόμου ἔρωτος τῆς βασιλίσσης εἶχε γίνῃ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Ἑυριπίδου εἰς ἄλλο του ἔργον τὸν «Ἰππόλυτον καλυπτόμενον» ὅπερ ὁ Σενέκας ἐμίμηθη ἐν τῇ Φαίδρα του. Ὀλιγώτερον ὅμως δικαιολογεῖται, καὶ φαίνεται περιττὴ καὶ πλεονάζουσα ἡ ὑπὸ τοῦ Jules Bois, κατὰ μίμησιν τῆς Φαίδρας τοῦ Racine ἀπόδοσις εἰς τὸν Ἰππόλυτον ἐρωτικοῦ αἰσθηματος πρὸς τινὰ τῶν Τροϊζηνίων παρθένων, αἰσθηματος ὅπερ ἀλλοιώνει τὸν χαρακτήρα τοῦ ἥρωος ὡς ἄγνον ἐραστοῦ τῆς Ἀρτέμιδος καὶ αὐτὴν τὴν ψυχολογίαν τῆς Φαίδρας μεταβάλλει, ἀποδίδον τὴν συγγεράν αὐτῆς ἐκδήλῃσιν ὅχι εἰς τὴν πληγείσαν φιλοτιμίαν τῆς καὶ τὸν περυσινῶν ἐρωτᾶ ἀλλ' εἰς κοινὴν ἐξοικονομίαν.

Ὅλην ὅμως τὴν καλλονὴν τοῦ πρωτοτύπου διατηρεῖ ἐν τῇ παραφράσει τοῦ Jules Bois τὸ τέλος τοῦ δράματος ὅπου ὁ Ἰππόλυτος, θύμα τῆς ἀδίκου κατὰ τὸν Θεῶς, φέρεται αἰμόφυρτος καὶ ἡμιθανὴς πρὸ τοῦ ἀγάλματος τῆς Ἀρτέμιδος, αἰσθάνεται τοὺς ἀφορήτους πόνους, οἵτινες τὸν κατατρυχῶν, πρᾶγμένους ἀπὸ τὴν γλυκεῖαν πνοὴν τῆς θεᾶς καὶ ἀπὸ τοὺς λόγους τῆς οἵτινες τοῦ προλέγουσαν ἀθανασίαν, καὶ ἀποδίδει εἰς τὴν ἀγκάλην τοῦ πατρὸς του.

Οἱ στίχοι δὲ ὧν ὁ νεώτερος ποιητὴς ἐνέδωκε τὸν ἀρχαῖον μῦθον εὐήχοι, ἁρμονικοὶ καὶ δυνατοί, ἀποδίδουν ἀριστα τὴν ἐντύπωσιν τῶν ἡρωϊκῶν χρόνων, ὅπου οἱ θνητοὶ ἦσαν ὁρατοὶ καὶ δυνατοὶ ὡς οἱ θεοὶ τῶν ὀλίγων δὲ μόνον ἀπόστασις τοὺς ἐχώριζε ἀπὸ τοὺς ἀθανάτους, πληρουμένη καὶ αὐτὴ ὑπὸ τῶν ἡμετέρων. Ὅσον διὰ τὴν τελειότητα τῆς ὑποκρίσεως, ὅτι καὶ ἂν εἴπῃ τις θὰ ὑπολειφθῇ τῆς ἀληθείας. Ἰδίως ἡ Δις Sergine ὡς Φαίδρα, εἴτε κρύπτονσα τὸν ἐρωτὰ τῆς εἴτε παραδιδόμενη εἰς αὐτὸν, πότε δειλὴ καὶ συνεσταλμένη, πότε θαυματοποιὴ καὶ προκλητικὴ ἢ μανιώδης καὶ ἀπειλητικὴ, ὅλησεν ὑπέρτοχος· κάθε τόνος τῆς φωνῆς τῆς,

κάθε της κινήσει, τὸ κάλλος τοῦ σώματός της ὑπὸ τοὺς διαφανεῖς πέλους, κάθε πτυχὴ τοῦ μανδύου της ἐμάγευε τοὺς θεατὰς καὶ τοὺς μετέφερε εἰς τοὺς κόσμοις τοῦ αἰωνίου κάλλους. Τὰ ὄρατα δὲ σκηνικά καὶ ἡ γλυκεῖα μελαγχολία τῆς ἀρχαίας μουσικῆς τοῦ Rameau ἥτις συνῶδευε τὰ χορικά συνετέλουν εἰς ἀπόλαυσιν ἀπαράμιλλον.

Διὰ τὰ μεταβῆ τις ἀπὸ τὴν λατρείαν τοῦ κάλλους καὶ τῆς ζωῆς εἰς τὴν θρησκείαν τοῦ ἑλέου καὶ τῆς ἀγάπης δὲν ἔχει παρὰ τὴν ὑπάγῃ μετὰ τὸν Ἱππόλυτον νὰ ἀκούσῃ τὰ Πάθη τοῦ Χριστοῦ ἀπὸ τὸν Bach, διότι ἡ νεωτέρα θρησκεία βεβαίως εὖρε τὴν τελειότεραν τῆς ἔκφρασιν ἐν τῇ μουσικῇ, ἥς τὰ αὐλότερα καὶ πνευματικώτερα οὕτως εἰπεῖν τεχνικά μέσα προσαρμόζονται καλλίτερα πρὸς τὸν ψυχικώτερόν της χαρακτῆρα. Ἀκούων τις τὰς συγκινητικὰς μελωδίας καὶ τὰ δραματικά *recitatifs*, τὰ ὁποῖα ἐνέπνευσαν καὶ τὸν σοφὸν καὶ κάπως σχολαστικὸν μουσουργὸν τοῦ 18ου αἰῶνος οἱ λόγοι τοῦ Εὐαγγελίου, οἱ ἐκδιδόντες τὴν ἱερὰν τραγωδίαν τοῦ Γολγοθᾶ, αἰσθάνεται τὸ θεῖον τῆς ἐμπνεύσεως ὑπ' ἥς θὰ κατεῖχτο ὁ εὐσεβὴς συνθέτης καὶ ἥτις τὸν ἔφερεν εἰς τὰς ὑψίστας κορυφὰς τῆς τέχνης. Ἡ ἐκτέλεσις τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ αὐτοῦ μουσουργήματος ὑπὸ τῆς Schola Cantorum, τῇ συμπτύξει διακεκριμένων καλλιτεχνῶν, ὑπῆρξεν ἀξία τοῦ ἱδρύματος τοῦ τόσον συντελέσαντος εἰς τὴν ἐνίσχυσιν τὸς μουσικῆς κινήσεως κατὰ τὰς ἡμέρας μας ἐν Γαλλίᾳ.

ΙΩΝ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΟΛΑ μεταβάλλονται εἰς τὸν τόπον μας ἐκτὸς ἀπὸ τὸ κυβερνητικὸν σύστημα μετὰ τὸ ὁποῖον κανονίζεται ὁ δημόσιος βίος μας. Ἡ σημερινὴ Κυβέρνησις ἐθέριε τὴν ἐλπίδα ὅτι θὰ ἔφερε κατὰ ριζικῶς ἀνακαινιστικὸν εἰς τὸν διοικητικὸν μας ὄργανισμὸν καὶ τὸ πολιτικὸν μας σύστημα. Τίποτε ὅμως ἀπὸ ὅλα αὐτὰ δὲν ἔγινε. Ὁ προϋπολογισμὸς ὑπεβλήθη εἰς τὴν Βουλὴν γνήσιος κατιῶν ὅλων τῶν προηγουμένων εἰς τὰς γενικὰς γραμμὰς του. Ἐγενεῖαν μόνον μερικὰ περικυβερνητικὰ κονδυλίων αἱ ὀλιγώτερον ὀδονηραὶ, δηλαδὴ αἱ ὀλιγώτερον προσωπικαί, καὶ διὰ τῆς εὐκοσμίας ἐξόδων ὁ ἑκατομμυρίων δραχμῶν καὶ περισσεύμα ἄλλο τόσον. Χωρὶς μέθοδον μεταρρυθμίσεως, δηλαδὴ χωρὶς νὰ ἀλλάξωμεν συνήθειαν Κυβερνήσεως καὶ χωρὶς νὰ κατορθώσωμεν αὐξήσιν τῶν πόρων μας πιστεύομεν εἰς τὴν ἀνόρθωσιν καὶ τὴν ἀναγέννησιν. Ὁμοιάζομεν μετὰ τὸν οἰκονομικῶς ναυαγῆσαντα οἰκογενεὶαρχὴν ὁ ὁποῖος ἀντὶ νὰ μεταβάλλῃ ἔξεις καὶ νὰ ἐπιζητήσῃ τὴν αὐξήσιν τῶν πόρων του, σκέπεται νὰ κόψῃ τὸν καπνὸν καὶ καθησυχάζει τὴν συνειδήσιν του, ἂν καὶ ἐνδομύχως αἰσθάνεται ὅτι θὰ εἴναι δύσκολον νὰ ἀντισταθῇ εἰς τὸν πειρασμὸν τοῦ καπνίσματος. Ἐτσι καὶ ἡ Κυβέρνησις ὡς περιττὴν πολυτέλειαν καὶ ὡς ἐλάττωμα διοικητικὸν συνεχῶς οὐλοῦν νομοῦς καὶ κατήργησε μερικὰ πρωτοδοξεία. Οὕτω καὶ οἰκονομία γίνεται καὶ ἡ διοίκησις ὅσον καὶ ἡ δικαιοσύνη βελτιώνεται. Μὲ ἓνα σμπάρο δύο τρυγῶναι! Αἱ ἄλλαι οἰκονομίαι ἔγεναν μετὰ τὸν περιορισμὸν μερικῶν κονδυλίων διὰ τὰ ὁποῖα δὲν εἴναι ἀπὸ τὸν εἰσὶν κατὰ τὸν νόμον συμπληρωματικὰς πιστώσεις. Αἱ λεπτόταται αὐταὶ μεταβολαὶ εἰς τὰ ἄρθρα τοῦ προϋπολογισμοῦ εἶχαν ἐπαναστατικὴν ἀπήχησιν εἰς τὰς ἐπαρχίας τὰς στερουμένας τῶν Πρωτοδικείων τῶν. Ἡ Κορίνθος ἐμμήθη τὸ Θέρισον καὶ τὸ ὑπερέβη μετὰ τὴν χορὴν τῆς δυναμίτιδος! Ἡ μέθοδος τῆς λαϊκῆς ἐξεγέρσεως ἡ ἀκριβέστερον τῆς ὀχλαλῆς ἐπέτυχε ἔως

τώρα. Ἡ τρυφερά μαμὰ ὅταν ἰδῇ εἰς νευρικὴν ἐξεγερσιν τὸ παιδάκι της ὑποχωρεῖ, θαυπεῖ, τοῦ δίδει κανένα γλυκὸ καὶ ἡ ἡσυχία γίνεται στὸ σπῆτι. Τὴν δὲ διαβολο! Τὸ ἑλληνικὸν Κράτος δὲν εἶνε μετρητὰ διὰ τὴν φερθὴ ἀλλοιώτικα. Οἱ Κορίνθιοι ἐπῆραν τώρα τὸ Πρωτοδικεῖον, καὶ τὴν ὥραν ποῦ ἀρχίζαν νὰ σκέπτονται καὶ διὰ Ἐφετεῖον ἔρχεται ἡ κ. Κυβέρνησις νὰ τοὺς ἀφαιρέσῃ, ὅτι τοὺς ἔδωκε! Ἡ πολιτικὴ μέθοδος εἰς τὴν Ἑλλάδα εἶνε νὰ φωνάξῃς διὰ τὴν βρῆξιν τὸ δίκιο σου. Τὸ γνωρίζουν καλὰ οἱ Κορίνθιοι ὅσον καὶ οἱ Ἡεῖοι. Ἀδιάφορον ἂν τὴν ἰδίαν ὥραν ποῦ παρουσιάζομεν ἐσωτερικῶς ὅσιν ἀδιοικήτου καὶ ἀκυβερνήτου, ζητοῦμεν τὴν Κρήτην.

Ἐάν δὲν προέξεται νὰ ἐκλείψῃ καὶ ἡ σκιά τῆς αὐθεντίας τοῦ Κράτους, τὸ κυβερνητικὸν πρόγραμμα θὰ ἐφαρμοσθῇ ἀλλὰ τὸ οἰκονομικὸν πρόβλημα θὰ μείνῃ ἀγωνιστικὸν ἄλυτον. Ἦδη ἡ Κυβέρνησις ἔχει ἀνάγκην δανείου 15 ἑκατομμυρίων διὰ τὰ ἐλλείμματα τὰ ὁποῖα ἐσωρεύθησαν μετὰ τὸ 1897. Βλέπετε ἡ ἱστορία ἐπαναλαμβάνεται. Εὐτυχῶς τὰ ἐξωτερικὰ δάνεια εἶνε κομμένα ἀπὸ τὸν ἔλεγχον. Λοιπὸν ἐσωτερικόν.

Κατὰ καλὴν τύχην ὅμως ἐπὶ κεφαλῇ τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς εὐρίσκεται ἀνὴρ ὁ ὁποῖος γνωρίζει ἀριστα νὰ σταθμίσῃ τὰς ἠθικὰς ὑποχρεώσεις του εἰς τὸ Κράτος καὶ συναισθάνεται τὴν εὐθύνην τοῦ ἀξιώματος του. Δὲν ὑπάρχει διὰ τοῦτο φόβος νὰ ἀνοίξῃ καμμίαν πληγὴν κυμαίνοντος χρόνου, ἀπὸ τὴν ὁποῖαν νὰ ἐνεργῇ ἀφαιμάξεις ἡ Κυβέρνησις. Ὅταν μετὰ τὸν ἐργαστικὸν αὐτὸν τρόπον κλείσουν ὅλαι αἱ θύραι τῶν ἐκτάκτων ἐσόδων τοῦ προϋπολογισμοῦ, τότε θὰ παρουσιασθῇ κυβερνήσις μετὰ πρόγραμμα ριζικῶς ἀνακαινιστικόν, ἀνάλογον τῶν περιστάσεων, τὸ ὁποῖον διὰ προσωρινὸν κλονισμὸν θὰ ἀνοίξῃ νέον δρόμον δημοσίου βίου εἰς τὴν Ἑλλάδα. Μερικὰ φιλοσοφικά συστήματα ἀποφαίνονται ὅτι αἱ περιστάσεις δημιουργοῦν τοὺς ἀνδρας. Ἄς ἐλπίσωμεν ὅτι ἀπὸ τὰς δεινὰς περιστάσεις θὰ ἐκκολληθῇ ὁ δεινὸς ἀνὴρ.

Τὸ Κρητικὸν ζήτημα εἰσῆλθε καθ' ὅλα τὰ φαινόμενα εἰς τὴν ὁδὸν τῆς τελικῆς λύσεως. Τοῦτο δύναται νὰ συναχθῇ ἀφ' ἐνὸς ἐκ τῆς πληροφορίας ὅτι οἱ ἐπαναστάται εἶνε διατεθειμένοι ὑπὸ τὸν ὄρον τῆς ἀμνηστίας νὰ καταθέσουν τὰ ὄπλα. Ἀφ' ἑτέρου ἐκ τῆς διεξαγωγῆς ἐν τῇ Ἑλληνικῇ Βουλῇ συζητήσεως ἐπὶ τοῦ ζητήματος ἡ συζήτησις αὕτη διεξήχθη ἐντὸς τοῦ ὁρίου τῆς λεπτότητος τὴν ὁποῖαν ἀπαιτεῖ ἡ φύσις αὐτῆς τῆς ὑποθέσεως ἀπέληξε δὲ εἰς δηλώσεις τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ διὰ τῶν ὁποίων διεσκεδάσθη σχεδὸν ὁ φόβος τοῦ διορισμοῦ συμπαραδρόμων εἰς τὸν πρίγκηπα καὶ ἐπομένως τῆς παραιτήσεως αὐτοῦ τοῦ Ἀμοστοῦ. Διὰ τῶν δηλώσεων τούτων ὁ κ. Δηλιγιάννης κατήγαγε κοινοβουλευτικὸν θρίαμβον ἐξ ἐκείνων οἱ ὁποῖοι δὲν εἶνε σπάνιοι εἰς τὸν βίον τοῦ γηραιοῦ πολιτευτοῦ, κατορθώσας διὰ φρασσεολογίας κάπως κενολόγου ἐν πολλοῖς, ἀλλὰ μὴ-μον-απικῆς καὶ περιεσκεμμένης νὰ εἰπῇ ὅσα ἔπρεπε καὶ ὅσα ἡδύνατο μετὰ τινος ἐξάρσεως καὶ κατὰ τρόπον θέσαντα τέρμα εἰς πᾶσαν περαιτέρω συζήτησιν. Ἡ ὑπόσχεσις τῆς ἀναθεωρήσεως τοῦ Κρητικοῦ πολιτεύματος καὶ ἡ ἐλπίς διοικητικῆς τινος προσεγγίσεως τῆς Κρήτης μετὰ τῆς Ἑλλάδος θὰ ἐπιφέρουν ταχέως τὴν ὀριστικὴν ἀποκατάστασιν τῆς ὁμαλῆς τάξεως εἰς τὴν νῆσον

ΑΓΡΙΠΠΑΣ

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΤΕΧΝΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Εἰς τὴν Ἰσπανίαν ἐορτάσθη πανηγυρικώτατα ἡ τριακοσίοστή ἐπετηρὴς τοῦ Δὸν Κιχώτου τοῦ μεγάλου ἰσπανοῦ συγγραφέως. Ἰσως ἐνθυμεῖσθε τὴν μορ-

φὴν τοῦ Θεοβάντες εἰς τὴν ἑλληνικὴν μετάφρασιν τοῦ Σκυλίτη. τοῦ τόσον δημοτικοῦ ἥρωος. Ὁ ἴδιος ὁ Θεοβάντες δίδει τὴν αὐτοπροσωπογραφίαν του εἰς τὸν πρόλογον τῶν *Novelas ejemplares*: «Ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς μετὰ τὸ μακροῦλό πρόσωπον, μετὰ μαλλιά καστανά, μετὰ ἀνοιχτὸν μέτωπον, μετὰ μάτια ζωηρά, μετὰ χαμπυλωτὴν, ἀνάλογον ὅμως, μύτην, μετὰ γένεια ἀργυρὰ — πρὸ εἰκοσι ἐτῶν ἦσαν χρυσὰ — μετὰ μεγάλες φαβορίτες, μετὰ στόμα μικρὸν ποῦ ἔχει δόντια λιγιστά — ὅχι περισσότερα τῶν ἑξή, καὶ αὐτὰ ἄσχημα καὶ κακοβαλμένα — μετὰ ἀνάστημα οὐτε μεγάλο οὐτε μικρὸν μετὰ χροῖα ποῦ κλίνει μᾶλλον πρὸς τὸ λευκὸν παρά πρὸς τὸ μελαγχροινόν, λίγο σκυφτὸς καὶ λίγο βαρὺς στὸ βάδισμα, εἶναι ὁ συγγραφεὺς τῆς Γαλατείας, τοῦ Δὸν Κιχώτου τοῦ Μαγκηοῦ καὶ τοῦ Ταξειδιοῦ εἰς τὸν Παρνασσόν. αὐτὸς ποῦ κοινῶς ὀνομάζεται Μιγκέλ δὲ Θεοβάντες Σααβέδρα».

Βέβαια θ' ἀναγνωσθῶν μ' ἐνδιαφέρον ὀλίγαι βιογραφικαὶ σημειώσεις τοῦ Θεοβάντες. Ἐγεννήθη τὴν 9 Ὀκτωβρίου 1547 εἰς τὴν Ἀλκάλαν δὲ Ἑνάρρες. Μικρὸς ἀκόμη ἀγαποῦσε τὰ βιβλία. Οἱ γονεῖς του ἠθέλουν νὰ τὸν κάμουν ἱερέα ἢ ἱατρόν. Ἀλλ' ἄλλως ἐδοξε τῷ Θεοβάντες. Ἦρξεν νὰ γράφῃ στίχους. οἱ ὁποῖοι ἔγιναν δεκτοὶ ἀρκετὰ ψυχρά. Αὐτὸ τὸν ἔκαμε νὰ φύγῃ ἀπὸ τὴν Ἰσπανίαν. Ἐπῆγε εἰς τὴν Ρώμην, ὅπου ἡ ἀνέχεια τὸν ἠνάγκασε νὰ εἰσελθῇ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν ἐνὸς καρδινάλιου. Ἀγανακτιμένος μετὰ τὸν ἑαυτὸν του διὰ τὴν ἐκλογὴν του, γίνεται στρατιώτης. Εἰς τὴν περιφημίαν ναυμαχίαν τῆς Ναυπάκτου εἶδε πολλὴν γενναϊότητα. Μία σφαῖρα τοῦ ἀφῆρεσε τὸ ἀριστερὸν χερὶ. Τὸ στρατιωτικὸν ἐπάγγελμα τὸν ἔφερε αἰχμαλώτον ἐνὸς ἀγρίου ἀλγερινοῦ πειρατοῦ. Αὐτὸς μετὰ δεκατέσσερες ἄλλους αἰχμαλώτους συμπατριώτας του ἐπιχειροῦν νὰ δραστεύσων διὰ μιᾶς ὑπονόμου ἀλλὰ προσδίδονται. Ὁδηγοῦνται πρὸς τοῦ βασιλέως τοῦ Ἀλγερίου, ὁ ὁποῖος ἐρωτᾷ ποῖος εἶναι ὁ ἀρχηγὸς τῆς συνωμοσίας. «Ἐγώ, λέγει ὁ Θεοβάντες. Σώσε τοὺς ἀδελφούς μου. κ' ἐμένα σκότωσέ με». Ὁ βασιλεὺς ἐθαύμασε τὸ θάρρος του. τὸν παρέδωσε ὅμως εἰς τὸν κύριόν του. Ἐπεχείρησε τώρα νὰ ὑποκινήσῃ ὅλους τοὺς χριστιανικοὺς αἰχμαλώτους κατὰ τοῦ δεσποτοῦ των. Ἡ συνωμοσία ἀνεκαλύφθη, ἀλλ' ἡ γενναϊότης του καὶ πάλιν ἐπεβλήθη καὶ ἐσώθη ἀπὸ τὸν θάνατον. Ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἀλγερίου Ἀζάν, ἐνθουσιασμένος μετὰ τὸν Θεοβάντες τὸν ἐξαγοράζει. Ὁ Θεοβάντες γράφει τὴν τύχην του εἰς τὴν μητέρα καὶ τὴν ἀδελφὴν του αἱ ὁποῖαι, πτωχαὶ, ἐπώλησαν ὅτι εἶχαν καὶ ἔφεραν 300 χρυσὰ δοῦκα ὡς λύτρα διὰ τὸν υἱόν των. Ὁ Ἀζάν ἀλήθεως πεντακόσια. Οἱ μοναχοὶ τῆς Ἀγίας Τριάδος συγκινηθέντες συνεπλήρωσαν τὸ ποσὸν καὶ ὁ Θεοβάντες ἠλευθερώθη τὸ 1580.

Ἦτο τότε τριάντα ἐτῶν. Ἡθέλησε μετὰ τὴν ἐργασίαν του νὰ ζήσῃ τώρα τὰς δύο γυναῖκας, αἱ ὁποῖαι ὅλα ἐθυσιάσαν χάριν αὐτοῦ. Ἦρξεν μετὰ τὴν Γαλατίαν, τῆς ὁποίας ἔγραψε τὰ ἑξῆ πρῶτα βιβλία χωρὶς ποτὲ νὰ τὴν τελειώσῃ. Τὸ ἔργον εἶχε καλὴν ὑποδοχὴν. Τὸ ἴδιον ἔτος ἐνυμφεῖται ἀλλ' ἡ νύμφη ἦτο πτωχή. Τώρα ἔγραψε κωμωδίας. Ἀλλ' ἀφίνει καὶ τὸ θεᾶτρον καὶ γίνεται ὑπάλληλος εἰς τὴν Σεβίλλην. Ἐκεῖ ἔγραψε τὰ διηγήματά του.

Πενήντα περίπου ἐτῶν ἔγραψε τὸ πρῶτον μέρος τοῦ Δὸν Κιχώτου. Καμιά ἐπιτυχία. Ὁ Θεοβάντες τότε ἐκδίδει ἀνώνυμος εἶδος κριτικῆς τοῦ ἔργου του ὅπου ἔλεγε ὅτι ὁ Δὸν Κιχώτος εἶναι λεπτὴ σάτυρα θύγους μεγάλου καὶ ἰσχυροῦ πρόσωπα. Τὸ δόλωμα ἔπασσε καὶ ὅλος ὁ κόσμος ἐδιάρβωσε τὸν Δὸν Κιχώτον. Ἀλλ' οἱ κριτικοὶ τὸν κατεδίκασαν καὶ ὁ Θεοβάντες ἀπογοητευμένος ἔπαυσε νὰ γράφῃ. Ἦρξεν πάλιν σκληρὰ ἡ πτωχεία.

Τότε ἓνας Ἀρραγωνέζος διὰ νὰ ἐκδικηθῇ τὸν Θεοβάντες γράφει συνέχειαν τοῦ Δὸν Κιχώτου, ἓνα ἔλεει-

νὸν ἔργον, εἰς τὸ ὁποῖον ἔγραψε ὕβρεις κατὰ τοῦ Θεοβάντες. Ὁ Θεοβάντες ἀντὶ ἀπαντήσεως γράφει τὸ δεύτερον μέρος τοῦ Δὸν Κιχώτου καὶ ἡ ἀξία του ἀναγνωρίζεται γενικῶς.

Ὁ Θεοβάντες ἐργαζόμενος μέχρι τῶν τελευταίων τῶν ἡμερῶν ἀπέθανε τὸ 1616 ἐξηνταεξ ἑτῶν. τὴν ἰδίαν ἡμέραν ποῦ ἀπέθανε καὶ ὁ Σαῖξπηρ

ΘΕΑΤΡΟΝ

ΕΔΟΘΗ τελευταίως εἰς τὸ Παρίσι τὸ κωμειδύλλιον τοῦ Catulle Mendès. Σκαρρόν, μελοποιηθὲν ὑπὸ τοῦ Φεϊνάλδου Χάν. Εἶνε γνωστὴ ἡ φυσιογνωμία τοῦ Σκαρρόν εἰς τὰ γαλλικὰ γράμματα. Ἡ ζωὴ του μετέχει ὀλίγον τοῦ μύθου. Ὑπῆρξε ἓνας ἀπὸ τοὺς πρῶτους ἐραστὰς δύο φημισμένων καλλονῶν τῆς Μαριὸν Δελόρμι καὶ τῆς Νινὸν δὲ Λαγκλό. Μίαν φορὰν κατὰ τὰς ἀπόκρεως μετημφιεσθῆσαν αὐτὸς καὶ δύο φίλοι του, εἰς ἀγρίους. Τὰ παιδιά καὶ ὁ λαὸς ἔτρεχαν κατόπιν των μετὰ ἀπειλὰς διὰ νὰ σωθῶν, τὴν στιγμὴν ὅπου περνοῦσαν μίαν γέφυραν, ἔπεσαν καὶ οἱ τρεῖς εἰς τὸν ποταμὸν. Οἱ δύο φίλοι τοῦ Σκαρρόν ἐπνίγησαν ἐκεῖνος ἐσώθη ἀλλ' ἔμεινε παράλυτος. Σαράντα ἐτῶν, ἀσχημὸς, παραλυτικὸς, ἠγάπησε τὴν Φραγκίσκαν Δ' Ὁμπι-νιέ, κατόπιν Κυρίαν Μαιντενόν. Ἡ Φραγκίσκα ἦτον τόσον πτωχή, ὥστε, ὅταν ὁ Σκαρρόν τῆς ἐπρότεινε νὰ τὴν νυμφεῖται, ἐδέχθη. Ὅταν ὁ συμβολαιογράφος τὸν ἠρώτησε τί προῖκα τοῦ ἐδίδε ἢ νυμφῆτός του. εἶπε: «Δύο μεγάλα ἔξυπνα μάτια, μία ωραιότατη μέση, δύο ὄρατα χέρια καὶ πολλὴν ἔξυπνάδα». — «Καὶ σεις τί τῆς δίδετε;» — «Τὴν ἀθανασίαν». Κατὰ τὰς συναθροίσεις ὅμως αἱ ὁποῖαι ἐγένοντο εἰς τὸ σπῆτι τοῦ Σκαρρόν ἡ Φραγκίσκα δὲν ἔμεινε (φαίνεται) ἀδιάφορος εἰς τὸ αἰσθημα τοῦ νέου Βιλαρσώ.

Περί τοῦ χαρακτῆρος τοῦ Σκαρρόν, τοῦ γελωτοποιοῦ αὐτοῦ ὁ ὁποῖος προξενεῖ θλίψιν, καὶ τῆς πτωχῆς αὐτῆς, τὴν ὁποίαν λιχνίζουσιν φιλόδοξα ὄνειρα, πλέκεται τὸ δράμα τοῦ Μανδῆς. Εἰς τὴν τελευταίαν πρᾶξιν ἡ ζωὴ αὐτῆς ἡ δύσμορος, δύσμορος κατὰ τὸ πνεῦμα καὶ κατὰ τὸ σῶμα, ἡ τόσον δυστυχισμένη, ποῦ δὲν ἐγνώρισε ποτὲ τὴν ἀλήθειαν τὴν ἀληθινὴν, προκαλεῖ τὴν συγκίνησιν καὶ τὸν οἶκτον

ΕΠΕΙΔΗ ὁ λόγος περὶ Σκαρρόν, ἴσως δὲ εἶναι ἄκαιρος μία μετάφρασις τῆς αὐτοπροσωπογραφίας του:

«Εἶμαι τριάντα ὀκτὼ ἐτῶν... Ἦμουν μιά φορὰ καλοκαμωμένος μολοντὶ κοντὸς ἡ ἀρρώστεια μου μ' ἔκανε ἀκόμη πρὸς κοντὸν κατὰ ἓνα ὀλόκληρο πόδι. Τὸ κεφάλι μου λίγο χονδρὸ γιὰ τὸ ἀνάστημά μου. Τὸ πρόσωπό ἀρκετὰ γεμάτο γιὰ νὰ λησμονῇς τὸ ξεροκακὸ σῶμα μου. τὰ μαλλιά μου, ἀρκετὰ γιὰ νὰ μὴν φορῶ περούκα. εἶνε πολλὰ ἄσπρα, καὶ ἂς μὴν τὸ θέλῃ ἡ παροιμία. Βλέπω ἀρκετὰ καλά, μολοντὶ χονδρὰ τὰ μάτια μου. εἶναι δὲ γαλανὰ. τὸ ἓνα βαθύτερα χωμένο ἀπὸ τὸ ἄλλο πρὸς τὸ μέρος ποῦ σκῶβω τὸ κεφάλι. Ἡ μύτη μου καλοῦτοκα καμωμένη. τὰ δόντια μου, ποῦ ἦταν μιά φορὰ μαργαριτάρια τετράγωνα, ἔχουν τώρα τὸ χροῖμα τοῦ ξύλου καὶ γρήγορα θὰ πάρουν χροῖμα μολυβί. μὲν λείπουν ἐνάμιση δόντι ἀπὸ τὸ ἀριστερὸ μέρος καὶ δύομιση ἀπὸ τὸ δεξιόν. ἔχω καὶ δύο μισοχάλασμένα. Ἡ γάμπες μετὰ τὰ μερὰ ἐσηματίζαν μιά φορὰ ἀμβλεία γωνία, ἔπειτα ὀρθογώνιον καὶ ἔπειτα ὀξεία γωνία. τὸ ἴδιο σχηματίζουν τὰ μερὰ μετὰ τὸν κορμό. τὸ κεφάλι μου γέρνει πρὸς τὸ στομάχι καὶ ἔτσι μοιάζω ἀρκετὰ μετὰ ἓνα Ζ. Τὰ χέρια καὶ ἡ γάμπες μου ἔχουν γίνῃ μικρογραφίαι. καὶ ὅλος μαζί εἶμαι μικρογραφία τῆς ἀνθρωπίνης ἀθλιότητος. Αὕτη ἀπάνω κατὰ εἶναι ἡ εἰκὼν μου».

BYZANTIAKA

ΕΙΣ τὴν ἀναγραφὴν τῶν ἐν τῷ τμήματι τῆς βυζαντινῆς ἀρχαιολογίας πεπραγμένων. ἢν κατεχώρισεν εἰς τὰ «Παναθηναία» ὁ καλὸς φίλος μας καὶ διαπρεπὴς ἐπιστήμων κ. Α. Ἀδαμαντίου, εἶναι ἀνάγκη — σχετικῶς πρὸς τὰ παρ' ἐμοῦ ἀνακρινόμενα — νὰ προσθέσω λέξεις τινάς.

Τὸ ὅτι ἡ Παναγία φέρει τὴν ἐπωνυμίαν τῆς Γοργοεπηκόου εἰς πλείστα μέρη τοῦ Ἑλληνικοῦ, τοῦτο εἶνε πασίγνωστον εἰς τὰς Ἀθήνας ἐτιμᾶτο ὡς «*Ἀθηναία Γοργοεπηκοῦς ἢ Σώτειρα*» (Σωτήρα).

Ὅτι ἡ ἐπωνυμία τῆς τοῦ Θεοῦ Δυνάμεως ἐπροσωποποιήθη εἰς γίνιν Δύναμιν, δὲν ἀποκλείει τὴν παρ' ἐμοῦ ἀνακρινωθεῖσαν ἀλήθειαν ὅτι ἐν Ἀθήναις τιμᾶται ἡ Παναγία καὶ ὡς Ἀγία Δύναμις ἐορταζομένη κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ Γενεσίου αὐτῆς).

Τέλος εἰς τὴν συζήτησιν περὶ τοῦ ὅρου *Χριστιανική ἢ Βυζαντινὴ* (Βυζαντιανή) ἀρχαιολογία, ὑπεστήριξα τὸ δεύτερον, εἰπὼν, ὅτι πρόκειται περὶ ἐπιστημονικοῦ ὅρου γενομένου δεκτοῦ κατ' ἐπέτασιν καὶ ὡς ἐκ τοῦ ἐπικρατεστέρου.

Μήπως, εἰπον, λέγοντες Μυκηναϊκὸς πολιτισμὸς ἐννοοῦμεν τὸν πολιτισμὸν μόνον τῶν Μυκηνῶν καὶ λέγοντες κλασικὴ ἀρχαίτης ἐννοοῦμεν τὴν ἀρχαίτητα εἰς στενῶς διακεκριμένα ὅρια;

Τὴν μετὰ τοῦ κ. Ζηοῦ καὶ κ. Λαμπάκη συζήτησιν δὲν παρηκολούθησα φρονῶ ὅμως ὅτι εἰς τὴν ἐμὴν ἱστορίαν τῶν Ἀθηναίων (τόμ. Β') ἔλυσα τοπογραφικῶς τὰ περὶ τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀγίου Διονυσίου τοῦ Ἀρεοπαγίτου.

Πρόθυμος
Δ. ΓΡ. ΚΑΜΠΟΥΡΟΓΛΟΥΣ

Περὶ τῆς ἀνακρινώσεως Δ. Γρ. Καμπούρογλου εἰς τὸ τοπογραφικὸν καὶ τὸ τῆς Βυζαντιανῆς ἀρχαιολογίας τμήμα τοῦ Διεθνoῦς Ἀρχαιολογικοῦ Συνεδρίου Ἀθηνῶν.

Εἰς τὰ Κατάστιχα τῶν ταξειδιωτῶν ἢ περιοδευτῶν Καλογήρων, εὐρίσκει τις ἀληθὴ θησαυρὸν τοπογραφικῶν πληροφοριῶν. Ἐπίσης οἱ Ἐξαρχοὶ περιοδεύοντες, συνέτασσον περιγραφὰς τῶν τόπων, οὓς ἐπεσκέπτοντο ἐξαρχικῶς· τοιαύτη δὲ τις περιγραφὴ, ἢ τοῦ Ἐπισκόπου Ναζιανζοῦ Ἰγνατίου, ἐδημοσιεύθη ἐν τοῖς ἐμοῖς «Μνημείοις τῆς Ἱστορίας τῶν Ἀθηναίων», καταρτισθεῖσα παρὰ τοῦ Ἰγνατίου τούτου ἐκ παλαιότερων κειμένων μετὰ προσθήκης νεωτέρων πληροφοριῶν, καὶ παρέχουσα ἐπιχείρημα πρὸς ὑποστήριξιν τῆς γνώμης ἡμῶν, ὅτι ἴσως καὶ τὸ γνωστὸν περὶ Ἀθηναίων ἀνώνυμον τοπογράφημα (Ἀνώνυμος Βιέννης) νὰ εἶναι περιγραφὴ Ἐξαρχική.

Ἡ ἀνεύρεσις καὶ συγκέντρωσις ἔξαρχικῶν ἐκθέσεων κυρίως, ὡς καὶ τῶν ἐν τοῖς καλογηρικοῖς καταστίχοις τοπογραφικῶν πληροφοριῶν, ὑποδεικνύεται ὡς ὠφελιμωτάτη εἰς τὴν Ἐπιστήμην.

Ἡ Νέα Κυρά.

Ἐν Ἀθήναις, ἀπὸ τῶν παλαιῶν χρόνων μέχρι τῶν πρὸ τῆς ἐγκαταστάσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ Βασιλείου, ἐτιμᾶντο ἰδιαιτέρως τοπικοὶ τινες Ἅγιοι — ὁ Ἅγιος Διονύσιος, ἢ Ἅγία Φιλοθέη, ὁ Ἅγιος Μιχαὴλ ὁ Νέος (ὁ Κηποπόλις) καὶ ἄλλοι. — Ἀλλὰ κυρίως αἱ Ἀθηναῖαι, ὡς εἶπεν, πειραδεδομένα εἰς τὴν λατρείαν τῆς Θεοτόκου.

Πάνδημος λιτανεὶα ἐτελεῖτο κατὰ τὴν ἐορτὴν τῆς Ἀποδόσεως (τὴν ἐνάτην δηλ. ἀπὸ τῆς ἐορτῆς τῆς

Κοιμήσεως ἡμέραν, τὰ κοινῶς ἐννιάμερα), ἐορτὴν ἐξόχως ἀθηναϊκὴν.

Προηγεῖτο παλαιὰ τῆς Παναγίας εἰκὼν, τοῦ ἐν Δαφνῶ τύπου, ἔλπετο τὸ ἱερατεῖον καὶ πάντες οἱ κάτοικοι κατὰ τάξιν — πρῶτοι οἱ Δημογέροντες μετὰ τῶν λοιπῶν Ἀρχόντων, φέροντες τὴν ἰδιαιτέραν αὐτῶν ἐνδυμασίαν, κατόπιν οἱ νοικοκυραῖοι καὶ παζαῖται καὶ εἰτα οἱ λοιποὶ κάτοικοι κατὰ συντεχνίας ρουφέτια ὀνομαζόμενας μετὰ τῶν προϊσταμένων αὐτῶν.

Τὴν κυριαρχίαν ταύτην τῆς Θεοτόκου ἐν Ἀθήναις ἀποδεικνύουσι πρὸς ταῖς σχετικαῖς παραδόσεις καὶ οἱ πολλοὶ ναοί, οἱ ἐπ' ὀνόματι ταύτης τιμώμενοι — ἀλλὰ καὶ αἱ διάφοροι ἐπωνυμίαι αὐτῆς. Καὶ αὗται μὲν, ἀναγραφόμεναι καὶ ἐν ἐργοῖς ἄλλων, συνεκεντρώθησαν κυρίως ἐν τῇ ἐμῇ «Ἱστορίᾳ τῶν Ἀθηναίων». Εἰς ταύτας προσθέτω σήμερον ἄλλην τινά, ἥτις χρησιμεύει ὡς χαρακτηριστικὸν ἐνωτικὸν σημεῖον τῆς παλαιᾶς ἐν Ἀθήναις λατρείας τῆς Παρθένου Ἀθηνᾶς, καὶ τῆς νεωτέρας, τῆς Ἀειπαρθένου Μαρίας. Εἰς παλαιὰν δηλαδὴ εἰκόνα ἐκκλησίας τινὸς ὑπὸ τὴν Ἀκρόπολιν, ἐκ τῶν παλαιότερων τῆς πόλεως, μὴ σφραγισμένη πλέον σήμερον, ἐπονομάζεται ἡ Θεοτόκος *Νέα Κυρά*, εἰς ἀντίθεσιν τῆς *Παλαιᾶς Κυράς*, δηλαδή καθ' ἡμᾶς τῆς κόρης τοῦ Διὸς.

Ἐκ Κωνσταντινουπόλεως:

Μαζὶ μετὰ τὴν ἀνοιξιν ποὺ μᾶς ἐκάλυψε καὶ βασιλεὺς τῶρα ἐδῶ, μαζὶ μετὰ τὴν ὀρδὴν τὰ κρυμμένα μέσα στὰ δροσερά φυλλώματα, τὰ σκιερὰ καὶ βελούδινα, ἕνα ἄλλο περιπαθὲς ἀηδόνι μᾶς ἐπεσκέφθη καὶ μᾶς ἐμάγευσεν μετὰ τὸ ἐξαίσιον ᾄσμα, μετὰ τὴν θερμὴν καὶ χρυστάλλινον φωνὴν του.

Ἡ κυρία Νίνα Φωκά — γνωστὴ εἰς τὰς Ἀθήνας ἀπὸ τὴν συναυλίαν ποὺ ἔδωκε πρὸ δύο ἐτῶν εἰς τὸν «Παρνασσόν» — ἐτραγουδῆσε εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ Ἑλληνικοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὑπὲρ τοῦ ἐξόχως ἐθνικοῦ αὐτοῦ ἰδρύματος.

Ὅπως τὸν περασμένον αἰῶνα ἡ περίφημος ὁμότεχνος τῆς Ἰζνὴν Λίντ ἐπεκλήθη ἀηδὼν τοῦ Βορρᾶ, ἡμπορεῖ καὶ αὕτη νὰ ὀνομασθῇ τὸ Ἀηδὼν τῆς Ἀνατολῆς. Ἀπὸ καιρὸν εἰς καιρὸν ἐμφανίζεται καὶ τὸ ᾄσμα τῆς μαγεύει ἀπὸ τὴν μίαν ἄκρην ἕως τὴν ἄλλην τὸν Ἑλληνικὸν κόσμον τῆς Ἀνατολῆς. Διότι παρουσιάζει ἀδελφωμένα μαζὶ μετὰ τὰ ἔξοχα προσόντα καὶ τὴν τεχνικὴν τελειότητα τὴν διακρίνουσαν τὰς μεγάλας ἀοινοῦς τοῦ εἵδους τῆς (Soprano Leggero) καὶ μίαν περικυβερταμένην καὶ δυνάμιν ἐκφράσεως ἢ ὁποία μόνον τὰς δραματικὰς καλλιτεχνίδας χαρακτηρίζει. Σκορπᾷ ἀφθονὰ καὶ ἀκόπως αἰθερίους λαρυγγισμοὺς καὶ τεχνικώτατες *trilles* μετὰ ἀδαμαντίνην διαύγειαν, καὶ μαζὶ μὲν αὐτὰ ἡ ψυχὴ τῆς ἐκχύνεται ἀκράτητος εἰς δραματικὰς φράσεις, καὶ αἱ θερμαὶ ἀναπάλσεις τῆς φωνῆς τῆς εἰς τοὺς χαμηλοὺς φθόγγους συγκινοῦν ὅπως καὶ τὸ περιπαθέστερον κοντράλτο.

Τὴν κυρίαν Φωκά συνώδευεν ἡ γνωστοτάτη ἐν Κωνσταντινουπόλει πιανίστρια δεσποινὶς Σοφία Ἰωαννίδου. Ἡ καλλιτέχνις εἰς τὴν ὁποίαν ὀφείλεται ἐξ ἴσου ἡ λαμπρὰ ἐπιτυχία τῆς συναυλίας αὐτῆς, ἐν πρώτοις συνώδευσε μετὰ ἀληθινὴν στοργὴν τὸ ᾄσμα τῆς συναδέλφου τῆς. Ἐστόλισε δὲ μετὰ τὴν ἐκτέλεσιν τριῶν ὀργανιστικῶν τεμαχίων, τοῦ προανακραυγασμένου τοῦ *Ραχμάνινοφ*, τοῦ *Πολωνικοῦ ᾄσματος τοῦ Σοπέν* καὶ τοῦ *Ἀλέγρο τοῦ Γρήγ*, τὴν σπανίαν αὐτὴν καλλιτεχνικὴν βραδυὰν ἢ ὁποία εἶχε τὸ ἐξαιρετικὸν γνώρισμα νὰ ἀποτελεῖται ἐκ καθαρῶς Ἑλληνικῶν στοιχείων. Ἡ δὲ Σοφία Ἰωαννίδου πρόκειται πολὺ προσεχῶς νὰ ἐγκατασταθῇ εἰς τὰς Ἀθήνας.

Μ.

* Τῆς «Κυράς τὸ Καντήλη».

* Περὶ τῆς ἀνακρινώσεως μου ἀποστέλλω ὑμῖν.

ΔΙΑΦΟΡΑ

ΕΞΕΔΟΘΗ τελευταίως ἕνα βιβλίον περὶ τοῦ γάλλου ἡθοιοποιοῦ Τάλμα, περιέχον διαφόρους πληροφορίας περὶ τῆς ζωῆς του Ἰδοῦ πῶς διηγεῖται ὁ ἴδιος εἰς ἕνα φίλον του μίαν σκηνὴν τῆς πραγματικῆς ζωῆς, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἐπροσπάθει νὰ διδασχθῇ:

Τὸ πρῶτὸ πηγαίνω συχνὰ εἰς τὴν ἀγοράν. Ἐκεῖ, καὶ ὄχι μέσα εἰς τὰ βιβλία, μελετῶ τὴν ἀνθρωπίνην καρδίαν. Μίαν ἡμέραν εἶδα νὰ μαλώσουν δύο ἄνθρωποι τοῦ λαοῦ. Νὰ ἐβλέπατε τί ὠραῖοι ποὺ ἦσαν μέσα εἰς τὴν ὁργὴν των! Ὁ ἕνας ἄρπαξε ἀπὸ ἕνα κρεοπωλεῖον ἕνα μαχαίρι, καὶ ἠπειλῆσε τὸν ἀντίπαλόν του ὑψώνων τὸ ὄπλον: «Φυλάξου. τοῦ λέγει μανιώδης, ἢ σὲ σκοτώνω!» Ὅταν ἐπὶ τῇ σπῆτι μου ἐνθυμιόμην ἀκόμη τὴν σκηνὴν αὐτήν.

Ἐπειτα ἀπὸ ὀλίγας ἡμέρας ἔπαιξα τὸν ρόλον τοῦ Αἰγίσθου εἰς τὴν Μερόπην. Εἰς τὴν πέμπτην πρᾶξιν φθάνω κρατῶν τὸν Πέλεον καὶ ἀπειλῶν ἀκόμη τὸν Πόλυφοντῆν, μοιλονότι τὸν εἶχα κυτρήσει. Ἦτον ἡ ἐπανάληψις τῆς σκηνῆς τῶν δύο ἐκείνων ἀνθρώπων τῆς ἀγορᾶς. Φαίνεται πῶς ἦμουν ἐξοχος!

ΕΓΓΡΑΦΗ ἐπανελημμένης, ὅτι ὁ ῥῶσος συγγραφεὺς Γόρκυ, κατὰ τὴν φυλάκισίν του εἰς τὸ φρούριον Πετροπαυλόσκυ, προσεβλήθη ὑπὸ φυματιώσεως. Ὁ δικηγόρος του ἐρωτηθεὶς εἶπε ὅτι οἱ συγγενεῖς τοῦ Γόρκυ λέγουσι ὅτι βήχει συχνὰ καὶ ὅτι ἔχει αἱμοπτυσίας. Ὁ ἴδιος ὅμως ὁ Γόρκυ δὲν θέλει νὰ ὁμιλήσῃ περὶ τῆς υγιείας του οὔτε φροντίζει περὶ αὐτῆς. «Δὲν ἀξίζει λέγει, τὸν κόπον νὰ ζῇ κανεὶς διὰ νὰ σκέπτεται ὁλόενα τὴν υγιάν του καὶ νὰ φοβῆται τὸν παραμικρότερον ἀνεμὸν ἄλλως τε αἰσθάνομαι πολὺ καλὰ».

Καὶ ὅμως ὁ ἱατρὸς τῶν φυλακῶν ἀνέφερε συμπληρωματικὰ φθίσεως. Ὁ Γόρκυ ζῇ λιτώτατα διότι ἐξοδεύει διὰ τοὺς ἄλλους. Ὁλοκλήρους βιβλιοθήκας ἀποστέλλει εἰς χωρία τῆς πατρίδος του πρόθυμος πάντοτε. Ὑπάρχει ἡ ἰδέα ὅτι ὁ Γόρκυ εἶναι πλούσιος καὶ πτηματίας ὅτι ἔχει ἐπιπλὰ τὰ ὁποῖα στοιχίζουν 24,000 ρούβλια. Κάποτε εἰς μίαν Βιοτεχνικὴν ἔκθεσιν ἐθαύμαζε ἕνα ὠραῖον ἐπιπλὸν, τὸ ὁποῖον ἐτιμᾶτο 150 ρούβλια. Ὁ κατασκευαστής, ὁ ὁποῖος ἦτο παρὼν, παρεκάλεσε τὸν συγγενεὴν νὰ τὸ δεχθῇ ὡς δῶρον. Ἐκ τούτου ὁ θρύλος τῶν ἐπιπλῶν τοῦ Γόρκυ, ὅτι στοιχίζουν 24,000 ρούβλια.

ΣΚΕΨΙΣ γίνεται καὶ πάλιν εἰς τὴν Ρωσίαν περὶ ἐνώσεως τῆς Βαλτικῆς καὶ τῆς Μαύρης θαλάσσης. Τὸ σχέδιον αὐτὸ ἐκτελούμενον θὰ δώσῃ μεγάλην ζωὴν εἰς τὸ ρωσσικὸν ἐμπόριον καὶ θὰ μεταβάλῃ τὴν θέσιν τῆς Ρωσίας ναυτικῶς. Ἡ διώρυξ θὰ ἔχῃ μῆκος 1600 χιλιόμετρα, θὰ φωτίζεται δι' ἡλεκτρομοῦ, τὸ δὲ ταξίδι μετὰ τῆς Βαλτικῆς καὶ Μαύρης θαλάσσης θὰ διαρκῇ πέντε ἡμέρας περίπου. Ἡ κατασκευὴ τῆς διώρυγος θὰ διευκολύνῃ καὶ τὴν ἀποξήρανσιν ἀπεράντων ἐλῶν μετὰ τὴν Δβίνα καὶ Δνίπερ.

ΕΛΑΒΑΜΕΝ τὴν ἀκόλουθον ἐπιστολήν, τὴν ὁποίαν δημοσιεύομεν εὐχαρίστως χωρὶς νὰ εἰμεθα καὶ καθ' ὅλα σύμφωνοι.

Φίλε Κύριε,

Ἐν τῷ ὑπ' ἀρ. 107 τεύχει τῶν «Παναθηναίων», λόγου γιγνομένου περὶ μεταφράσεων τῶν ἀρχαίων ἡμῶν τραγικῶν, παραβάλλοντα ἑπτὰ στίχοι τοῦ ἐμοῦ κειμένου τῶν «Τρωάδων», πρὸς εἰκοσι στίχους ἄλλης μεταφράσεως τῆς «Μηδείας» ἐκπονηθείσης ἐν ἀπλῶ ἰδιώματι. Ἀφίεται δὲ ὁ ἀναγνώστης νὰ φαντασθῇ τὸν σπαρακτικὸν θρήνον τῆς Μηδείας μετὰ τὴν γλῶσ-

σαν ποὺ ὁμιλεῖ ὁ Ποσειδῶν εἰς τοὺς στίχους τῶν Τρωάδων.

Ἐν τῷ Ἀθηναϊκῷ τύπῳ παρήλασαν κατὰ τὰ τελευταῖα δύο ἔτη διάφοροι μεταφράσεις ἀρχαίων τραγικῶν, ἀλλὰ μὲν ἐν κανονικῷ ἰδιώματι, ἀλλὰ δὲ ἐν ἀπλῶ προήλθε δ' εἰς φῶς τὸ εὐφρόδουνον ἀποτέλεσμα ὅτι ἡ ἐφημερίς ἢ φιλοξενήσασα ἀμφοτέρων τῶν σχολῶν τὰ δοκίμια, καίπερ πρὸς τὴν ἀπλοποίησιν τοῦ καθ' ἡμᾶς ἰδιώματος ἀποκλίνουσα, αὐτὴ καὶ κατεδίδασκε τὴν χρῆσιν τῆς δημοτικῆς ἐν τῇ τραγῳδίᾳ.

Ἐν δὲ τῇ προκειμένῃ περιπτώσει, ἐπειδὴ ἐκ τοῦ κειμένου τῆς «Μηδείας» παρελήφθη τὸ μέρος ἐν ᾧ ἡ μῆτηρ κλαίει τὴν ἐπικειμένην ἀπώλειαν τῶν τέκνων, ἡ παραβολὴ θὰ ἦτο εὐστοχωτέρα, ἂν καὶ ἐκ τοῦ κειμένου τῶν «Τρωάδων» παρετίθεντο οἱ στίχοι δι' ὧν ἡ Ἀνδρομάχη κλαίει τὸν ἐπικείμενον φρόνον τοῦ Ἀστυνάκτου· οὕτω διὰ τῆς συγκρίσεως τῶν ὁμοειδῶν εὐχερεστερὰ θὰ καθίστατο ἡ λύσις τῆς ἀπορίας. Ἀλλὰ καὶ οὕτως, ἔκρινα πρόσφορον νὰ ὑποδείξω πῶς θὰ ἐφανταζόμην τὸν ὄντως σπαρακτικὸν θρήνον τῆς Μηδείας ἀπὸ σκηνῆς ἀπογεγλωπμένης, διασώζοντα μὲν τὸ τραγικὸν ὅρος, κατὰ τὴν ἀπὸ δ' ἅμα παντὶ τῷ ὁπωσοῦν ἑλληνικῆς παιδείας μετέχοντι· ἂν δ' ἡ μετάφρασις τυγχάνῃ πρὸ παντὸς μίμησις, τίς μίμησις τελειότερα ἐκείνης ἥτις ἐγγυτέρα τῷ πρωτοτύπῳ ὑφίσταται;

Ὁ τέκνα, τέκνα, πόλις μὲν καὶ οἶκῳ
ὑμῶν εὐρέθη, ἔνθα, φεῦ! μακρὰν ἐμοῦ
τῆς δυστυχῆς μητρὸς ἀεὶ θὰ μένητε
ἐγὼ δ' εἰς ἄλλην γῆν φυχὰς πορεύομαι,
πρὶν εὐτυχῇ ὑμᾶς ἰδοῦσα εὐφρανθῶ,
πρὶν ἢ τὸν γάμον, τὴν γυναικα, τὴν εὐνὴν
ὑμῶν κοσμήσω τὰς λαμπάδας φέρονσα.
Ὡς δυστυχῆς ἐγὼ τοῦ ἦθους ἔνεκα!
ὑμᾶς ὡς μάτην μάτην, τέκνα, ἔθρεψα
καὶ μάτην ἢ ταλαίπωρος μοχθήσασα,
κατηναλώθην μεριμνώσα, στένονσα
καὶ τὰς ὀδύνας τὰς σκληρὰς τοῦ τοκετοῦ
μάτην, ὦ τέκνα προσφιλεῖ, ὑπέμεινα.
Καιρὸς τις ἦν καθ' ὃν ἐγὼ ἡ δύστηνος
πολλὰς μὲν ἐν ἡμῖν ἐλπίδας ἔτρεφον,
καὶ βοηθοὺς τοῦ γήρατος ἀνέμενον,
καὶ, δὲρ ὄντως τοῖς ἀνθρώποις ποθητὸν,
θαυοῦσα ἤλπιζον διὰ χεῖρας ὑμῶν
ταφῆς νὰ τύγῃ εὐπροεπὺς τὸ σῶμά μου.
Νῦν δ' ἡ γλυκεῖα προσδοκία ὤλετο!

Ὁ προσφιλεῖς, γλυκύτατον ἀγκάλισμα,
ὦ ἀπᾶν μοι εἰς θωπείας πρόσσωπον,
ὦ γλυκύτατη μοι προῆ τῶν τέκνων μου
ὑπάγετε, ὑπάγετε, ἀδύνατον
ὑμᾶς εἰσεῖν νὰ προσβλέπω, ἀλλ' οἰκτρῶς
ὑπὸ τῶν συμφορῶν κινῶμαι τῶν ἐμῶν.
Τὸ τόλμημα γιγνώσκω ὃ τεκταίνομαι
ἀλλ' ὁ θυμὸς τῶν βουλευμάτων μου κρατεῖ,
ὅς τῶν μεγίστων τοῖς ἀνθρώποις συμφορῶν
καὶ πράξεων κακῶν τυγχάνει αἴτιος.

Γνωστὸν ὅτι οἱ ἀριστοὶ τῶν ἡμετέρων κριτικῶν ἀντὶ τῶν μεταφράσεων καὶ ἀναλύσεων προέκριναν σχολία ἐπὶ τῶν κειμένων, διορθώσεις καὶ κριτικὰς ἐρημνείας· ἐκεῖνοι δ' οἵτινες πρῶτοι μετέφρασαν κείμενα ἀρχαίων τραγικῶν, προέκριναν ἰδιώμα δύναμενον

νά διατήρησι τὸ ἦθος τοῦ λόγου ἀπαραιμείων· πολ-
λάκις δὲ κατεδείχθη ὅτι τὸ ἀπλοῦν ἰδίωμα οὐδεμίαν
ποτὲ δύναιται νὰ ἐξῇ σχέσιν πρὸς κείμενον ἀρχαίας
τραγωδίας

Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, τῇ 3 Ἀπριλίου 1905.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ Σ. ΚΑΣΔΑΓΛΗΣ

ΠΡΟΤΟΜΗ ΤΟΥ ΣΟΛΩΜΟΥ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

Τῇ πρωτοβουλίᾳ τῶν «Παναθηναίων»

— ἀδεία τοῦ Ὑπουργείου —

Ἐκ προηγουμένων εἰσφορῶν Δρ. 1889.40
Ἰ. Σωτηρόπουλος » 10.—
Μαριγίτσα Ζητουριάτη » 2.—
Δρ. 1.901.40

ΟΛΙΓΟΣΤΙΧΑ

Ἦρχισε τὰς παραστάσεις του τὸ Ἑλληνικὸν Μελό-
δραμα ἀνασταθέν καὶ πάλιν ὑπὸ τοῦ ἀκαταπονήτου
κ. Δ. Λαυράγκα.

Ἐπὶ τῇ ἑκατονταετηρίδι τοῦ θανάτου τοῦ Σίλλερ,
ἡ Γερμανία ἐτίμησε μὲ πανδήμους ἐορτάς τὸν μεγά-
λον ποιητὴν.

Προσεχῶς ἐκδίδονται ἀναμνήσεις τῆς Ἀδέλας Κο-
λὲν περὶ τοῦ Ἀλφρέδου Μυσσέ. Ἡ Ἀδέλα Κολὲν
εἰσῆλθεν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ ποιητοῦ κατὰ τὸ 1835
καὶ ἔμεινε μέχρι τοῦ θανάτου του. Εἶνε ἤδη ἐννεήντα
ἐτῶν.

Εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας τῆς Ἀμερικῆς αἱ ἐκ-
διδόμεναι ἐφημερίδες καὶ τὰ περιοδικὰ ἀναλογοῦν
ἓνα πρὸς 3400 κατοίκους. Εἰς τὴν Εὐρώπῃ ἡ ἀνα-
λογία εἶναι ἓνα πρὸς 7.500.

Κατὰ τὸν ἀπολογισμὸν τοῦ μηνὸς Φεβρουαρίου τῆς
Γαλλικῆς-Κομωδίας, τὸ ἔργον τὸ ὁποῖον ἀπέφερε τὰς
περισσότερας εἰσπράξεις ἦτο ὁ Οἰδίου Τύραννος.
Τὰ ἄλλα ἔργα ὑπολείπονται κατὰ πολὺ.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

ΛΕΞΒΙΑΚΑ ἦτοι Συλλογὴ λαογραφικῶν περὶ Λέ-
σβου πραγματειῶν, βραβευθεῖσα ἐν τῇ γλωσσικῇ δια-
γωνισμῷ διὰ τοῦ πρώτου τῆς ἐν Ἀθήναις Γλωσσικῆς
Ἑταιρείας βραβεῖου, ὑπὸ Σπ. Ἀναγνώστου, scho-
λάρχου. (Βιβλίον Α' ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ τῆς ἐν Λέσβῳ
λαλουμένης γλώσσης. Βιβλίον Β' ΓΛΩΣΣΑΡΙΟΝ πε-
ριέχον πλείστα τοῦ Λεσβιακοῦ ιδιώματος λέξεις, φρά-
σεις, παροιμίας, εὐχάς, ἀράς, προλήψεις, ἥθη καὶ ἔθι-
μα τῶν Λεσβίων. Βιβλίον Γ' ΣΥΛΛΟΓΗ δημοτικῶν
παραμυθίων, αἰνιγμάτων καὶ παντὸς εἶδους ᾠσμάτων).
Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ Τυπογραφείου Ἀνέστη Κων-
σταντινίδου, 16ον σελ. α'-ιη' καὶ 1-272.

Ἡ ΕΤΑΙΡΙΑ «Ἡ ΕΘΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ» ΠΡΟΣ ΤΟ
ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΕΘΝΟΣ 1905 ὑπὸ τῆς ἐταιρείας «Ἡ
Ἑθνικὴ Γλῶσσα». Στέλλεται δωρεὰν εἰς τοὺς ζη-
τοῦντας ἀπ' εὐθείας αὐτὴν τὴν ἐταιρίαν, ἐδρεύουσαν
ἐν Ἀθήναις.

Ο ΑΡΧΙΣΤΡΑΤΗΓΟΣ ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗΣ δράμα
μετὰ 14 πρωτοτύπων ἀσμάτων ὑπὸ Θεοδώρου Δημ.
Κληρονόμου. καὶ Ἀντωνίου Ἰωάν. Ἀντωνιάδου —
Ἀθῆναι τυπογραφεῖον Κουσουλίνου σχ. 16ον σελ. 104
δρ. 3

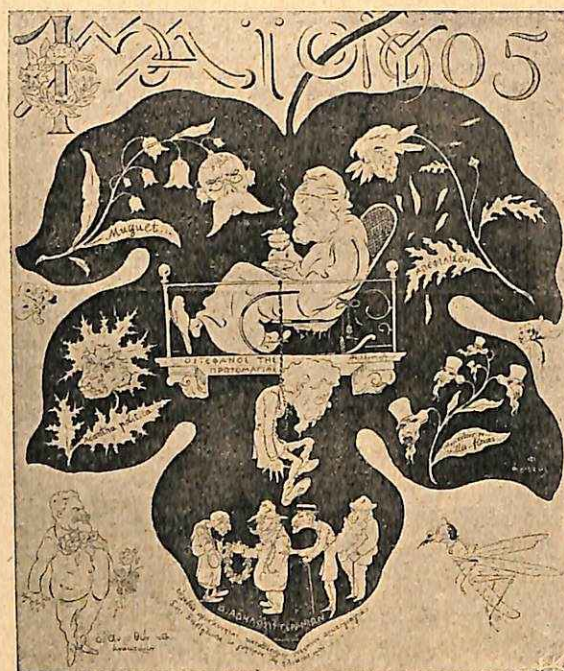
ΕΚΘΕΣΙΣ ΤΩΝ ΠΕΠΡΑΓΜΕΝΩΝ τοῦ ἐν Ἀθή-
ναις μουσικοῦ καὶ δραματικοῦ συλλόγου ἀπὸ 1 Σε-
πτεμβρίου μέχρι 31 Αὐγούστου 1904 σχ. 8ον σελ. 24.
Ἐν Ἀθήναις τύποις Π. Δ. Σακελλαρίου.

Φ. ΝΕΓΡΗ Λόγος ἐπὶ τῶν οἰκονομικῶν τοῦ Κρά-
τους ἐκφωνηθεὶς ἐν τῇ Βουλῇ κατὰ τὴν συνεδρίαν
τῆς 7 Μαΐου 1905 8ον σελ. 16. Ἐν Ἀθήναις τύποις
Π. Δ. Σακελλαρίου 1905.

ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟΝ Ἡ ΑΓΙΑ ΣΟΦΙΑ λογόδοσις περὶ
τῶν πεπραγμένων τοῦ ἔτους 1904. — Τυπογραφεῖον
Π. Δ. Σακελλαρίου Ἀθῆναι.

Ἡ ΓΕΛΟΙΟΓΡΑΦΙΑ ΤΟΥ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΥ

Ἐκ τῆς ἐφημερίδος «Ἀθῆναι»

ΔΩΡΑ

ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΑΣ ΜΑΣ

Τόμοι τῶν «ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΩΝ» κομψότατα χαρτοδεμένοι με χρωματιστὸν ἐξώ-
φυλλον. Ἐκαστος τόμος ἀποτελεῖται ἐκ 400 σελίδων.

Τόμος Α'.	(1900)	πρὸς Δρ. - Φρ.	6	ἀντὶ	13
Τόμος Β'.	- ΣΤ' (1901 - 3)	ἕκαστος τόμος	»	»	» 7 » 13
Τόμος Ζ'.	- Η' (1903 - 4)	»	»	»	» 9 » 13

Νικόλαος Γύζης εἰδικὸν τεύχος τῶν «ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΩΝ» ἀφιε-
ρωμένον εἰς τὸν Ἑλληνα καλλιτέχνην με 26 εἰκόνας Δρ. - Φρ. 1 ἀντὶ 2.

Διονύσιος Σολωμὸς τεύχος εἰδικὸν τῶν «ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΩΝ»
ἀφιερωμένον εἰς τὸν ἐθνικὸν ποιητὴν με διαφόρους εἰκόνας » » 1 » 2.

Τὸ Λεύκωμα τῶν «ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΩΝ» » » 1 » 2.

Τὰ ἀνωτέρω ἀποτελοῦν ὠραιότατα δῶρα πρὸς οἰκείους καὶ φίλους.
Αἱ ἀνωτέρω τιμαὶ εἶναι ἐλεύθεραι ταχυδρομικῶν τελῶν.

Τὸ τίμημα τῶν παραγγελιομένων ἀποστέλλεται μαζί με τὴν παραγ-
γελίαν διὰ ταχυδρομικῆς ἢ τραπεζικῆς ἐπιταγῆς.

ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟΝ ΝΕΥΡΙΚΩΝ ΝΟΣΗΜΑΤΩΝ

ΕΝ ΠΑΤΗΣΙΟΙΣ

MAISON DE SANTÉ

Σ. Γ. ΒΛΑΒΙΑΝΟΥ Ἱατροῦ Νευρολόγου καὶ Φρενολόγου.

Ἰδρύται εἰς μαγευτικὴν θέσιν τῶν ὀλοδροσίων Πατησίων, τοῦ ὠραιότατου τούτου καὶ ὑγι-
εινοτάτου προαστείου τῶν Ἀθηνῶν, ἐν τέταρτον μόλις ἀπέχοντος αὐτῶν καὶ συγκοινωνούντος
δι' ὅλων τῶν μέσων τῆς συγκοινωνίας, περιβάλλεται δὲ ὑπὸ ἀείρων μυροβόλων κήπων καὶ ἰδίων
κέκτιται κήπον, ὡς καὶ ἄφθονον καὶ διανέσστατον ὕδωρ.

Ἐν τῇ Κλινικῇ ταύτῃ νοσηλεύονται δεξιά καὶ χρόνια νοσήματα Νευρικά καὶ Ἑγκεφαλικά.
Μολυσματικά δὲ καὶ ἐπικίνδυνα ἑγκεφαλικά δὲν εἰσὶ δεκτά.

Πρὸς θεραπείαν τῶν ἀσθενῶν ἐφαρμόζονται ὅλαι αἱ θεραπευτικαὶ μέθοδοι μεταξὺ τῶν ὁποίων
ἡ Ψυχοθεραπεία, ἡ Ἠλεκτροθεραπεία, ἡ Ὑδροθεραπεία, ἡ Ανατριπιδθεραπεία (Massage), ἡ
Μουσικοθεραπεία, ἡ Ἱατρικὴ Γυμναστική, ἡ διὰ κατακλίσεως (alitement) καὶ ἀπομονώσεως
(isolement) θεραπεία, ἡ δι' Ὑπνωτισμοῦ καὶ ὑποβολῆς ἐν ἐργηγόρσει (suggestion à l'état
de vielle), αἱ ἐνέσεις ὁρῶν (ὁρροθεραπεία) καὶ λοιπῶν φαρμάκων κλπ. κλπ.

Πᾶσαι αὗται αἱ θεραπευτικαὶ μέθοδοι ἐφαρμόζονται ἀναλόγως τοῦ νοσήματος καὶ τῶν ἐνδείξεων.

Νοσοκομειακὴ ὑπηρεσία πλήρης· οἱ νοσηκόμενοι ἐκ τῶν εἰδικῶν μόρφωσιν λαβόντων καὶ πεπει-
ραμένοι περὶ τὴν νοσηλείαν τοιούτων ἀρρώστων.

Κλίνει ἀπὸ δέκα δραχμῶν καὶ ἄνω δι' ἡμέρας, ἀναλόγως τοῦ δωματίου, τοῦ προσωπικοῦ ὁπερ
ἀπασχολεῖται, τῆς θεραπείας, τῆς τροφῆς καὶ τῶν ἱατρικῶν ἐπισκέψεων.

Ἡ Κλινικὴ συνδέεται διὰ τηλεφώνου μετὰ τὴν οἰκίαν καὶ τὸ γραφεῖον τοῦ Διευθυντοῦ. Ἀρ. τηλεφ. 314.

Οἱ βουλούμενοι νὰ εἰσέλθωμεν ἢ νὰ εἰσαγάγωσι τοὺς ἀρρώστους τῶν δέον ν' ἀπευθυνθῶσιν
εἰς τὸ Γραφεῖον τοῦ Ἱατροῦ ἐν τῇ οἰκίᾳ του 16 — Ὁδὸς Ζήνωνος — 16,

ἐνθα δέχεται τοὺς πύχοντας ἐκ

ΝΕΥΡΙΚΩΝ ἢ ΦΡΕΝΙΚΩΝ

καθ' ἑκάστην 8-10 π. μ. καὶ 4-6 μ. μ. πλὴν τῆς Κυριακῆς. — Ἀριθ. τηλεφώνου 200

KATA THN 30 APRILIOR 1903

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΝ		30 Απριλίου 1905	31 Μαρτίου 1905
Ταμείον	εἰς μεταλλικόν	Δρ. 2,062,084.56	1,971,937.54
	τραπεζικά γραμμάτια Ἰονικῆς Τραπεζῆς	251,320.—	96,450 —
	κερματικά » διδραχμα καὶ μονόδραχμα	1,224,882.—	1,223,401.—
Ἐξωτερικοὶ λ/σμοί.	Ἀντίτιμον μεταλλικοῦ εἰς τὸ ἑξωτερικόν	24,341,858.97	23,579,516.56
»	Προῖόν ἐκδοθ. Ἐθν. Δανείου εἰς χρυσόν Ἑλλ.ν. Σιδηροδρ. 4 % 1902	20,712,688.83	20,962,688.83
Δάνειον πρὸς τὴν Ἑλλ.ν. Κυβέρνησιν ἐπ' ἀναγκ. κυκλοφορία τραπεζικῶν γραμματίων	»	68,778,575.42	68,778,575.42
»	» » » διδράχμων καὶ μονοδράχμων	11,250,000.—	11,250,000.—
Ὁμολογίαι Ἐθνικῶν Δανείων	{ Εἰς χρυσόν Δρ. 23,767,036.80 » τραπεζ. γραμμάτια » 29,090,144.—	52,857,180.80	52,870,199.55
Ἔντοκα γραμμάτια Ἑλληνικοῦ Δημοσίου εἰς τραπεζικά γραμμάτια	»	2,037,500.—	
Προεξοφλήσεις	»	19,581,659.61	20,487,947.06
Καθυστερήσεις προεξοφλήσεων	»	2,828,347.26	2,829,544.46
Δάνεια καὶ ἀνοικτοὶ λ/σμοὶ ἐπ' ἐνεχυρῶ χρηματογράφων	»	12,641,306.29	14,037,076.44
Δάνεια ἐπ' ἐνεχυρῶ ἐμπορευμάτων	»	416,415.50	541,909.15
Δάνειον πρὸς τὴν Σταθιδικὴν Τράπεζαν ἐπ' ἐγγυήσει τοῦ Κράτους	»	2,271,694.28	2,450,542.22
Δάνεια καὶ ἀνοικτοὶ λογαριασμοὶ ἐπὶ ὑποθήκῃ	»	55,732,418.87	55,214,923.43
Δάνεια εἰς δήμευς, λιμένας, καὶ λοιπὰ νομικὰ πρόσωπα	»	42,557,855.04	42,585,846.39
Χορηγήσεις εἰς γεωργοκτηματίας	»	11,395,451.89	10,995,414.54
Καθυστερ. χορηγήσεων εἰς γεωργοκτηματίας καὶ ἐκ γραμμ. Προνομ. Τραπ. Ἡπειροθεσσαλίας	»	4,740,521.29	4,732,071.19
Μετοχαὶ εἰς ἐγγυήριους Ἑταιρίας	»	3,304,770.—	3,304,770.—
Συμμετοχὴ εἰς Τράπεζαν Κρήτης	»	1,500,000.—	1,500,000.—
Ὁμολογίαι λαχ. δανείου Ἐθν. Τραπ. τῆς Ἑλλάδος 2 1/2 % (εἰς τρ. γρ.)	»	1,831,799.75	1,831,799.75
Τοκομερίδια ἐν γένει	»		86,988.62
Καταστήματα Τραπεζῆς καὶ κτήματα ἐξ ἀναγκαστικῶν ἐκποιήσεων	»	8,269,196.32	8,274,001.10
Ἀπαιτήσεις ἐπισφαλεῖς	»	2,646,017.55	2,604,262.91
Ἔσοδα ἐγκαταστάσεως (ἰδίως δαπάνη κατασκευῆς τραπεζικῶν γραμματίων)	»	1,631,914.47	1,628,324.27
Διάφοροι λογαριασμοὶ	»	2,059,885.68	2,531,949.72
Λογαριασμοὶ τρίτων ἐν τῷ ἑξωτερικῷ	»	3,267,059.83	4,027,240.20
Διεθνῆς Οἰκονομικὴ Ἐπιτροπὴ (λ/σμός ὑπὲρ Ἐθν. δαν. εἰς χρυσ.)	»		45,620.75
Λογαριασμοὶ ἐξαγορᾶς συμμετοχῆς Κυβερνήσεως εἰς κέρδη ἐκ τραπεζικῶν γραμματίων	»	1,720,320.—	1,720,320.—
Ἐξαγορὰ προνομίου Προνομ. Τραπεζῆς Ἡπειροθεσσαλίας	»	1,280,000.—	1,280,000.—
Προμήθεια τροπῆς λαχειοφόρου δανείου (εἰς τραπεζικά γραμμάτια)	»	500,000.—	500,000.—
Διάφορα	»	679,572.27	566,843.35
Δρ.		364,372,296.48	364,570,164.45
ΠΑΘΗΤΙΚΟΝ			
Μετοχικὸν Κεφάλαιον	Δρ.	20,000,000.—	20,000,000.—
Ἀποθεματικά Κεφάλαια	»	13,500,000.—	13,500,000.—
Τραπεζικά γραμμάτια ἐν κυκλοφορίᾳ:			
I. διὰ λ/σμόν τῆς Κυβερνήσεως	Δρ. 68,778,575.42		
II. » » Τραπεζῆς	» 45,115,495.97	113,894,071.39	115,607,730.04
Κερματικά γραμμάτια διδραχμα καὶ μονόδραχμα	»	11,250,000.—	11,250,000.—
Καταθέσεις ἄνευ τόκου εἰς μεταλλικόν	»	3,819,012.88	3,824,432.37
Καταθέσεις ἄνευ τόκου	»	14,856,539.16	16,443,947.74
Ἐπιταγαὶ πληρωτέαι	»	710,646.34	625,148.74
Μερίσματα πληρωτέα	»	451,405.—	408,585.—
Καταθέσεις Δημοσίου διὰ χορηγήσεις δανείων κατὰ τὸν ΒΦΜ νόμον	»	283,749.94	283,749.94
Διεθνῆς Οἰκονομικὴ Ἐπιτροπὴ. λ/σμός καταθ. { Εἰς χρυσόν Δρ. 630,132.87 ἐκ Δημοσ. ὑπεγγύων προσόδων } » τραπεζ. γραμμ. » 6,320,380.48		6,950,513.35	4,497,776.14
Ἑπηρεσία Ἐθνικῶν δανείων εἰς χρυσόν	»	32,694.05	
Ἑπηρεσία Ἐθνικῶν δανείων εἰς τραπεζικά γραμμάτια	»	402,220.75	431,465.60
Καταθέσεις Δημοσίου εἰς χρυσόν	»	16,182.99	166,411.64
Καταθέσεις Δημοσίου ἐπὶ τόκῳ εἰς τραπεζικά γραμμάτια	»	10,367.98	10,367.98
Ἔντοκος καταθέσεις Δημοσίου εἰς χρυσόν διὰ τὴν κατασκ. Σιδ. Πειραιῶς - Δεμερλῆ - Συνόρων	»	20,712,688.83	20,962,688.83
» » » τραπεζ. γραμμ. » » » »	»	433,107.21	258,989.21
Καταθέσεις Δημοσίου εἰς τραπεζικά γραμμάτια κατὰ τὸν νόμον ΒΨΕ	»	5,612,166.15	5,612,166.15
Καταθέσεις ἐπὶ τόκῳ	»	76,165,463.57	75,539,438.76
Λαχειοφόρον δάνειον Τραπεζῆς 3 % εἰς χρυσόν	»	45,966,690.	45,966,690.—
» 2 1/2 % εἰς τραπεζ. γραμμάτια	»	20,493,600.—	20,493,600.—
Ἑπηρεσία λαχειοφόρου δανείου Τραπεζῆς 3 % εἰς χρυσόν	»	1,317,052.—	1,531,422.—
» 2 1/2 % εἰς τραπεζ. γραμμάτια	»	72,000.—	72,000.—
Καταθέσεις Ταμιευτηρίου	»	4,124,865.90	4,042,313.21
Συμμετοχὴ τῶν Τραπεζῶν Ἰονικῆς καὶ Ἀθηνῶν εἰς δάν. Σταθ. Τραπεζῆς	»	1,045,346.57	1,127,891.87
Διάφορα	»	2,351,914.42	1,913,349.23
Δρ.		364,372,296.48	364,570,164.45

Ἐν Ἀθῆναις, τῇ 6 Μαΐου 1905.

Ὁ Διευθυντὴς τοῦ Λογιστηρίου
Π. Α. ΚΟΥΤΣΑΛΕΗΣ

IONIKH PATHEA LIMITED

Συσταθεῖσα τῷ 1839

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΑΤΑΒΕΒΛΗΜΕΝΟΝ £ 315.510

ΕΛΡΑ ἐν Λονδίνῳ ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ ἐν Ἀθήναις

ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ἐν Κερκύρα, Κεφαλληνία, Ζακύνθῳ, Πάτραις, Πειραιεῖ, Τριπόλει.

ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ. Ἡ Ἰονικὴ Τράπεζα Limited δέχεται μέχρι νεωτέρας εἰδοποιήσεως, καταθέσεις εἰς ἐπιταγὰς (chèques) ἐπὶ Ἀγγλίας καὶ Γαλλίας, ὑπὸ τοὺς κάτωθι ὅρους:

2% εἰς ἀ' ζήτησιν μέχρι τοῦ ποσοῦ fr. 100.000. — 1% εἰς ἀ' ζήτησιν διὰ τὰ πέραν τῶν fr. 100.000 ποσά. — 2½% μετὰ 3 μῆνας. — 3% μετὰ 6 μῆνας. — 3½% μετὰ 1 μέχρι 3 ἐτῶν καὶ 4% ἐπέκεινα τῶν 3 ἐτῶν.

ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ ΕΙΣ ΔΡΑΧΜΑΣ: 2 $\frac{1}{2}$ % ετησίως ἐπὶ ἀποδόσει εἰς α' ζήτησιν διὰ ποσὰ μέχρι Δρ. 100.000. — 1 % εἰς α' ζήτησιν διὰ τὰ πέραν τῶν Δρ. 100.000 ποσά. — 3 % μετὰ 3 μῆνας. — 3 $\frac{1}{2}$ % μετὰ 6 μῆνας μέχρι 2 ἐτῶν. — 4 % μετὰ 2 μέχρι 4 ἐτῶν καὶ 4 $\frac{1}{2}$ % ἐπέκεινα τῶν 4 ἐτῶν.

ΑΠΟΘΗΚΗ
ΚΑΠΕΛΛΩΝ ΠΟΥΛΟΠΟΥΛΟΥ

ΔΙΑ ΤΟΝ ΠΡΩΤΟΝ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ
ΜΕΧΡΙ ΤΟΥ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΥ

ΑΔΕΕ. Φ. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΟΥ & Σ^Α
157. — Ὀδὸς Αἰόλου. — 157.

*Εὐχαρί. Ποικιλοσίτου τῶν Ἐκκλησιασίδων.

Εναντι Προαποφαισεων των Εφημεριδων
TIMAI SPISEM

TIMAI SPISMENAI.

ΜΙΚΡΟΒΙΟΛΟΓΙΚΟΝ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΝ

ΙΑΤΡΙΚΩΝ ΑΝΑΛΥΣΕΩΝ

ΔΗΜ. Π. ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΟΥ

Μικροβιολόγου, μαθητοῦ τοῦ Institut Pasteur (1895)

16 — Ὁδὸς Ἀγίας Εἰρήνης — 16

ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΘΝΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

*Ὅργανον τῆς Ἑταιρείας τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Ἐκαστον τεύχος ἀποτελεῖται ἐκ 5 τυπογραφικῶν φύλλων 8ου σχήματος.

Διὰ τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἀναλύονται καὶ συζητοῦνται ἐν ἄρθροις εἰδικῶν δημοσιολόγων ἅπαντα τὰ ἐθνικὰ ἡμῶν ζητήματα, ὡς καὶ πᾶν δημοσίευμα ἐθνικῆς ὑποθέσεως.

Συνδρομή: Ἑσωτερικοῦ Δραγμαὶ 8 Ἑξωτερικοῦ Φράγκα 8.

Τὰ μέλη τῆς Ἑταιρείας, καταβάλλοντα τὴν ἐτησίαν αὐτῶν συνδρομὴν πληρόνουσι τὸ ἥμισυ τῆς συνδρομῆς. Πᾶσα αἴτησις ἀπευθυντέον :

Κον Πρόεδρον τῆς Ἑταιρείας τοῦ Ἑλληνισμοῦ Εἰς Ἀθήνας

ΕΥΛΟΓΓΡΑΦΕΙΟΝ

KAI

ΦΩΤΟΤΣΙΓΚΟ ΓΡΑΦΕΙΟΝ

EA. KAZANH

ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΑ ΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΜΕΝΑ

Г. И. ПАЗН

'Αθῆναι — ὁδὸς Σταδίου—

Ἀγορά, Πώλησις, Ἀνταλλαγή

TIMBRES-POSTE USÉS

G. I. RASIS
Athènes, Rue Stadiou, Arsakion

“ATLANTIS.

Ἑλληνικὴ Ἐφημερὶς Ἰδρυθεῖσα τῷ 1894.

Ἡμερησία ἐν Νέα-Ὶόρκη.

Ἐτησία Συνδρομὴ Φράγκα Χρ. 20.

THE "ATLANTIS", 51 Vesey St. NEW-YORK, U. S. A.

ΕΙΣ ΟΛΟΥΣ ΠΡΟΣΙΤΑ ΤΑ "ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΑ,"

Θέλοντες νὰ καταστήσωμεν τὰ «Παναθηναία» προσιτὰ εἰς ὅλους δεχόμεθα καὶ συνδρομητὰς πληρόνοντας κατὰ ὁρὰς.

Ἡ ἐτησία συνδρομὴ Δρ. - Φρ. 25 θὰ πληρώνεται οὕτω : Δρ. 5 κατὰ τὴν ἐγγραφὴν, δρ. 5 μετὰ 2 μῆνας καὶ οὕτω καθ' ἑξῆς. Μετὰ τὴν 5ην δόσιν, ἥτοι κατὰ τὸ τέλος τοῦ 8ου μηνὸς ἀπὸ τῆς ἐγγραφῆς, ὁλόκληρος ἡ συνδρομὴ θὰ εἶναι πληρωμένη, καὶ ὁ συνδρομητὴς θὰ λαμβάνῃ ἀκόμη ἐπὶ 4 μῆνας τὸ περιοδικόν.

Αἱ πληρωμαὶ ἀπὸ τὰς ἐπαρχίας καὶ τὸ ἐξωτερικόν θὰ γίνωνται διὰ ταχυδρομικῆς ἐπιταγῆς ἢ διὰ χαρτονομίσματος ἐντὸς συστημένης ἐπιστολῆς.

I. I. MINETTAS — ΑΘΗΝΑΙ — Τηλ. Διεύθ. MINETTAS

Τὸ παρὰ τὴν ὁδὸν Σταδίου καὶ Παρθεναγωγείου τραπεζικὸν γραφεῖον **I. I. Μινέττα** προμηθεύει οἰονδήποτε ποσὸν ὁμολογιῶν τῶν κάτωθι Ἑλληνικῶν Ἐθνικῶν Δανείων εἰς τὰς τρεχοῦσας τιμὰς τῶν Χρηματιστηρίων Ἀθηνῶν, Λονδίνου καὶ Παρισίων τὰς ὁποίας θεωρεῖ ὡς τὰς ἀσφαλεστάτας, συμφερωτέρας καὶ εὐκολώτερον διαπραγματευσίμους.

Δάν. τῶν 120 ἑκατομ. τοῦ 1881 ἀποδίδ.	τόκον 4 $\frac{1}{2}$ 0 0
» » 135 » (Μονοπωλείων) τοῦ 1887	» 4 $\frac{1}{2}$ 0 0
» » 125 » (Πάγιον) » 1889	» 4 $\frac{1}{2}$ 0 0
» » 76,350,000 (Ἑνοποιημένον) » 1898	» 5 0 0
» » 11,750,000 (Σιδ. Π.Κ. Μετ.) » 1900	» 5 0 0

Ἀναλαμβάνει ἐπίσης τὴν προμήθειαν καὶ τῶν ἐξῆς ἀρίστων Ἑλληνικῶν ἀξιῶν :

Ὁμολ. Λαχειοφόροι τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς δίδουσαι τόκον 2 $\frac{3}{4}$ 0 0	
Μετοχαὶ Ἑθνικῆς Τραπεζῆς	» 4 $\frac{3}{4}$ 0 0
» Τραπεζῆς Ἀθηνῶν	» 7 0 0
» Τραπεζῆς Κρήτης	» 4 $\frac{1}{2}$ 0 0
» Τραπεζῆς Βιομηχανικῆς Πίστews	» 6 $\frac{1}{2}$ 0 0
» Ἑταιρ. Διαχειρίσεως Δημοσ. Προσόδων	» 6 0 0
» Σιδηροδρόμου Ἀθηνῶν - Πειραιῶς	» 6 0 0
» » Θεσσαλίας	» 5 0 0
» Πανελληνίου Ἀτμοπλοῦτος	» 6 $\frac{1}{2}$ 0 0
» Σιδηρ. Πειρ. - Ἀθηνῶν - Πελοποννήσου	» 4 0 0

Καὶ προσφέρεται τὴν ἐκτέλεσιν πάσης Τραπεζικῆς καὶ Χρηματιστικῆς ἐργασίας δεχόμενον ἐντολὰς ἕκ τε τῶν ἐπαρχιῶν καὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ.

ΣΗΜ. Ὑπολογιζομένων τῶν τόκων πρὸς τὰς τρεχοῦσας τιμὰς καὶ τὰ μερίσματα τοῦ τελευταίου ἔτους.

„ΝΕΟΝ ΑΣΤΥ“ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟΣ ΕΦΗΜΕΡΙΣ

Διευθυντής : Δ. ΚΑΚΑΜΑΝΟΣ

Δίκα συντάσσεται καὶ ὁλόκληρον ἐπιτελεῖον συνεργατῶν.

Ἄρθρα ἐπὶ ὅλων τῶν ζητημάτων τῆς ἡμέρας, εἰδήσεις ἀκριβεστάται.

Τηλεγραφήματα ἐξ Ἑυρώπης

Τὸ ποικιλώτερον Ἀθηναϊκὸν φύλλον.

ΤΙΜΗ ΣΥΝΔΡΟΜΩΝ

Ἑσωτερ. Τρίμηνος Δρ. 8. - Ἑξάμηνος Δρ. 15. - Ἐτησία Δρ 30.

Ἐξωτερικοῦ. Ἑξάμηνος Χρ. φρ. 25. - Ἐτησία Χρ. φρ. 45.

Αἱ συνδρομαὶ ἀποστέλλονται πρὸς τὴν Διεύθυνσιν (ὁδὸς Βουλῆς ἀριθ. 61)

ΓΑΛΑΚΤΟΠΩΛΕΙΟΝ

Γ. Ι. ΓΟΥΛΕΛΜΟΥ & ΣΑΣ

Ὁδὸς Γ' Σεπτεμβρίου 22

ΟΛΑ ΤΑ ΓΑΛΑΚΤΕΡΑ ΕΙΔΗ

ΓΑΛΑ ΑΓΝΟΤΑΤΟΝ

ΠΡΟΣ 80 ΛΕΠΤΑ Η ΟΚΛ

ΜΙΑ ΔΟΚΙΜΗ ΑΡΚΕΙ

ΔΙΑ ΝΑ ΣΑΣ ΠΕΙΣΗ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΚΑΙ ΖΑΧΑΡΙΟΥ

**ΕΔΩΔΙΜΑ
ΚΑΙ ΠΟΤΑ**

ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ
ΑΡΙΘ
ΟΙΚΙΑ ΒΟΥΡΟΥ
ΑΘΗΝΑΙ

**ΤΑ
ΚΑΛΥΤΕΡΑ
ΚΑΙ
ΝΟΠΟΤΕΡΑ
ΕΙΔΗ**